वर्षाची आगाऊ रु० ५ टांकहशील ०१२
सहामाही " ३ " " ०८
मागाहून " ७ " " १०८
किरकोळ अंकास.................... ०४

Per annum in arrears 7 " 1R. 8 as
Six monthly........... 3 " 8 as
Single copy.............................. 4as

नोटिशी बद्दल
१० ओळींचे आत रु १
पुढें दर ओळीस ०१०६
दुसरे खेपेस ०१

Advertisements.
Below 10 lines...2
Per line over 10...4as
Repetition per line 3a

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR.

VOLXXI AKOLA MONDAY 7 FEBRUARY 1887 NO. 6

वर्ष २१ अकोला सोमवार तारीख ७ माहे फब्रुवारी सन १८८७ इ० अंक ६

NEW.

SEWING MACHINE

Every one his own Tailor or Dress maker.

For Ten (10) Rupees only.

The undersigned is prepared to register orders for Handsome Nickle plated Serviceable Pocket, Sewing Machines, easily understood and worked, deliverable, free to any part, of India for the Sum of Rs. 10 Ten only. As the demand for his Machine is already very large and expected to increase and delliveries will have to be arranged in accordance with the date of booking intending purchasers are advised to register their orders at once with their address in full, accompanied by a deposit, of Two (2) Rupees on each Machine, Stamps or P. O. order, balance payable on delivery of the Machine.

JOSEPH SOARES.
33 *Elpainstone Circle.*
BOMBAY.

नवीन.

शिवण्याचीं यंत्रें.

आपणच आपला शिंपी किंवा दर्जी.

किंमत फक्त (१०) दहाच रुपये.

खालीं सही करणार, सुंदर अत्युपयोगी निकल प्लेटचीं पॉकेट सोइंग मशीन्स (शिवण्याचीं यंत्रें) जीं सहजरीतीनें समजण्यांत येतात व ज्यावर काम सुलभ रीतीनें करितां येतें, अशीं कोण्ही मागेल त्यास सर्व हिंदुस्थानदेशांत कोठेंही असो, फुकट म्हणजे टपाल हांशील न घेतां केवळ प्रत्येकीं दहा (१०) रुपये किंमतीस पाठवून देण्यास तयार आहेत. पूर्वींच अशा प्रकारच्या यंत्रांस मागण्या अतिशय आल्या आहेत व ह्यापुढें ही पुष्कळ येतील असें दिसत आहे. तसेंच बुकिंगच्या तारिखे प्रमाणें डिलिव्हरीबद्दल व्यवस्था केली पाहिजे, यासाठीं ज्यांना घेण्याची इच्छा असेल त्यांनीं आपापल्या आरडरी सुवाच्य पत्त्यासह, एकदम रजिस्टर करून पाठवाव्या व त्यांच्या बरोबर हरएक यंत्राकरितां रुपये २ दोन डिपॉझिट, टिकिटा किंवा पोस्टल ऑर्डरद्वारा जमा करावे. बाकी राहिलेले रुपये आठ, यंत्र हातीं येईल तेव्हां द्यावे.

जोसेफ सोरीस एलफिनस्टन.
नं० ३३ सरकल मुंबई.

जाहिरात.

वर्गणी मात्र आगाऊ.

काव्यरत्नावली.

या नावाचें मासिक पुस्तक सुंदर टाईपावर येत्या मार्च महिन्यापासून प्रसिद्ध करण्याचा विचार केला आहे. यांत पृथक् पृथक् विषयावर आधुनिक कवींचीं मराठी काव्यें येतील. आणि मधून मधून साहित्य, महाराष्ट्र कविवर्गावर निबंध, काव्यपरीक्षण, इत्यादि काव्यविवेचन विषयक गद्यात्मक भाग प्रसिद्ध होत जातील. शिवाय प्राचीन व अर्वाचीन काव्यांतील उत्कृष्ट उतारेही येतील.

या पुस्तकांत खालीं लिहिलेल्या कवींचीं काव्यें प्रसिद्ध होतील.

विष्णु मोरेश्वर महाजनी एम. ए, वामन दाजी ओक, केशव सदाशिव रिसबुड. मोरो गणेश लोंढे, कान्होबा रणछोडदास किर्तिकर, लक्ष्मण मोरेश्वर शास्त्री हळबे, वासुदेव वामन शास्त्री खरे. त्र्यंबक बळवंत दाणी, कृष्णाजी नारायण आठल्ये, महादेव दाजी खांडेकर, बावागर्दे, गणेश बळवंत मोडक, बळवंतराव कमलाकर, आत्माराम मोरेश्वर छत्रे. वसंतराव विजयकर, विष्णुपंत सरवटे, मोगरे, बर्वे कटाक्षकर्ते, गोविंद वासुदेव कानिटकर, रामचंद्रपंत तागडे, गोपाळ गणेश रानडे, एकनाथपंत भांडारे, केशव गाडगीळ, यज्ञेश्वर पंडीत, वगैरे.

शिवाय कित्येकांचीं नांवें त्यांच्या आग्रहामुळें येथें प्रसिद्ध केलीं नाहींत.

काव्य तपासण्याचें काम पुढील [काव्यपरीक्षक] मंडळीनें पत्करिलें आहे.

रा० रा० लक्ष्मण रामचंद्र वैद्य एम. ए.
रा. रा. जनार्दन बाळाजी मोडक बी. ए
रा० रा० वामन दाजी ओक.

ह्या मासिक पुस्तकाचीं प्रतिमासास निबंधचंद्रिका सारखीं २४ पृष्ठें प्रसिद्ध होतील. याची आगाऊ किंमत टपालखर्चा सुद्धां फक्त दीड रुपया ठेविली आहे मागाहूनचा दर मुळींच ठेविला नाहीं. ४०० वर्गणीदार मिळाल्यावांचून हें पुस्तक प्रसिद्ध करितांच येत नाहीं. कदाचित् इतके ग्राहक नच मिळाल्यास लोकांकडून आलेली वर्गणी आम्ही आमच्या खर्चानें परत करूं.

तेव्हां या कामास काव्यरसज्ञ आपला उदार आश्रय देतील अशी आशा आहे. पत्रव्यवहार खालील पत्त्यावर व्हावा.

ता० १२ जानेवारी सन १८८७.
पत्ता:—
नारायण नरसिंह फडनीस.
जळगांव खानदेश

विक्रीस तयार

शौकी लोकां करितां शृंगारिक पुस्तकें.

पुस्तकांचीं नांवें किंमत ट० ख०

१ म्हाणबळी आणि ऋतुशांति किंमत ०४ ट० ख० ०१

२ म्हातारा नवरा आणि तरुण बायको किंमत ०४ ट. ख. ०१

३ पुरुषोत्तम आणि सावित्री किंमत ०२ ट. ख. ०१

पातिव्रत्य आणि नीती वाढविणारी पुस्तकें.

१ संसार दर्पण (नवीन.) किंमत ०१० ट. खि. १

२ मुलींची सासरीं वागणूक किंमत ०६ ट. ख. ०१

३ स्त्रियांची मंगल कार्ये. किंमत ०५ ट. ख. ०१

४ सासुरवास चंद्रिका (पूर्वभाग) किंमत ०५ ट. ख. ०१

५ स्त्रियांचे नेत्र कटाक्ष किंमत ०३ ट. ख. ०१

६ अबला जानकी चातुर्य. किंमत ०१२ ट. ख. ०२

७ कुटुंब प्रकाश (पूर्वभाग) किंमत ०१२ ट. ख. ०२

८ सासुरवास चंद्रिका. (उत्तरभाग) ०४ ट. ख. ०१

इतिहासीक.

१ कुर्गप्रांताचा खरा इतिहास किंमत ०६ ट. ख. ०१

२ सेतुबंधरामेश्वर यात्रा वर्णन. किंमत ०५ ट. ख. ०१

हीं सर्व पुस्तकें अकोला येथें "वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत" व खालील पत्त्यावर मिळतील. किंमतीचा पैसा रोख आला पाहिजे.

विनायकराव गोविंद.
पत्ता:— मुंबई कांदे वाडी.

पत्रव्यवहार.

ह्या सदरा खालील मजकूर पत्र कर्त्यांच्या मतास मिळूनच असतील असें समजूं नये.

मुक्काम यवतमाळ.
ता० ३ २-८७

रा. रा वऱ्हाड समाचार कर्ते यास सा. न. वि. वि. आपला व माझा परिचय नाही तरी आपण उदार आश्रय द्याल ह्या हेतुनें आपणाकडेस चार ओळी पाठवल्या आहेत; अनादर होणार नाहीं असी आशा आहे. पेशवाई— मे. जु. क सा. ब. यांची स्वारी येथे आली आवेळीं ज्याप्रमाणें पेशवाईचा थाट व्हावा त्याप्रमाणें झाला नाहीं. फारच आश्चर्याची गोष्ट ही कीं, आज सुमारे १४ वर्षे साहेब बहादुरांनीं ह्या जिल्ह्यांत घालविलीं व ते ह्या प्रांतीं डे. क. असतांना लोकांना इतके प्रिय होते कीं ते स्वदेशी जातेवेळीं ह्या निमित्त बराच समारंभही झाला व प्रत्येक व्यक्तीमात्राच्या तोंडून खेदप्रद असे उद्गार निघाले असे असून ते बदलीच्या जागावरून इकडे कांहीं सरकारी कामा निमित्त अचानक आले असतांही पेशवाईचा थाट व्हावा त्या प्रकारचा झाला नाहीं ही फार शोचनीय गोष्ट समजली पाहिजे!

बक्षिस समारंभ— येथील इंग्रजी मराठी शाळेत वार्षिक समारंभ ता. १-२-८७ इ. रोजी झाला समारंभास मे. डे. क. सा. ब. यांची स्वारी यावयाची होती परंतु त्यांची प्रकृति नादुरुस्त असल्यामुळें आगमन झालें नाहीं परंतु साहेब बहादुरांनीं माझी प्रकृती अस्वस्थ आहे करितां मि. देवराव बाबासाहेब ऐ. अ. क. यांनीं माझ्या ऐवजी जाऊन समारंभाचें कामतडीस न्यावें असा तोंडी हुकूम दिल्याचे ऐकतो ह्या प्रमाणें बाबा सा. यांनीं अध्यक्ष स्थान स्वीकारून मुलांस बक्षिसें वाटलीं. प्रथम हे मा. सा. यांनीं मंडळीं जमण्याचें कारण वगैरे थोडक्यांत गोड भाषणानीं सांगितलें, व मग कांहीं शाळेतील मुलांनीं सुंदर, व समारंभास अनुसरून अशा कांहीं कविता म्हटल्या नंतर एकदोन गृहस्थानीं पुन्हा, सभा जमण्याचा उद्देश वगैरे ह्यावर सुरस असे भाशण केलें नंतर पानसुपारी, अत्तर गुलाब, हार, तुरे, गजरे, वगैरे मंडळीस देऊन सभा विसर्जन झाली; एकंदरीनें पाहतां बराच थाट उडाला. वास्तविक ह्या कामीं आमचे लोक प्रिय हे. मी. मार्ड सा. यांची जितकी म्हणून स्तुती करावी तितकी थोडीच असो. आणखी एक आनंदाची गोष्ट ही कीं इकडे हा समारंभ आटोपून लोक आपले घरोघर जाणार तों रा० रा० जैराम गणेश (भाऊसाहेब) वकील यांचे घरी मौंज असल्यामुळें तिकडेच ही पाचारण झाले नंतर कांहीं मंडळी तिकडे गेली. तिकडेही मुंजीचा थाट बराच झाला कसे झाले तरी थोरांच्या घरचें कार्य!

अग्नि प्रलय — थंडी संपून उष्ण काळाचा अम्मल बसला नाहीं तोंच अग्नी देवतेनें आपलें टांगें घातलें फारसें नुकसान झाली नाहीं. आमच्या ह्या गावांत एकतर पाण्याचा उणीव त्यांतून पोलिसचा बंदोबस्त चांगला मग काय पहावयाचे! ज्याच्यावर अग्निराजाची कृपा झाली त्यानें अगदीं स्तब्ध बसावें. आतां माझें सांगणें म्हणून इतकेंच आहे कीं, लोकल कमेटी ह्याकडे विशेष लक्ष देईल तर फारचांगले, विशेष कांहीं सांगणें नको.

व्याघ्रवध—येथें काल रोजीं नेलवगिध्या नजीक वाघानें एक घोडे मारलें; वाघेवाची स्वारी अगदीं नजिकच येऊन ठेपली, जर सरकार याचा बंदोबस्त करितील तर फार चांगलें नाहींतर आणखी किती बळी जातील याचा कांहीं नेम नाहीं कारण कीं वाघाचा जोंपर्यंत चटावले नाहींत तोपर्यंतच बरें; असो पत्र विस्ताची माफी असावी कळावें लोभ असावा हे विनंती.

आपला (क०)

वऱ्हाडसमाचार

मिती माघ शुद्ध १० शके १८०८.

राणी साहेबांचे राज्याचें पन्नासावें वर्ष व इकडील प्रांताची स्थिति.

महाराणी विक्टोरिया यांचे राज्यास पन्नासावें वर्ष लागल्यामुळें सर्व इंग्लंड देशांत हिंदुस्थान देशांत व ज्या ज्या ठिकाणीं महाराणी सरकारचें राज्य आहे त्या त्या ठिकाणीं आनंद प्रदर्शित करण्याची खटपट चालूं आहे. आम्ही इंग्रज सरकारचें राज्य या प्रांतीं येऊन सुमारें ३० वर्षे झालीं; एवढ्या काळांत वऱ्हाड प्रांताचे स्थितींत किती बदल झाला आहे हें आज या महोत्सवाचे वेळीं या प्रांताची स्थिती कोणत्या तऱ्हेची आहे याविषयीं थोडीशी माहिती अप्रासंगीक होणार नाहीं.

मोगलाई अमलाचे वेळेस सरकारी जमीनीचे सारे ज्यास काळीचा महसूल असें म्हणतात तो बहुतेक मक्त्यानें उत्पन्न होत असे. अमुक सुभ्यामध्यें अमुक परगणा या परगण्याचा पांच वर्षांचा अगर आठून जास्ती वर्षांचा मक्ता घेऊन अमुक एक वसूल सालोसाल सरकारास पोंचविण्याची जबाबदारी घेण्याची कांहीं लोकांचा धंदा असे असो मक्ता घेऊन त्या मक्तेदारा तर्फे काम करण्यास नायब येत असे. त्या नायबानें सर्व वसूल रयतेपासून जमा करून शाला बाद सरकारी बाबी म्हणजे देवस्थानें फकीरफुकरा, जाहागीरी, या कामीं वगैरे वजा जातां ठरीव वसूल सरकारांत पावता करावा. अर्थात पाटील, पटवारी व त्याचे परगण्याचे आफिसर देशमुख देशपांडे यांचे मार्फतीनें निरानिराळ्या मौज्यांतून नायब वसूल जमा करीत. मोगलाई सरकारचें काय किंवा हिंदु राज्याचें काय किंवा आज इंग्रज सरकारचें काय. मुख्य उत्पन्नाचें कलम हाटलें म्हणजे काय तें जमिनीचें उत्पन्न. या उत्पन्नाचा वसूल होण्या संबंधानें जितकी व्यवस्था ठेवावी तितकी थोडीच. सरकारचे खजिन्यांत पैसा तर रयतेपासून आला पाहिजे व तो जमा होऊन सरकारचे खजिन्यांत येण्यास जितका कमी खर्च लागेल तितकी सरकारास बचत जास्ती, व पैसा वसूल होतांना रयतेस जितका कमी त्रास होईल तितकें चांगलें. कोणत्याही देशांतील जमिनी वरील कराची योग्य योग्यता पाहावयाची असल्यास हीं दोन्हीं प्रमाणें पाहिली पाहिजेत. एवढ्या मोठ्या महत्वाचा जो जमिनी वरील कर असून तो जमा होण्याविषयीं जितकी वास्तविक खबरदारी ठेवली जावी तितकी मोगलाई अमलांत बिलकुल रहात नसे. पोट मक्तेदार एका परगण्यांतून दुसऱ्या परगण्यांत निघून गेले म्हणजे नायबाचा जोर नाहींसा झाला व अर्थात् तितका वसूल दडला या प्रमाणेंच एका ठिकाणची असामी पळून दुसऱ्या परगण्यांत गेली म्हणजे तो सुटला. व पोटमक्तेदार बुडाला. या प्रमाणें पोटमक्तेदार अगर मुख्य मक्तेदाराचे नायब यांस तूट आल्यास त्यांनीं एखादा वऱ्हाडस सावकार पाहून त्याजवर गंडा घालावा व त्याजपासून पैसा उकळून आपून आपली उणीव भरून काढावी. अशा रीतीनें जुलुम करून कसेंतरी करून सरकारांत असलेला पैसा वसूल करावा. याचा परिणाम इतका होई कीं गावचीं गावें उजाड पडत; लोक घरेंदारें सोडून या परगण्यांतून त्या परगण्यांत निघून जात व पुष्कळ ठिकठिकाणीं गांव वेचीराख होऊन जात याचमुळें पुष्कळ लोक आपला पैसा जातीनें जमिनींत पुरीत; गरीबासारखी पाघरूणें वापरित; व वाइटन अगदीं गरीबासारखे राहात. या स्थितीशीं हल्लींचे इंग्रजी अमलांत लोकांची स्थिति ताडून पाहिली असतां जमीन अस्मानीचा फरक दिसून येतो. हल्लीं तर तेढार लोकांस आपलें पिक कोणी घेऊन जाईल ही भीति नसल्या कारणानें त्यांस पूर्वीं प्रमाणें नंबर जबरदस्तीनें लोकांवर आणून बसवावे लागत नाहीं लोक आपली शेतें खुशाल करतात कारण त्यांची खात्री आहे कीं सरकारी ठरीव बाबदा दिला म्हणजे आपले शेताचे व त्यांतील पिकाचे आपण पूर्ण मालक आहों. सरकारी सान्याचा ठराव चांगला होण्यास अर्थात् जमीनीची मोजणी झालेली पाहिजे पूर्वीं मोगलाई अमलांत नंबर विघे म्हणण्याची चाल होती म्हणजे जमिनी अंदाजानें असत असत औरंगजेब बादशाहाचे वेळेस दक्षण हिंदुस्थानची एकंदर काठीनें मोजणी केली होती असें सांगतात व या संबंधीं दफ्तर गोवळकोंड्यास आहे असें ऐकिवांत आहे; परंतु त्याचे मागाहून मोजणी जेतनानीं ठरविलेली असे. अमुक गांवची जमीन अमुक जेतनें आहे व त्यांत अमूक असामीकडे अमुक जमीन आहे हें जजर अंदाजानें ठरलेलें असे. इंग्रजी अमलांतील मोजणी बरोबर मापानें झाल्या मुळें प्रत्येक असामीस त्याचेकडे वहिवाटीस असलेल्या जमिनी पुरता नेमका सारा द्यावा लागतो. अर्थात तर शंकू चालवीनें झालेल्या मोजणींत जजर अंदाजाचे मोजणींत फार फरक पडेल यांत संशय नाहीं. हा मोजणींत फरक झाला. जमिनीवरील सारे हल्लीं जास्त आहेत किंवा पूर्वीं जास्त होते हें सांगण्यास आज आम्हास पाहीं चांगलें साधन नाहीं गांवांची स्थिति व गांवांतील लोकांची स्थिति अलीकडे पूर्वींपेक्षा फार भिन्न आहे. वेचिराख गांवें आज वसाहत झाली आहेत. ज्या वेळीं इंग्रजी अमलांत हा प्रांत आला त्या वेळीं कित्येक ठिकाणीं गांवचे गांव ओस होऊन जंगलें वाढून गेलीं होतीं पाटील, पटवारी, महार कोणीकडे देशोधडीस गेले त्यांचा पत्ता नव्हता. पांचपांचशें वर्षांच्या जुनाट गढ्या आकाशांतील मेघांदक खाऊन जंगलांत पडल्या होत्या व जंगलें तरी इतकीं झालीं होतीं कीं तेथें दिवसा दररोज वाघाच्या आरोळ्या ऐकूं येत. या प्रमाणें भयाण स्थिति झाली होती. विशेष करून यवतमाळ जिल्ह्यांत ही गंमत फार दिसून येते. जुनाट कदीमच्या गढ्या पाहिल्या म्हणजे तेथल्या वरूनच या ठिकाणीं एका वेळीं वस्ती होती असें कळतें. या ठिकाणीं हल्लीं इजाऱ्याचीं गांवें झालीं आहेत; मनुष्याची वस्ती होत चालली आहे; शेतांची लागवण होत आहे व हजारों लोक पोट भरीत आहेत. अशी एक दोन शेंकडों नवें गांव दृष्टीस पडतात. हें केवळ इंग्रजी अमलांतील शांततेचें लक्षण आहे. राणी साहेबांचे राज्याचा महोत्सव प्रदर्शित होण्यास ही एकच गोष्ट बस होणार आहे. परंतु याप्रमाणें शतशः गोष्टी वास्तविक आनंद उत्पन्न करणाऱ्या आहेत.

अर्थात या प्रमाणें ज्या ठिकाणीं जमिनीच्या व्यवस्थेची या प्रकारची स्थिति होती त्या ठिकाणीं दिवाणी व फौजदारी काम चालण्याची व्यवस्था तितपतच असणार. साधारण मारामारी व हातपाय मोडणें यांची तर गुन्ह्यांत जमा कठीणच; कदाचित् एखादा मनुष्य ठार केला तर मात्र कदाचित दाद लागण्याचा विचार त्यांत ज्याचा मनुष्य मेला तो जर एखादा मोठा मनुष्य असेल व ज्याचे तालुकदाराचे येथें अगर हुजुरांत वजन असेल त्याची दाद लागावयाची. इतरांची दाद न्यायाची कोठें व ऐकणार कोण? ज्याचें मनगटांत म्हणून जोर असे त्यानें मारावें; जोर नसल्यास मार खावा. आपलें संरक्षणासाठीं एखाद्या पुंड पाटलाच्या अगर एखाद्या लढवय्या जमीदाराच्या पुढ्यांत रहाणें भाग पडे; त्याचे आश्रयानें असलें म्हणजे निदान कांहीं तरी बचाव होण्याचा संभव असे. एका पाटलानें तर अशी गोष्ट सांगितली कीं पूर्वीं गढी बांधण्याची असली तर एका मनुष्याचा बळी लागत असे तेव्हां कोणीही वाटसरू बोलावून आणावा मुकाट्यानें शिपायाचे हातून खळींत लोटून द्यावा. व निचिंत समाध देऊन वरती माती दडपून मोकळे! पैसा लागतो कशाला! अर्थात ज्या ठिकाणीं एवढा अंधेर असेल त्या ठिकाणीं फौजदारी कसली व पोलीस कसले व दिवाणी तर लांबच राहिली. साधारण भाऊबंदकीचे तंटे वगैरे पंच मार्फत गांवचे गांवांत तुटत असावेत. ही दिवाणी फौजदारीची हकीकत. अर्था तर हल्लींची स्थिति फार चांगली आहे हल्लींच्या दिवाणींत व फौजदारींत जो अन्याय होतो तो केवळ न्याय करणारे लोक अयोग्य असल्या मुळें अगर लांच खाणारे असल्यामुळें होतो कायद्यांत केवळ न्याय बुद्धि व न्याय दृष्टि आहे. कायद्यांचा उद्देश चांगला आहे. मात्र ज्या प्रमाणें रास्त न्याय होण्यास कायद्यांचा अंमल होणें अवश्य आहे त्या प्रमाणें अद्याप अंमल होत नाहीं हें खचित आहे. पूर्वींच्या व्यापाराची व हल्लींच्या व्यापाराची तुलना करून पाहिली असतांहि बराच फरक दृष्टीस पडेल. हल्लीं ज्या प्रमाणें आगगाडीच्या मार्गानें वाटेल त्या ठिकाणचा माल वाटेल त्या मनुष्यास मागवितां येतो या प्रमाणें पूर्वीं नव्हते. व्यापाराच्या मोठ मोठ्या पेठा असत व प्रथमतः एका प्रांताचा माल त्या पेठांतून ठेवून नंतर मग चहोंकडे पसरत असे या मुळें वाणि लोकांस व्यापारांत कूसही फार राहात असे. हल्लींच्या व्यापाराचीं काय व इतर गोष्टीची काय हाकिकत सारखीच आहे म्हणजे सर्व गोष्टीचा प्रसार होत चालला आहे. व्यापार एकाच मनुष्यापाशी एकवट न होतां निरनिराळ्या ठिकाणीं व निरनिराळ्या व्यापाऱ्यांत फैलावत चालला आहे पूर्वींपेक्षां रस्ते पुष्कळ चांगले झाल्या मुळें निरनिराळ्या ठिकाणीं दळण वळण वाढलें आहे व अर्थात व्यापार ही तितक्या प्रमाणानें वाढत चालला आहे गहूं, कापूस, जवस हे जिनस विलायतेंत जाऊं लागल्या मुळें त्यास भावही चांगला येऊं लागला आहे. व लोकांस पैसे मिळूं लागले आहेत. या प्रमाणें व्यापाराचीही वढती होत चालली आहे.

वऱ्हाडांत विद्यालात सुरूं होऊंन आज सुमारें वीस वर्षे झालीं; ऐवढ्या थोड्या काळांत विद्येचा जितका प्रसार व्हावा तितका झाला नाहींच; परंतु आज आमचे उमरावती व अकोला येथील हायस्कूल व इतर शाळा यांतून पुष्कळ लोकांस शिक्षण मिळत आहे. विद्येची अभिरुचि नवीच लागली आहे व विद्येपासून होणारे फायदे जो जो लोकांचे नजरेस येत जातील तितके अधिक लोक विद्येकडे लक्ष पुरवितील. प्रजेस विद्यादान करण्या साठीं ज्या प्रमाणें शाळा आहेत त्या प्रमाणें मोगलाईंत असल्याचें कोठें ऐकिवात नाहीं. हल्लींच्या या पद्धतीनें एकंदर लोक सुशिक्षित होऊन सुधारण्याचा संभव दिवसें दिवस अधिक वाढत चालला आहे. या सर्व फायद्याहून ही अधिक एक फायदा होत आहे; त्याचें महत्व सर्वांत अधिक आहे. तो हा कीं वऱ्हाडांतील लोकांचे एकमेकांत दळण वळण अधिक वाढल्यानें निरनिराळ्या ठिकाणचे लोकांत प्रेमभाव व आपण एक आहों अशी बुद्धि उत्पन्न होत चालली आहे. तसेंच हिंदुस्थानचे जे निरनिराळे प्रांत आहेत त्यांचे व आपलें कर्तव्य एक आहे, तेव्हां आपण येकच आहों असें मनांत वागूं लागलें आहे. या मुळें खरी स्वदेश प्रीति उत्पन्न होत आहे. हा प्रकारच महत्वाचा परीणाम होत चालला आहे.

राणी साहेबांचे महोत्सवाचे प्रसंगीं वरील गोष्टी मनांत आणिल्या असतां हजारों दिवे व लाखों दारूकामापेक्षा शतपटीनें अधिक आनंद उत्पन्न करणाऱ्या या गोष्टी आहेत असें वाटेल; व या होळ्यांत होणाऱ्या क्षणिक गोष्टी पेक्षां यांचे मोल किती अधिक आहे हे कळतांत पण खरा महोत्सव हाच आहे. व हा महोत्सव मनांत आणून आपल्या राणी सरकार शतायुषी होवोत अशी आपण महोत्सवाचे नेमलेले दिवशीं परमेश्वरास मनोभावानें प्रार्थना करावी.

ज्युबिलीचे उत्सवार्थ अकोल्यास काय काय करावयाचे या करितां गेल्या आठवड्यांत कर्नल ग्रांट साहेब यांचे अध्यक्ष ते

खाली धर्म आली हाती यांत सुमारें १००० रुपये रोषनाई, दारू काम, अंधेती मुलास मिठाई, नाचरंग व गरिबगुरांस अन्नवस्त्र देण्यांत खर्च करावें असें ठरलें एक सब कामिटी नेमली. एकंदर या उत्सवार्थ तीन साडेतीन हजार रुपये जमतील १५०० रु. सरकारांतून, १००० रु. येथील मुनिसिपालीटी कडून व सुमारें एक १००० रु. जिल्ह्यांतून वर्गणीनें होतील. वर सांगितलेल्या येनेंत १००० रु. खर्च होऊन बाकीच्या पैशांत कांहीं स्थाईक स्मारक करण्याचे घाटत आहे.

The Berar Samachar

MONDAY 7 FEBRUARY 1887

A PROPOSAL FOR PERPETUATING THE OCCASION OF THE JUBILEE.

The various municipalities in India mean to avail themselves of the present ocoasion of the Jubilee on account of the half a century of the Majestys reign having passed away. Beyond the temporary glitter, th flags and the buntings and illuminations, it is felt throughout the length and breadth of India that some permanent monument should be raised as a perpetual remembrance of the joyful occasion. The Bombay Municipality has set apart a lakh of rupees on account of the Jubilee, eighty thousand of which are reserved for the Technical Institution to be established at Bombay- This sum has been supplemented, or at least it is intended to supplement it by contributions from some otner public collections. The Government of Bombay have also promised to give twenty five thousand a year to support the institution, and to give part of the Government House at Parel for the use of the Institute. The Government rant has come upon the public as a quiet little surprise. The various local bodies in the Bombay and the other presidencies have also reserved their funds for using them for som permanent work.

The question arises whether in Berar we should not follow the example of the various local bodies, and whether our Local Government should not also do something like the Bombay Government. We think it is essential that some permanent memorial should be raised to commemorate the present occasion; and the way we propose to gather funds here in Berar for that object, would we presume, be approved of by the Berar public. We learn that in the districts, Jubilee Committees have been appointed to gather subscriptions. These Committees should be advised to reserve *at least* half of tneir accumulations for the above object; and similarly the various municipalities and local bodies should also be requested to do the same. These sums from various quarters, when put together would, we believe, form not an inconsiderable sum. Instead of frittering away the funds gathered at various places on local purposes, the advantage of accumulating the sums intt one common fund would be decided. When the sums have thus been brought together, the next consideration would be, how to spend it. It is agreed on all hands that the crying wnat of India of the present day is 'technical education.' Manual arts have dwindled and disappeared, and local industries have long since ceased to be of any importance. It is extremely desirable that the artizan classes should come into existence by receiving regular instruction in their respective branches. A school of industry would be about the best to secure the object in view. Of course we take it for granted that the grant which the Government intends making on account of the Jubilee will be incorporated with the public accumulations and an annual government grant will be promised.

We learn that a poor house and 'Pangrapole, or an infirmary for animals are proposed to be erected at Amraoti, to perpetuate the memory of the Jubilee, and a large subscription list has been opened, the sowcars promising large present grants and prospective annual aid. Of course the objects are undoubtedly praiseworthy, but we would suggest to the Amraotl public, that they might as well give a portion at least of their subscription to the general fund that may be collected for the school of industry, or some such other institution of standing utility. We learn that the Sarvajanik Sabha has already made some such proposals to the various local bodies in Berar and to government; but the Sabha is only a new fledged being, and we are afraid that the proposals run the risk of being disregarded, particularly because they come from the Sabha. We believe the proposals of the Sabha represent the true public opinion in Berar, and ought therefore to be duly considered by the authorities concerned. The event will justify the expectations; what the Government *might* do would simply be a premature guess.

We hear that a death was caused a few days ago by the vaccinator of the Nandura circle in the Malkapur Talook. The circumstances attending the event we publish below as they came to our knowledge.

It appears that a hed boy having been called by the vaccinator for vaccination, the father of the boy begged that, as the boy had already an attack of small-pox, vaccination might not be performed.

The vaccinator, as usual with his class of people, not liking such disobedience of his mandate, had the boy brought by force for the purpose of exercising his professional skill upon him. The father intreceded, which in addition to the feelings of anger created by his disinclination to submit his poor child for vaccination was sufficient to put our Hazrat into the state of a person of insulted dignity. This naturally brought down on the back of the father a few stripes of the rattan from the hands of the imperious Hazrat. The father for the time being, forgot that he was in contact with a member of a warlike race, no doubt through the severe pain he was experiencing on account of the kind thrashing he had received, and abused him. This beyond measure irritated our Hazrat so much so, that he made such a blow at the poor man that death immediately ensued.

If this account be true, it is an event which speaks wonders. It no doubt is a sign of the gallant bravery of the Mahomedans, but it surely points out that these men are more adapted to the Jangi Paltang as they call it than to the docile occupation of a civilian. We will notice this event further where we shall be in a better position as regards correct information.

We quote below a resolution of the Bombay Government on the subject of the alleged outrages by British soldiers. It was made to bring to the notice of the officers concerned the bad conduct of the soldiers of the East Lancashire Regiment on board the S. S. Pachumba, when the steamer anchored in the Port of Mangrol on the 1st November last, during her voyage from Kurrachee to Bombay. The memorial was well written and the tone of it appears to have pleased the Government of Lord Reay. But we must add that outrages by European soldiers are too frequent an occurrence and considering the docile nature of the population every effort should be made to check the absurd and foolish tendencies of soldiers when they have no officer to command them. A severe example should be made of any soldiers who may be found indulging in any unmannerly and discourteous habits. And in no case should soldiers be placed in contact with native ladies. It is well known that natives of position travel in the third class to ensure the company of women of their family and it is very bad to bring soldiers in contact with native ladies. The Resolution we publish should have been more severe in its character than it now is and whoever is responsible for bringing soldiers in contact with Native gentlemen or ladies in this manner ought to be punished for his indiscretion and want of fore sight. The Resolution is no doubt commendable as far as it goes, and we have every reason to thank Lord Reay's Government for taking steps in the matter. But it must be remembered that the papers have exaggerated the facts because the sources of their information have been inaccurate. But the behaviour of the soldiers as expressed in the petition throws great discredit upon them. We hope the Government of Bombay and other Governments will formulate orders that the soldiers and the Natives should never be huddled together. Separate steamers should be provided for each and if Government is put to additional expenditure on this account, we are perfectly sure it will not be grudged by the public. The modesty of Native women and the state in which they are bred up leave their complaints silent. If they could have spoken out we are quite sure very strict measures would have been taken in the direction we point out very long ago.

Resolution - "The soldiers complained against sailed for England on the 13 th November, 1886, or more than a month before the date of this memorial. The officer in command was not present when the conduct complained of took place, but he inquired into the matter as soon as a complaint was made to him. As however the soldiers denied that they had acted in the manner alleged, and they could not be identified, the inquiry was without result. It is clear that no further enquiry would now be of any avail, and the memorialists do not ask that it should be made.

2. What they do ask for is that such measures should be adopted as will serve to prevent such occurrences in future. Their memorial is temperately worded, and the Governor in Council sees no reason to doubt that it gives on the whole a fair account of what took place. The native passengers were handed up from boats into the space between decks, which was crowded with Europeon soldiers, who were in high spirits at going home and out of sight of their officers. They indulged in some boisterous play, tossing the bundles of the passengers about, and kissing some of the women. such an occurrence is much to be regretted but it is a very different thing from the statements of the native newspapers, some of which, in that spirit of race animosity in which they too often indulge, have not hesitated to charge the soldiers with having committed rape upon a number of the female passengers and various other outrages of which the sufferers themselves make no mention. The Governor in Council trusts that the agents of the B. I. S. N. Company will issue such orders to the efficers of their steamers as will prevent annoyance to native passengers in future. It would appear that, under similar circumstances, it would be better that native passengers should be passed at once by a gangway to the upper deck; or, if they must pass through the lower deck, when occupied by European soldiers, that an officer of the ship should giv notice to the officer in command of the troops so that he may be present and see that the soldiers do not misbehave themselves. A communication should be made to the B. I. S. N. Company to this effect"

वऱ्हाड.

मि० गोविंदराव यशवंतराव तहसिलदार दारव्हा यांस ता. १९ जानेवारी १८८७ अथवा ते ज्या दिवशीं जातील त्या दिवसापासून तीन महिन्याची हक्काची रजा मिळाली.

मि० गोपाळ बळवंत नायबतहसिलदार केळापूर यांस मि. गोविंदराव यशवंतराव यांचे मागें अथवा पुढील हुकमा पावेतों अ. तहसिलदार नेमिले.

रा. नारायण केशव सब रजिस्टर जलगांव जिल्हा आकोला यांस बुलढाणें जिल्ह्यांत नांदुरा येथें नेमिले व त्यांचे जळगावचे जागीं नांदुऱ्याचे बापुकाशिनाथ यांस नेमिले.

मि. रामराव गोविंद नायबतहसिलदार मंगरूळ यांनीं तेथील तहसिलदार किशोर खान यांस ससपेंड केलें असता ता० २३ अक्टोबर १८८६ पासून तों ता. ९ नोव्हेंबर पावेतों कामाचा चार्ज घेतला.

मि गोपाळ महादेव भिडे अ. तहसिलदार मेहकर यांनीं मलकापूर तालुक्याचा ता. १ जुलै १८८६ रोजीं; तेथील कायमचे तहसिलदार मि. भास्कर महेश्वर यास ए. अ. कमिशनर नेमिल्या मुळें चार्ज घेतला.

मि. एकनाथ मोरेश्वर व मि. वामन गणेश अ. त. यांस फोर्थ ग्रेडचे ता. १ जानेवारी पासून कायमचे तहसिलदार नेमिले.

लेडी डफरीन फंडास आकोलें जिल्ह्या पैकीं लाईफ मेंबर जे गृहस्थ झाले त्यांची नांवें:— रा० दवराव विनायक वकील, रा० पोपटलाल परशराम, रा० दिनानाथ गोपाल, रा० गुलाबचंद मारवाडी घानोरें, रा० देवकिसन माणिकचंद सावरगाव रा० लक्ष्मणदास भगुभाई जळगांवकर, रा० रा० शेडमल तनसुकराय. आणखी ही दरेच गृहस्थ लाईफ मेंबर होतील असा अजमास आहे.

वर्तमानसार.

पुणें येथील डेक्कन कालेज सरकार बंद करून डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीच्या ताब्यांत देणार ही गोष्ट आतां अगदीं ठरल्या सारखी असून या संबंधानें फक्त आतां ठराव मात्र प्रसिद्ध व्हावयाचा राहिला आहे असें म्हटलें पाहिजे. कलकत्ता येथील "रीस आणि रयत" ह्या नांवाच्या वर्तमानपत्रांत मुंबई सरकारानें डेक्कन कालेज बंद करण्याचें मनात आणिलें आहे हें फार अविचाराचें आहे, अशाविषयीं नुकताच एक लेख प्रसिद्ध झाला आहे. ह्या लेखावर टीका करितांना पुणें येथील वर्तमानपत्रांतून मुंबई सरकार डेक्कन कालेजातून सर्वस्वी आपला संबंध आज काढून घेत नाहीं, व डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीस हें कालेज आपल्या ताब्यात घेतल्याबद्दल सरकारातून ग्रान्ट वगैरे रूपानें बरीच मदत मिळत नाहीं अशा प्रकारचा बराच मजकूर आहे. ह्याप्रमाणें ज्या अर्थी खुद्द पुणें येथील वर्तमानपत्रें सरकार डेक्कन कालेजातून सर्वस्वी आपला संबंध काढून घेत नाहीं ह्या गोष्टीनें सामधान मानून घेण्याच्या पंथास लागल्याचें दिसून येत आहे, त्या अर्थी आतां ह्या कालेजच्या संबंधानें सरकार काय करणार ह्या गोष्टीचा संशय बाळगण्यास कांहींच मार्ग राहिला नाहीं. "दगडापेक्षां वीट मऊ" ह्या न्यायानें पाहूं गेलें म्हणजे सरकारचें हें करणें समाधान मानून घेण्यासारखें आहे ही गोष्ट खरी, परंतु डेक्कन कालेजासारख्या फार प्रसिद्ध व पुष्कळ वर्षांच्या विद्यालयामधून सरकार आपलें अंग काढून घेत आहे ही गोष्ट एकंदरीनें पाहतां कांहींशीं विपरीत आहे. कदाचित सरकार कांहीं दिवसपर्यंत डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीस इंग्लंडातून प्रोफेसर वगैरे आणून देण्याच्या संबंधानें मदत करील. व खासगी शाळांस ज्याप्रमाणें ग्रान्ट वगैरे देत आहेत त्याप्रमाणें ह्या सोसायटीसही सरकार ग्रान्ट देत जाईल, परंतु पुढें सरकार सर्व कांहीं एकदम अंगा बाहेर टाकील ह्याचा नीटसा तर्क आम्हांस आज करितां येत नाहीं. पुढील क्रतूचा कदाचित हा पाया असेल. एकंदर सर्व गोष्टींचा विचार करून पाहतां सरकार श्रेष्ट प्रतीच्या शिक्षणापासून मोकळें होण्यास पहात आहे, हें कांहीं सुचिन्ह नाहीं, असें म्हटल्याशिवाय आमच्यानें रहावत नाहीं. ने. भो.

दिंडीगल येथील एका श्री० पाटलाचें मुलाचें मन एका मुलीवर फार जडलें होतें, व तो तिशीं लग्न करण्यास इच्छित होता. परंतु त्या मुलीच्या आईबापांनीं त्यास सांगितलें कीं, तूं एक चांगला वाडा बांधून देशील तेव्हां आम्ही ही मुलगी तुला देऊं. त्याप्रमाणें त्यानें एक चांगला वाडा बांधून तो त्याच्याकडे गेला परंतु तिच्या आईबापानें त्यास सांगितलें कीं, तूं मुदतींत न आल्यामुळें ही मुलगी आम्ही दुसऱ्यास दिली आहे हे ऐकून त्याचा फार हिरमोड झाला. व त्यानें हें लग्न जमविण्याविषयीं पुष्कळ खटपट केली परंतु व्यर्थ. नंतर त्यानें तरवार उपसून त्यानें त्या मुलीला, व तिच्या आईला व शेवटीं आपणाला ठार करून आपणांस ही ठार केलें.

स्त्री वकील— ब्रह्मदेशांत मंडाले येथे ल सिंहिहल नउन यांनीं बायकांस वकिली करण्याची परवानगी दिली आहे असें म्हणतात. खरें असेल तर वकिलीचीच स्त्रियांस परवानगी कां? पुरुष नउना समोर नर स्त्रिया वकील शोभतात तर स्त्रिया नउना समोर वकील पुरुष कां शोभूं नयेत.

अति उंच बुरूज— महाराणी व्हिक्टोरिया महोत्सव प्रदर्शक अति उंच असा बुरूज लंडन शहरांत बांधण्याचा विचार चालू आहे. तेथें जें सेन्टपाल नांवाचें फार उंच देऊळ आहे, त्याचें शिखरापेक्षां पूर्वोक्त बुरूजाचा कळस १६ फूट उंच करणार आहेत. न्या. सिं.

हिंदुस्थानांतले काळ्या पाण्याचे कैदी पाठविण्याचें जें अंदमान बेट तेथील अधिकाऱ्याचें ह्मणणें कीं, येथें स्त्रियांची संख्या फारच कमी झाली आहे व त्या मुळें लग्नें करण्यास उत्सुक अशा पुरुष कैद्यांस अडचण होत आहे. या करतां सरकारानें जास्त स्त्रियाकैदी इकडे पाठविण्याची तजवीज करावी.

ब्रह्मदेशांतील पोलिस कामगिरी करतां मुंबई इलाख्यांतून जे एक हजार लोक पाठवावयाचे आहेत त्यांतील ४०० लोक दक्षण महाराष्ट्र व कोंकण यांत भरावयाचे असून ४०० गुजराथेंत व २०० सिंधप्रांतात भरावयाचे आहेत.

मुंबईच्या एका कामा पार्शी गृहस्थास कंपानियन आफ दी इंडियन एम्पायर हा किताब मिळाला त्याबद्दल त्यांणी विलायतच्या गरीब लोकांस धर्म करण्याकरतां ११०० रुपये पाठविले.

सर्व प्रकारचे त्वचागत रोग बरे करणारें एक पाणी रशियाच्या हद्दींत सांपडलें आहे असें सांगतात.

निझाम स्टेट रेल्वे पुढें वाढविण्याचें काम सुरू आहे.

आस्ट्रिया आपल्या सरहद्दीवर फौजेची अधिकाधिक भरती करीत आहे.

आबिसिनियन फौजेनें हाररच्या अमिराच्या फौजेस हाकलून लावलें व तें ठिकाण घेतलें व अमीर पळून गेला.

हल्लीं कमिसरी खात्यांत फौजेस लागणारें सामान पुरविणें व फौजेंत इकडून तिकडे जाण्या करतां लागणारी वाहनें पुरविणें या कामानें जें एक ट्रान्सपोर्ट खातें आहे तें हल्लीं बंगाल, मद्रास व मुंबई या तिन्ही इलाख्या करतां वेगळें वेगळें आहे. तें मोडून ता० १ फेब्रुवारी १८८७ पासून तिन्ही इलाख्याचें मिळून एकच खातें करण्यांत येणार व त्या सर्व बड्या खात्यावर कमिसरी जनरल इनचीफ हा एक नवा बडा हुद्देदार होणार. ही व्यवस्था काटकसर कमेटीच्या कारणानें होत आहे कीं काय हें माहीत नाहीं, पण हल्लींच्या व्यवस्थेंत व नव्या व्यवस्थेंत वर सांगितलेला एक नवा बडा कामदार होणार एवढा मात्र फरक दिसतो. ठ० भ०

मुंबई रुस्तमजी उमरिगर यांची कन्या बाई शेनर बाई यांनीं येथील बारिस्टर मि. जीजी भाई एदलजी मोदी यांनीं लग्न करण्या विषयीं दिलेलें वचन मोडलें म्हणून त्याजवर २०,००० रु. ची फिर्याद केली होती तिची आपसांत तडजोड होऊन प्रतिवादीनें १२५०० रु. वादीस देण्याचें कबूल केलें.

मि. लाल मोहन घोष हे ता. ८ फेब्रुवारीच्या सुमारास मुंबई येथें येऊन दाखल होतील असें समजतें.

पुढील माट्रिक्युलेशनच्या परिक्षेच्या समयीं ज्यास परशियन भाषेंत अधिक मार्क मिळतील त्यास एलिस प्राइज मिळेल असें प्रसिद्ध झालें आहे.

एतद्देशीय लष्करी पलटणींत कांहीं सुधारणा करणें जरूर आहे असें सरकारच्या लक्षांत आलें असें नुकत्याच प्रसिद्ध झालेल्या लष्करी सर्क्युलरावरून समजतें.

युनायटेडस्टेटसच्या सिनेटमधील प्रसिडेन्टास अमेरिकन मासे धरणाऱ्या लोकांचें संरक्षण करण्याचा अधिकार देण्याविषयीं बिल पास झालें. या संबंधानें वादविवाद होत असतां इंग्लंडानें जर पुनः मासे धरणाऱ्या होड्या धरल्या तर त्यांशी युद्ध केलें जाईल असें कित्येकांनीं बोलून दाखविलें.

मद्रास इलाख्यांत तेलंगी भाषेंत अमृतवचनी नांवाचें मासिक पुस्तक निघणार त्याची एडिटर स्त्री होणार आहे.

म्हैसुर शहरा नजिक सोनें पुष्कळ सांपडेल असें अनुमान आहे म्हणून तेथील जमीन खणून पहाणी करीत आहेत.

जर्मनींतील घोडे परदेशांतील लष्करा करितां पुष्कळ विकले जातात वास्तव ते परदेशांत न पाठविण्याचा जर्मन सरकारनें हुकूम केला आहे.

मिरझापूरचे सबजज्ज हे तारीख १७ रोजीं कचेरींतुन घरी येत असतां त्यांस एका ब्राह्मणानें जोड्यानें मारलें म्हणून त्यास दोन वर्षांची सजा झाली.

मासडोनिया येथें तुर्कस्थान सरकार अतिशय फौज जमवीत आहे.

प्रोफेसर टक नांवाच्या एका अमेरिकनानें पाण्याखालीं ४० फूट पाहिजे तितके लांब जाणारें जहाज करण्याची युक्ती काढली आहे असें म्हणतात.

एम. फुडनावाचा एक सिव्हिल इंजिनियर यांनीं सिरिया व इराणांमधून एक कालवा काढून इराणच्या आखातांतून भूमध्य समुद्रांत तारवें नेण्याची कल्पना काढली आहे.

खेदाज सरकारचे सुपरिंटेंडंट यांनीं १४० हत्तींचा एक कळप तुरापासून सहा मैलांवर पकडला असें म्हणतात.

जर्मनी. व रशियाचें भांडण लागेंच असें युरोपांतील प्रमुख राष्ट्रांच्या मनांतून आहे असें नार्थ जर्मन गॅझेट कर्ता म्हणतो.

गायकवाड सरकारानें बडोदें येथें एक शेतकीचें कालेज स्थापण्याची मंजुरी दिली.

हिंदुस्थानच्या पोस्ट आफिसांत सन १८८४-८५ सालांत १,०४,७१,२९९ रु. उत्पन्न व १,९७,०४,५४० रु. खर्च झाला सन १८८५-८६ सालांत १,११,३०,८६३ रु उत्पन्न व १,३०,२६,०३६ रु. खर्च झाला असें समजतें.

चालूं हिशोबीं वर्षांचें जऊ महिन्यांचें मीठ शिवाय करून करटमच्या कराचें उत्पन्न ७०,८३,००० रु. झालें.

ब्रह्मदेशांत एतद्देशीय लष्कराचे शिपायांस व आफिसरांस तेथें जी पुष्कळ पडीत जमीन आहे ती जुबिली निमित्त बहुधा इंग्रज सरकार जाहागिर देईल असें अनुमान आहे असें पायोनियर कर्ता म्हणतो.

— आबिसिनियन लोकांनीं हारारच्या अमिराच्या सैन्याचा पराजय केला व अमीर पळून गेला अशी एडन येथें बातमी आली आहे.

इंग्रज सरकारानें पोर्ट हामिल्टन सोडून दिलें असें लंडन टाइम्स वरून समजतें. सु. प.

निझामाच्या हद्दींतील खनिज पदार्थ काढण्याचा हक्क त्या सरकारानें एका गोऱ्या कंपनीस दिला आहे हें आमच्या बहुतेक वाचकांस माहीत असेलच. हा हक्क थोरले सालरजंग यांनीं दिला, कीं हल्लींच्या यजमानांनीं दिला हें जरी खुलासेवार माहीत नाहीं तरी तो दिला आहे हें खचित आहे. कारण या कंपनीनें निजामच्या हद्दींतील "सिंगारेनी" येथें दगडी कोळशाची एक मोठी खाण चालूं करण्याचा उद्योग चालविला आहे. त्या खाणींत कोळसा बऱ्याच खोलीवर लागला आहे पण तो फार उत्तम जातीचा आहे असें शास्त्रज्ञांनीं ठरविलें आहे. येत्या जुलै पासून त्या खाणींतला कोळसा बाजारांत येणार आहे. या शिवाय आणखीं ही दगडी कोळशाच्या कांहीं खाणी निझामच्या राज्यांत आहेत. फार प्राचीन काळा पासून अति विख्यात ज्या गोंवळ कोंड्याच्या हिरे रत्नाच्या खाणी त्याही खणण्याचा हक्क याच कंपनीस मिळाला आहे. करारमदार कंपनीस फायदेशीर असतीलच या विषयीं शंकाच नाहीं. कारण आपल्या राज्यांत कोणकोणते खनिज पदार्थ सांपडतात, ते तयार करण्यास खर्च किती लागतो, सर्व वजा जातां नफा काय रहातो अशी योग्य चौकशी करून ते हक्क देण्या पुरतें ज्ञान इकडील राजास असतें तर आज या देशाची स्थिति कांहीं वेगळीच दिसली असती. शिवाय कंपनीस हे हक्क देण्या बद्दल निजामावर मोठमोठे शहर्दी लागले असतील नाहीं तरी कोणी म्हणावें. पण अशी कंपनी काढून फायदा करून घेण्याचा वकूबच जर आमच्यांत नाहीं तर गोऱ्या कंपनीस ते हक्क मिळाल्या बद्दल संतोषच मानणें बरें. कंपनीच्या खटपटीनें एक नवा उद्योग आमच्या देशांत सुरू झाला त्यामुळें मजूरकरणाऱ्यांस मजुरी, आगगाडी सारख्या कारखान्यांस कमी किमतीनें कोळसा, आणि व्यापाऱ्यांस उत्तेजन मिळेल एवढेंच सुख समजावें. उद्यां या कंपनीस पुष्कळ फायदा होऊं लागला म्हणजे अबब काय हा कंपनीचा लाट !!! असें म्हणून आमचे लोक ऊर मात्र यथास्थित बडवीत बसतील. श० सु०

☞ हें पत्र आकोला येथें के० बा० खंडेराव बाळाजी फडके यांचे "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छा० प्र० केलें.

वऱ्हाडसमाचाराची किंमत रु.
वर्षाची आगाऊ रु० ५ डांकहशील ०१३
सहामाही " ३ " " ०८
साल अखेर " ७ " " १०८
किरकोळ अंकास........................ ०४

नोटिशी बद्दल
१० ओळीचे आंत रु १
पुढें दर ओळीस ०१०६
दुसरे खेपेस ०१

Per annum in advance 5 Postages 13a
Per annum in arrears 7 " 1R. 8 as
Six monthly............ 3 " 8 as
Single copy.............................. 4as

Advertisements.
Below 10 lines...2
Per line over 10...4as
Repetition per line 3a

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR.

VOL XXI AKOLA MONDAY 14 FEBRUARY 1887 NO. 7
वर्ष २१ अकोला सोमवार तारीख १४ माहे फब्रुवारी सन १८८७ इ० अंक ७

नवीन.
शिवण्याचीं यंत्रें.

आपणच आपला शिंपी किंवा दर्जी.

किंमत फक्त (१०) दहाच रुपये.

खालीं सही करणार, सुंदर अत्युपयोगीं निकल प्लेटचीं पॉकेट सोइंग मशीन्स (शिवण्याचीं यंत्रें) जीं सहजरीतीनें समजण्यांत येतात वस्त्रांवर काम सुलभ रीतीनें करितां येतें, अशीं कोणी मागेल त्यास सर्व हिंदुस्थानदेशांत कोठेंही असो, फुकट म्हणजे टपाल हांशील न घेतां केवळ प्रत्येकीं दहा (१०) रुपये किंमतीस पाठवून देण्यास तयार आहेत. पूर्वींच अशा प्रकारच्या यंत्रांस मागण्या अतिशय आल्या आहेत व अद्यापही पुष्कळ येतील असें दिसत आहे. तसेंच बुकिंगाच्या तारिखे प्रमाणें डिलिव्हरीबद्दल व्यवस्था केली पाहिजे, यासाठीं ज्यांना घेण्याची इच्छा असेल त्यांनीं आपापल्या आरडरी सुवाच्य पत्यासह एकदम, रजिष्टर करून पाठवाव्या व त्यांच्या बरोबर हरएक यंत्राकरितां रुपये २ दोन डिपॉझिट, टिकिटा किंवा पोस्टल ऑरडरद्वारा जमा करावे. बाकी राहिलेले रुपये आठ, यंत्र हातीं येईल तेव्हां द्यावें.

जोसेफ सोरीस एल्फिनस्टन
आ. ३३ सरकल मुंबई.

नमुना नंबर १४२.
दिवाणी कोर्टास सूचना.

अज्ञानाच्या माल मिळकतीच्या वहिवाटीचें सरटीफिकीट मिळण्या विषयीं अथवा अज्ञानाचें पालन व त्याच्या माल मिळकतीचा कबजा करण्या लायक मनुष्य नेमण्या विषयीं सन १८५८ चा आक्ट ४० कलम ६ प्रमाणें:—

अर्जीचा नंबर कि० नंबर १३ मि० नंबर १ सन १८८७ इ०
दिपुटी कमिशनर साहेब जिल्हा आकोलें यांचें कोर्टांत.

अज्ञान गोंडी बापाचे नांव झिंगाजी जात तेली रहाणार पारस तालुके बाळापूर.

वरील अज्ञान बापाचें नांव झिंगाजी जात तेली रहाणार पारस तालुके बाळापूर जिल्हा आकोलें, याच्या माल मिळकतीची व्यवस्था लागावी व याचें पालन व माल मिळकतीचा कबजा करण्या लायक मनुष्य नेमला जावा म्हणून सरकारास जरूरी दिसत आहे. यास्तव मृत्युपत्राचे आधारें किंवा दस्तऐवजा वरून किंवा अ-गदीं जवळचे नातलगपणाचें कारणा वरून किंवा इतर प्रकारें ज्या कोणी मनुष्यास सदरहू अज्ञानाचे माल मिळकतीवर सांभाळ करतां या नात्यानें कबजा करण्याचा हक्क सांगावयाचा असेल त्या सर्वांस या लेखानें कळविण्यांत येत आहे कीं त्यांनीं तारीख ९ माहे मार्च सन १८८७ इ० रोजीं वरील अर्जाची चौकशी होणार आहे ते वेळीं ह्या कोर्टांत हजर होऊन आपापल्या हकीकती दाखल कराव्या.

तारीख ९ माहे फेब्रुवारी सन १८८७ इसवी.

F. W. Grant.

शिक्का उरडुप्य.

वऱ्हाडसमाचार

मिती माघ वद्य ७ शके १८०८

यंदाच्या सर्व सालभर शिक्षण संबंधानें सर्व हिंदुस्थानभर बरीच चळवळ झाली होती आणि यंदाच्या मुंबई युनिव्हर्सिटीच्या कान्व्होकेशन चेंबर्स लार्ड रे साहेब अध्यक्षस्थानीं विराजित होणार होते. लार्ड रे हे शिक्षण संबंधानें अगोदरच प्रसिद्ध झालेले आहेत व ते युनिव्हर्सिटीचे च्यांन्सेलर असल्या कारणानें त्यांच्या मुखानें या विषयाचा बराच उल्लेख होईल असें सर्व लोकांस वाटले होतें. पण ते फुकट गेलें. लार्ड रे सध्यां इलाख्यांत फिरत आहेत. त्यांच्या बद्दल व्हाइस चान्सेलर वेस्ट साहेब हे अध्यक्षस्थानीं होते व त्यांनीं जें भाषण केलें तें उत्तमच होतें. वेस्ट साहेब हे आपल्या देशांत आपल्या विद्वत्तेनें व पोक्त विचारानें प्रसिद्धीस आलेले आहेत. यांनीं भाषण करितांना युनिव्हर्सिटीची वृद्धि कशी झाली आहे वगैरे सांगून नंतर शिक्षणाकरितां सरकारनें आणखी पैसा पुरवावा किंवा नाहीं यासंबंधानें आपले विचार प्रगट केले. त्यांच्या मतें अनेक राज्यप्रकरणीं कारणामुळें शिक्षणाचा सर्व बोजा सरकारला घेतां येत नाहीं याकरितां देशांतील विद्वान व होतकरू लोकांनींच हें काम आपल्या अंगावर घेतलें पाहिजे व त्यांना म्युनिसिपालिट्या सारख्या ज्या सार्वजनिक मंडळ्या आहेत त्यांनी मदत केली पाहिजे. हें बोलून दाखवितांना रोम बलोना व युरोपांतील इतर प्रसिद्ध ठिकाणें यांत वरिष्ट शिक्षणासाठीं मुनासिपालिट्या कशी मदत देताहेत हें उदाहरणार्थ सांगितलें. त्याप्रमाणेंच आमच्या कडील शेटसावकार श्रीमंतांनींही केले पाहिजे. ज्या लोकांजवळ पुष्कळ पैसा आहे त्यांना त्याचा खर्च करण्याला दुसरा उत्तम मार्ग सांपडणारच नाहीं. तेव्हां त्यांनीं ही शिक्षणाच्या कामाला मदत केली पाहिजे. युनिव्हर्सिटीची लायब्ररी असावी तशी नाहीं तीही पुष्कळ सुधारली पाहिजे. इत्यादि विषय वेस्ट साहेबांच्या भाषणांत निघाले होते. भाषण एकंदरींत चांगलें झालें व त्यांत शेटसावकार लोकांना शिक्षणाला मदत करण्याबद्दल जो उपदेश केला आहे तो आम्हाला संमत आहे. मुनासिपालिटीच्या संबंधानें त्यांचे विचार आम्हाला पटतील असें वाटत नाहीं. आमच्या मुनसिपालिट्या कनिष्ट प्रकारच्या शिक्षणाला मदत करण्यांतच त्रासून गेल्या आहेत मग त्यांवर वरिष्ट प्रकारचें शिक्षण लादलें असतां काय होईल हें सांगतां येत नाहीं.

वऱ्हाडांतील बाजार-सेस.

वऱ्हाडांतील बाजारसेस— हा कर हिंदुस्थान सरकारचे हुकमांनीं सन १८७९ सालां पासून ह्यां प्रांतांत अमलांत आला हें बहुतेकांस माहीत आहेच. मंजूरी देतांना सरकारानें प्रत्येक प्रकारच्या दुकानावर किती कर असावा हें मुळींच ठरविलें नाहीं. जास्तींत जास्ती तीन आणे व कमींत कमी ३ पै प्रमाणें एका दुकानदारा पासून कर घ्यावा एवढें मात्र ठरविलें, व बाकीचे नियम करण्याचें स्थानिक सरकारावर सोंपविलें होतें. त्या प्रमाणें सदर सरकारांनें केलेले नियम अमलांत आहेत व ते साधारण सर्व लोकांस माहीत ही आहेत.

हा कर उत्पन्न करते वेळीं हिंदुस्थान सरकारचा असा उद्देश होता कीं ह्या करा पासून झालेल्या उत्पन्नाचा विनियोग ज्या बाजारा पासून तें उत्पन्न होईल त्याच बाजाराचे सोई करितां व फायद्या करितां व्हावा. हा उद्देश फार रास्त आहे हें कोणास ही कबूल करावें लागेल. आजपर्यंत तर या उद्देशास धरून स्थानिक अधिकाऱ्यांचें वर्तन होत गेलें आहे, व पुढें ही असेंच सतत चालण्यास बाध येईल असें जरी खात्रीनें म्हणवत नाहीं तरी तसें कदाचित् होण्याचा संभव आहे अशी भीति लोकांचें मनांत उत्पन्न झाली आहे. अशा भितीस उत्पन्न करणारें कारण वऱ्हाडांतील लोकल फंडा बाबद सन १८८५–८६ चा मेहेरबान कमिशनर साहेब यांचे रिपोर्टांतील फिकरा २६ हें होय. ह्यांत मेहेरबान कमिशनर साहेब म्हणतात कीं, "बाजार फंडाच्या शिलका वाशीम खेरीज करून इतर जिल्ह्यांत नेहमीं प्रमाणें मोठ्या आहेत. या फंडाचा पैसा अमुकच रीतीनें खर्च करावा असें असल्या मुळें ह्या शिलका खर्च करण्याचे बाबतींत फार अडचण येते." ह्या अडचणीचे निवारणार्थ सदर साहेबांनीं एक युक्ति सुचविली आहे ती अशी कीं, "बाजार आणि टौन फंड यांच्या शिलका एकत्र करून ज्या कांहीं अटकी खर्चाचे बाबतींत ठेवल्या आहेत त्या काढून टाकल्या असतां कमेट्यांचे हातून सफाईची चांगली सुधारणा होईल."

असा भित्युत्पादक लिहिलेला लेख कितपत विचाराचा व ग्राह्य आहे ह्याजविषयीं आजला विचार करणें अवश्यकतेचें जाहलें आहे. प्रथम या फंडाच्या शिलका मोठ्या रहाण्याचें कारण काय हें पाहूं. आम्हांस वाटतें यांस दोनच कारणें असलीं पाहिजेत. एकतर जो खर्च बाजारांचे मरामती करितां व बाजारास येणारे लोकांचे सोई करितां रास्त रीतीनें व्हावयाचा त्या पेक्षां उत्पन्न फाजील होत गेलें असावें अगर उत्पन्न झालेला पैसा वर सांगितलेल्या कामाकडे खर्च करण्याचें ज्या अधिकाऱ्यांच्या माथीं होतें त्यांनीं काळजीनें काम केलें नसावें. या दोहों पैकीं पहिलें कारण शिलका मोठ्या रहाण्यास जाहलें आहे असें आमचें मत आहे. दुसरें कारण असणें संभवनीय नाहीं कारण हा कर अमलांत येऊन आज सुमारें ११ वर्षांहून ज्यास्ती काळ जाहला आहे तेव्हां एवढ्या पुष्कळ काळ पर्यंत सरकारांनीं अधिकाऱ्यांचें अशा प्रकारें वर्तन एकसारखें चालूं दिलें नसतें व आज बद्दल कोठें तरी लेख असता, ज्या अर्थीं अशी गोष्ट नाहीं त्या अर्थीं आमचें झालेलें मत ग्राह्य केलें पाहिजे.

असें जर आहे तर याला तोड काय करावी याजविषयीं विचार केला असतां आम्हांस रास्त असा एकच उपाय दिसतो तो असा कीं, हल्लीं ज्या दरानें कर घेतला जातो तो प्रमाणानें कमी करावा. असें केल्यापासून ज्या अडचणींविषयीं साहेबबहादूर लिहितात त्या दूर होतील इतकेंच नव्हे पण साधारण सर्व लोकांचें हित सरकारांनीं पाहिलेंसें होईल.

मे० कमिशनर साहेब यांनीं जो उपाय सुचविला तो सरकाराच्या मुळचे उद्देशाचे व अर्थशास्त्राचे अगदीं विरुद्ध आहे. सरकारचा उद्देश सर्व प्रकारें रास्त आहे तेव्हां अशी रास्त वहिवाट बंद करण्याचें सुचविण्यापूर्वीं साहेबांना आपल्या सुचनेच्या पुष्टीकरणार्थ फारच जबरदस्त कारणें दिलीं पाहिजे होतीं तसें न केल्यामुळें त्यांच्या सुचनेस कितपत महत्व द्यावें याजविषयीं प्रांतांतील लोक व स्थानिक सरकार विचार करतील. आजपर्यंत बजेटांत मंजूर केलेल्या रकमा पूर्णपणें खर्च न झाल्यामुळें पु-

कळ वर्चेत रहात गेली व तसें का झालें याजबद्दल सरकारास प्रतिवर्षी जबाब देणें स्थानिक अधिकाऱ्यास भाग पडत गेलें. तें टाऊन व बजार फंड यांचा एकच फंड केल्यानें बंद होईल असें जरी साहेब बहादुर म्हणतात तरी आजपर्यंत आलेली अडचण त्यांचे सुचने प्रमाणें अमलावारी केल्यास दूर होईल एवढेंच त्यावरून निघतें. वस्तुत: तें कांहीं योग्य कारण नव्हे.

वर सांगितलेल्या सुचनेंत असें ही म्हटलें आहे कीं, स्थानिक स्वराज्य सुरू झाल्यावर पैसे खर्चण्याचे बाबतींत जी दगदग व अडचण पडत गेली ती नाहींशी होईल या त्यांच्या म्हणण्याचा खरा अर्थ काय हें त्यांनीं स्पष्टपणें सांगितलें नाहीं. आम्हांस वाटतें कीं हें त्यांचे लिहिणें वऱ्हाडांतील लोकांचे योग्यतेस बाधक आहे. सरकारी अंमलदारांचे हातांत या पैशाची व्यवस्था करण्याचे असल्यामुळें हल्लीं ज्या अडचणी येतात त्या लोकांच्या हातीं तो अधिकार आल्यावर येणार नाहींत, असें म्हणणें म्हणजे ज्या चालूं असलेल्या नियमांचें अवलंबन करून वागण्याचे सरकारी अधिकाऱ्यांस भाग पडत आहे ते नियम लोकांचें तर्फे काम करणारे गृहस्थ पाळणार नाहींत असें म्हटल्या सारखें आहे. सरकारी अंमलदारावर या कामीं जितकी सक्ति चालते तितकी लोकांवर सरकार चालविणार नाहींत. असा जरी संभव आहे तरी तसें झाल्यानें रास्त नियमाचें अवलंबन करून लोक चालणार नाहींत हा ठोकळ सिद्धांत साहेब बहादुरांनीं कशावरून ठोकून दिला असेल हें त्यांचें त्यांनाच माहीत; आम्हांस असें वाटतें कीं स्थानिक स्वराज्य सुरू होऊन लोकांकडून तसें वर्तन होईपर्यंत साहेब बहादुरांनीं दिलेलें आपलें मत मनांतल्या मनांत अवरून धरलें असतें तर फार बरें झालें असतें.

साहेब बहादुरांच्यावर सांगितलेल्या सुचनाकडे जरी कलिशान रेसिडेंट साहेबांचें लक्ष गेलें नाहीं ह्मणा अथवा तें जाऊन त्यांनीं दुर्लक्ष केलें ह्मणा तरी प्रसंगवशात त्या पासून वाईट परिणाम होऊं नये ह्मणून आह्मी आपले विचार प्रसिद्ध केले आहेत.

आमच्या उमरावतीच्या लोकांनीं जुबिली संबंधानें जीं जीं कामें करण्याचें ठरविलें आहे त्यांवरून त्यांची तारिफ केल्यावांचून आमच्यानें रहावत नाहीं. तथापि तेथीलें म्युं० पा० नें आपला नेहमींचा अविचारीपणा या वेळींही दाखविला आहे. तथापि लोकांनीं आपली वर्तणूक नावाजण्या सारखी केली यांत संशय नाहीं. यांत या सार्वजनिक कामांत कमिशनर मे० सांडर्स व डेपुटी कमिशनर मे० बुल्क साहेब यांनीं आपलें आंग बरेंच ठेविलें होतें ही गोष्ट त्यांना मोठी भूषणाई आहे. तारीख ६ रोजीं बाजारांत भरलेल्या सभेनें जी व्यवस्थापक मंडळी नेमिली होती तिनें गेल्या सोमवारी आपल्या इतर कामांत शहरा कारितां एक टाऊन हाल बांधण्याचें ठरविलें आहे. उमरावती सारख्या शहराला टाऊन हालाची मोठी उणीव होती, ती आमच्या उमरावतीकर मंडळींनें या प्रसंगीं भरून काढली हें पाहून आम्हांस आनंद होत आहे या कामाकरितां जी वर्गणी जमत आहे तिच्या पैकीं प्रत्येक तालुक्यांतील तहशिलदारानें आपल्या तालुक्यांत ५०० रु० जमा करून त्यापैकीं १०० रुपये तालुक्यांत खर्च करावें. व बाकीचे ४०० जिल्ह्याच्या वर्गणीस द्यावें असें ठरलें आहे उमरावती तालुक्याचे तहशिलदाराने तर १०००रु० जमविण्याचें आपल्या आंगावर घेतलें आहे. फार चांगली गोष्ट आहे. योरानें आपल्या मनावर घेतल्यास काम होणार नाहीं? या शिवाय तेथील प्रसिद्ध बारिस्टर यांनींही या प्रसंगाला उचित् असें आपल्या घराण्याचें एक स्मारक करण्याचें योजिलें आहे. हे गृहस्थ वऱ्हाडांतून जे विद्यार्थी मॅट्रिक्युलेशन परिक्षेंत पास होतात त्यापैकीं एकास १ वर्षभर रहाणारी अशी "कॉमास्कॉलरशिप" नांवाची प्रति महिना १० रुपयाची एक स्कालरशिप ठेवणार आहेत.

वरील लिहिल्यावर आम्हांस असें समजतें कीं व्यवस्थापक मंडळींनें टौनहाल बांधण्याचें ठरविल्यामुळें शहरांतील व्यापारी वगैरे लोकांनीं पांजर पोल इत्यादि बांधण्याचें योजिलें होतें तो बेत रहित केला आहे व त्याप्रमाणेंच ही मंडळी आणि टाउनहाल च्या तर्फेची मंडळी यांत सध्यां विवाद सुरू आहे. याविषयीं कायमची जास्ती माहितीं आम्हांस अद्याप समजली नाहीं व त्यामुळें या त्याविषयीं जास्ती कांहीं यावेळेस लिहितां येत नाहीं.

अमदाबादेस सध्यां एक स्पेशल कमिशन बसलें आहे व त्यांत खेडा येथील कलेक्टर पोलिटिकल एजंट मि० उइलसन यांच्यावर आलेल्या एका आरोपाची चौकशी चालूं आहे. या आरोपाचें स्वरूप फारच घाणेरडें व दु:खास्पद आहे व असला आरोप मि० उइलसन सारख्या बड्या गृहस्थावर यावा हीच गोष्ट मुळीं लज्जास्पद आहे. असें सांगतात कीं खंबायतचे दिवाण मि० शामराव लाड यांनीं मि० उइलसन साहेबावर आपली मुलगी वाईट कामाकरितां मागितल्याबद्दल फिर्याद केली आहे. व त्यासाठींच हें कमिशन बसलें आहे. हा आरोप खरा असो किंवा खोटा असो परंतु अशा गोष्टी जरी आपल्या या भागाकडे नाहींत तरी उत्तरेकडे नेहमीं घडून आलेल्या ऐकिवात येतात. आमच्या मतें ही गोष्ट इंग्रजसरकार सारख्या न्यायी म्हणविणाऱ्या राज्याला लज्जास्पद व कांहीं अंशी अपाय कारक आहे सरकारानें याबद्दल चांगला बंदोबस्त करावा. मनुष्य कामांध झाला असतां काय करील याचा नेम नाहीं. व तशांत अधिकार हातीं असला म्हणजे हें वेड अधिक चेतण्याचा संभव असतो. मि. उइलसन साहेबा सारख्यावर हा आरोप आला आहे याचें आम्हांस फार वाईट वाटतें. खटल्याची चौकशी करण्याकारितां जे कमिशनर नेमिले आहेत ते दोन्हीही युरोपियन आहेत यांत एखादा अनुभाविक नेटिव्ह असतां तर फार चांगलें झालें असतें. व दोन्ही पक्षाला न्याय मिळण्याची सर्वांस खात्री वाटती. एकंदरींत हा खटला मोठा महत्वाचा असून त्याच्या योगानें जिकडे तिकडे चळवळ झाली आहे काय निकाल होतो पहावें.

एतद्देशीय लोक फाजदारी माजिस्ट्रेट व दुसरी अधिकारांची कामें करण्यास खरोखरच नालायक आहेत काय?

मोठी दु:खाची गोष्ट आहे कीं ज्या समयीं आपल्या चक्रवर्तिनी साहेबांच्या राज्यांतील भिन्न भिन्न धर्मांच्या व जातींच्या सर्व प्रजेच्या मनांतील परस्पर भिन्नभाव जाऊन सर्वांनीं एक होऊन आनंद करावा अशा महोत्सवाच्या संधीलाच महाराणी साहेबांच्या प्रजेपैकींच कांहीं लोक आपला वरिष्टपणा गाजवून इतर लोकांच्या मनांत भिन्नभाव उत्पन्न करीत आहेत. सन १८८२ सालीं इलबर्ट बिल पुढें आलें त्या वेळीं फक्त बंगाल्यांतील अंग्लो इंडियन लोकांनींच एकदम जोरा करून आकांत मांडिला होता. आमच्या इकडील साहेब लोकांनीं फारशी कुठें जोरा केली नाहीं. त्या वरून आम्हांस वाटलें होतें कीं असले क्षुद्र मनाचे लोक बंगाल्यांतच आहेत; परंतु हा आमचा समज खोटा आहे असें म्हणणें आज आमच्या नशीबी आलें आहे. सध्यां सुरू असलेले पब्लिक सर्व्हिस कमिशन मुंबईंत असतां या इलाख्यांतील कांहीं अंग्लो इंडियननांच्या ज्या साक्षी या कमिशन पुढें झाल्या आहेत त्या परहातां या वेळेला आमच्या या भागाकडील साहेब लोकांच्या अंगांत या वेळेला स्फुरण चढलें आहे असें म्हटल्या वांचून राहवत नाहीं. त्यांत विशेष खेदास्पद गोष्ट हीच कीं या आमच्या इकडील मुंबई इलाख्यांतील अशा प्रकारच्या लोकांत केवळ आपल्यास सर्व जिल्ह्याचा राजा ह्मणविणारे व पाटील, कुळकर्णी, मामलेदार वगैरे आपल्या हाता खालच्या लोकांवर पाहिजे तसे जुलूम करणारे कलेक्टरच आहेत असें नाहीं, तर त्यांत स्थानिक सरकारचे मोठमोठे अधिकारी व हाय कोर्टचे कांहीं जज्य ही शिरले आहेत. मि० शटल्वर्थ सारख्या भुसकट असिस्टंट कलेक्टरानें केलेल्या बेडगळ बरळण्याचें आम्हाला मुळींच आश्चर्य वाटत नाहीं परंतु जस्टिस बेली, जास्टिस जारडीन व लिंवानेर यां सारख्या थोर योग्यतेच्या लोकांनीं आपली योग्यता विसरून पब्लिक सर्व्हिस कमिशन सारख्या महत्वाच्या कमिशन पुढें पाहिजे तसें बरळावें या सारखी आश्चर्यकारक गोष्ट दुसरी कोणती? ही मंडळी फक्त आमचे लोक सरकारी नोकरींतील मोठमोठे अधिकार तसेंच फौजदारी मानिस्ट्रेटची कामें करण्यास नालायक आहेत एवढेंच म्हणून स्वस्थ बसली नाहीं. त्यापैकीं कित्येक, आणि त्यांत विशेषत: आमचे शिटल्वर्थ साहेब, हे तर आणखीही पुढें गेले आहेत. त्याच्या मतें एतद्देशीय लोकांना पब्लिक सर्व्हिसमध्यें कामें मुळींच देऊं नयेत. हे लोक सरकारी नोकरीला अगदीं नालायक आहेत व अप्रमाणिक आहेत! शाबास शटलवर्थ साहेब! तुमच्या अकलेची कमाल आहे. एकंदरींत तुमची बुद्धि न वा प्रमाणें मोठी वाटत आहे खरी!

The Berar Samachar

MONDAY FEBRUARY 13 1887.

THE PUBLIC JUBILEE MEETING AT AMRAOTI.

A public meeting of the towns-people of Amraoti assembled in the weekly market at Amraoti. The Commissioner, the popular Deputy Commissioner Colonel Bullock and other government officials were present at the occasion. Many gentlemen of the city and sawcars and jagirdars from the District were also present. The Commissioner took the chair and read a paper in the following terms:-

Gentlemen,

When his excellency the Viceroy announced that the 16 th February 1887 was the date selected to celebrate the Jubilee or the anniversary of the fiftieth year of Her Gracious Majesty the Queen Empress' accession to the throne of Great Britain, India and the Colonies it was felt that a general meeting in Amraoti of all the subjects of the Queen Empress should be called, to decide in what form we wished to celebrate the occasion.

On this account we are here met together to day and you will not, I know, expect me to do more than to announce the reason for this meeting being held, for it is in every way desirable, that whatever is done on that day in honor or in memory of the occasion should be by a popular movement decided in by the wish and will of the majority, and I therefore desire to refrain from expressing in any way my own views of the matter.

The celebration to be of real value should be carried out in a perfectly spontaneous, and if possible, unanimous manner by all classes, creeds, and nationalities who at present enjoy protection under the far stretching arm of Her Majesty's rule and Empire.

All I would say is, while some amusements and rational enjoyments shall be provided for us on the 16th out of the subscriptions which all will doubtless agree to give according to their ability, I hope it may yet be found possible to provide funds for some more permanent memorial of the occasion to be left behind us (than the smoke of fireworks and illuminations) which will meet with the general approval of all classes and creeds, and may remain as a permanent means of reminding future generations of the loyalty of the present subscribers.

It is not for me to suggest what form that memorial should take, but there will doubtless be many proposals placed before such general committee of gentlemen as this meeting may elect as worthy representatives of Her Majesty's subjects in Amraoti, and I for me shall with all confidence make over my own small mite of subcription to such committee feeling sure they will decide upon such a memorial as will be acceptable to all classes,

(पुरवणी वऱ्हाडसमाचार.)

SUPPLEMENT.

तारीख १४ माहे फेब्रुवारी सन १८८७ इ०

वर्तमानसार.

खेड्याचे कळे मि. उइलसन यांच्या विरुद्ध क्याबेचे दिवाण मि. लाड यांनीं ज्यानवर आणलेल्यां आरोपाची चवकशी करण्याकरितां अमदाबादेस कमिशन पुढें चवकशी सुरू झाल्याची बरीच हकीकत बाहेर आली असून त्यांत मि. उइलसन यांच्यावर काय आरोप आणलेला आहे याचाही खुलासा झाला आहे. मे. उइलसन यांनीं आपली मुलगी वाईट कामाकरितां मागवली अशी मि. लाड यांचीं फिर्याद आहे गोषवारा असा आहे कीं, गेल्या नोवेंबरच्या २२ व्या तारखेस मि. उइलसनचा खासगी नोकर झाल्या हा मजकडे आला व त्यानें आपल्या यजमानाचें एक पत्र मला दिलें व मीं वाचून त्यास परत दिलें तें हल्लीं मजजवळ नाहीं, तें पत्र मि मूस्क यानीं मि. उइलसन यास लिहिलेलें होतें असें मि. उइलसन यानीं माझ्या समक्ष मि. शेपर्ड यास सांगितल्यावरून मला कळलें. त्या पत्राचा मतलब असा होता कीं, क्याबेच्या दिवाणाची जागा रिकामी आहे काय? असेल तर आपला भाचा डेपुटी कलेक्टर मि. उमेदराम ती जागा कबूल करीत आहे. त्याला ती मिळण्याकरिता तुम्ही खटपट कराल तर मला आनंद होईल. मी व मि. शेपर्ड या उभयतांची अशीच इच्छा आहे. या प्रमाणें पत्राचा मतलब सांगून नंतर दिवाण मि. शामराव हे सांगतात कीं, पत्र दिल्या नंतर झाल्या माळी यांस माझ्याशीं काहीं एकांतात बोलावयाचें आहे असें वाटल्यावरून मीं त्यास एकीकडे घेतला, तेव्हां माळी म्हणाला तुमची मुलगी नवाबाकडे जात आहे तर साहेबाकडे जाण्यास काय हरकत आहे, शिवाय सोहबाकडे गेल्याने साहेब फार खुष होतील हें ऐकून मला फार राग आला आणि मीं माळ्याला परत लावून दिला. दुपारी चार वाजतां नजूमखानास बरोबर घेऊन मी मि. उइलसनाकडे गेलों, संध्याकाळीं उइलसनचा एक नोकर मजकडे येऊन उद्या सकाळीं तुम्ही बरोबर कोणास न घेतां साहेबाच्या भेटीस या असा साहेबाचा निरोप सांगितला. त्याप्रमाणें सकाळीं ८ वाजता लालबागेंत साहेबाकडे गेलों. साहेब म्हणाले माझा माळी काल तुम्हांस भेटला काय? मीं विचारिलें काय संबंध? साहेब म्हणाला तुमच्या मुलीच्यासंबधानें, मीं विचारले म्हणजे काय? तुमच्या या म्हणण्याचा अर्थ मला कळत नाहीं, साहेब म्हणाला ती नवाबाकडे जात असते, मी म्हणालों तुम्हीं हें ऐकलें असेल तर तें खोटें आहे, साहेब म्हणाला, ते मलाही खरें वाटलें नाहीं, मी विचारलें, असल्या गोष्टि करणारे आम्ही आहोंत काय! हिच म्हणाला, रत्नागिरीचे परभूलोक असें करीत असतात. मी म्हणालों ते तसें करतात किंवा नाहीं याच्याबद्दल मी परवा करीत नाहीं, साहेब म्हणाला मी असा सहज वळणारा मनुष्य नाहीं, तुझ्या अशा वर्तनाने तुला वाईट दिवस भोगावे लागतील आणि मी वळलों तर तुझ्या मुलास सिव्हिलसर्जन करण्याचीही खटपट करीन, मी म्हणालों तुम्हास ही गोष्ट कोणीतरी भलतीच समजावली हे, तुम्हांस पाहिजेतर गांवांत हव्या तितक्या बायका आहेत. साहेब म्हणाला त्यांतील एखादा लागल्यास तो आणूं शकेन मी पण मला तुझी मुलगीच पाहिजे आहे, नंतर तुम्ही हा भलत्याच प्रकारचा उपाय करीत आहांत असें मी त्यांस सांगितलें आणि निघून गेलों घरीं आल्यावर मी चिंताक्रांत झालों व साहेब मजवर रागावला आहे, माझें म्हणणें त्यास खरें वाटलें नाहीं असें वाटून माझ्या मनास दुःख झालें. इतक्यांत साहेबाचें समाधान करण्याकरतां त्या माळ्यासच मध्यस्त घालावा असें माझ्या मनांत येऊन मी तसाच गाडी फिरवून परत लाल बागेंत गेलों व एका मनुष्याकडून माळ्यास बोलावून आणला व त्यास आपल्या गाडींत घेऊन घरीं आलों, नंतर तुझा पाहिला निरोप मला खरा वाटला नव्हता, पण मि. उइलसनची भेट झाल्यावर तुझ्या निरोपाच्या खरेपणाविषयीं माझी खात्री झाली, याकरितां आम्हीं लोक असल्या गोष्टी करणारे नाहींत असें तूं साहेबास सांगून त्याचें समाधान कर आणि त्यास त्या इच्छेपासून पराङ्मुख कर म्हणजे तुझे मजवर मोठे उपकार होतील असें मीं त्यांस सांगितलें, त्याणें तसें करण्याचें कबूल करून तो निघून गेला. तो गेल्यावर लागलीच माझे मुंबईचे सालिसीटर मि. चाक यांस एक पत्र लिहिलें व तें नंमू मिरझा यांच्या बरोबर मुद्दाम मुंबईस पाठविलें, त्याचा जबाब ता २१ रोजीं आला तें पत्र पाठविल्यावर मीया फकरुद्दीन, नजमुद्दीन व बदरुद्दीन हे एके दिवशीं माझ्या घरीं आले असतां त्या पैकीं एकानें, तुमचें मन असें उद्विग्न कां दिसतें असें मला विचारलें. मीं उत्तरे कढील दिवाण खान्यांत गेलों व तेही माझ्या मागून आले, नंतर मी व मि० उइलसन यांच्या दरम्यान झालेला प्रकार मीं त्यास सांगितला, नंतर घाईघाईनें थोडें अन्न खाल्लें. आणि बद्रुद्दीन यास बरोबर घेऊन मी नवाब साहेब याजकडे गेलों आणि झालेली सर्व गोष्ट त्यास सांगितली. ती ऐकून मि. उइलसन यांच्या सन्मानाकरितां जो काहीं प्रकार करावयाचा होता तो न करण्या विषयीं नवाब साहेबांनीं हुकूम केला. मोठा मंडप घालून बक्षिसे वाटण्याचा समारंभ करून दारू वगैरेही सोडावयाचा होती, पण तो सर्व प्रकार रहित झाला. पोलिटिकल एजंट साहेब क्याबेस येतात तेव्हां त्यास एक बडा खाना देण्याची नेहमींची रीत आहे, पण ती ही या वेळेस दिला नाहीं. नवाबासें भेटून आल्यावर क्याबेचे जज मि० खंडाळेवाला यांस बोलावून आणून त्यास झालेला सर्व गोष्ट सांगितली व नंतर बद्रुद्दीन व फकरुद्दीन हे मला भेटले. बदरुद्दीन हा नवाबाची मुनशी आहे व फकरुद्दीन हा सेविन्यु खात्यांतील नोकर आहे. त कामाच्या संबंधानें मजकडे येत [illegible] च्या तोंडची गोष्ट न[illegible] असें असें मी ब[illegible] बोलाविणे केलें [illegible] दिवाणखान्य[illegible] णि नवाबसाहेब यांस आण[illegible] द्दीन यास बलावण्या करि[illegible] फकरुद्दीन यांस खडाव[illegible] ण्याकरितां पाठविलें ते

hich he made the proposal, which itself is opposed to the original in- ation of Government.

Now we will see, whether the pro- sal made, was the only way to be d recourse to, to remove the exist difficulties. That the income de ed from the cess has been either large, or that the agency employ to spend it defective is ite certain. We are in- ned to believe the former to be case and not the latter; be- use if the latter had been the se, Government would not have, ring the long period of 11 years nmencing from the introduction the cess, put up with it, and the y absence of any remarks to the ect is sufficient proof, that it is so. It then naturally follows, t the income has been so large, t it could not, with any amount of e and deligence, be fully spent legitimate objects. When this is case, the only remedy which resonably be adopted is, that rates at which the tax has been ied should be proportionately re- ced. This act would not-only clear ay the difficulty complained of by Commissioner. but will do an of justice to the people of the vince.

The Commissioner, in his remarks oted above, concludes by saying t this matter of the funds will present, quite so many difficul- s as it present, when the Local f Government scheme comes into eration. It is not clearly shown at is meant by that, and we are refore compelled to get at it as t as we can. We are of the opi- n, that this statement is deroga- y to the public, because it im- es that the workers of the scheme uld not so much adhere to the es and principles laid down by vernment. Even taking for grant- that Government would not force m to strictly abide by the rules pre ibed for the observance of Govern nt officials in respect of these ds, being an unpaid agency, we not see what made the Commr. express an opinion that the sent difficulty will not come in. e assure him, that they will only doing their duty by abiding by rules, which may be just and in sonance with the principles ad- tted on all hands to be solid. To that they will deviate from the ht way, because they will not be mpelled to go by it, does not appear rrantable, and it would have been corons of the officer, if he had with ld the remark, till grounds were urnished by the conduct of the rkers of the proposed scheme.

In conclusion, we would say, that though these remarks of the Comr. have not been noticed by the Resi ent favourably, it is our duty to ing to his notice their unsound- ss, to avoid all sorts of possible stakes,

वऱ्हाड.

मि. एकनाथ मोरेश्वर यांस तहशिलदाराच्या जागेवर कायम केल्यामुळें त्याचे येथील कायमचे क्लार्क ऑफ कोर्टच्या जागीं [illegible]० रामचंद्रनारायण देशपांडे बी. ए. यांस मुकरर करण्या विषयीं मे० डेपुटी कमिशनर साहेबांनीं शिफारस केल्याचे समजतें. हे गृहस्थ सुमारें २ वर्षांपासून या जागेचें आक्टिंग काम करीत आहेत. एवढ्यावरून यांची शिफारस झाली असावी असें दिसतें. हे गृहस्थ कित्येक वर्षांपासून आपाढी कार्तिकी प्रमाणें हायर परीक्षेच्या वाऱ्या करीत आहेत परंतु त्यास विठोबाचें दर्शन झालेंच नाहीं.

स्टॅन्डर्ड परीक्षा पास झाल्या शिवाय क्लार्क ऑफ कोर्टच्या जागीं कोणास नेमावयाचें नाहीं असें माजी कमिशनर मे० जोन्स साहेब यांनीं सर्क्युलर केलें आहे त्याचें आज काल अगदीं मातेरें झाल्या सारखें दिसतें. नियम तर करावयाचे पण त्या प्रमाणें वर्तन करावयाचें नाहीं असा नियम करते वेळेसच निर्धार झाला असेल काय? काय असेल तें असो आमच्या वऱ्हाडांत जे पाहावें तें उलटेंच. मि० एकनाथ राव यांस तहसिलदारीची जागा देऊं नये म्हणून ठराव असतां पुन्हां त्यास कायमचे तहसिलदार केले ही मोठी अचंबाची गोष्ट आहे.

आतां अखेरीस झालेल्या गोष्टी बद्दल जास्त बोलून हशील नाहीं असें जाणून होणारे गोष्टी विषयीं असें सुचवितों कीं, मे० कमिशनर साहेब हक्कदार व परीक्षा पास झालेले लोकांकडे दुर्लक्ष करणार नाहींत. परीक्षेचे बाबतींत आमचे कमिशनर साहेब बरेंच बारीक आहेत असें काहीं प्रसंगीं दिसून आलें आहे. तेव्हां याही प्रसंगीं ते पूर्ण विचारानें हुकूम फर्मावतील अशी आम्ही तर उमेद ठेवितों इतक्या उपर काय होतें तें पाहावें.

करजगांव जिल्ह्यांत एलिचपुर येथें एका गोसाव्यानें आपल्या २ मुली आणि देवजी नांवाचा एक मनुष्य यांना साखरेंत वीष दिल्या मुळें ते मेले. व सरते शेवटीं स्वतः वीष खाऊन त्यानें आपली आत्महत्या केली.

एलिचपूर आणि असेगांव यांमध्यें अपकारी लिलावा करितां कामठीकर रामसाहा कलाल हा इलिचपुरास जाऊन आपल्या २ नोकरांसह परत येत असतांना असेगांवा जवळ ९—१० मनुष्यांनीं त्यांच्यावर हल्ला करून १२४९ रुपये रोख नगदी नेले. त्याचा पत्ता अद्याप पावेतों लागला नाहीं.

उमरावती. जिल्ह्यांत मौजे दिवे येथें दोघां मध्यें ज्वारी संबंधी शेतांत तंटा चालला असतांना एकानें तुळशी नांवाचे अकरा वर्षाचे मुलीस ज्वारीच्या राशीवर लोटून देऊन तिचे मानेवर वगैरे माराहाण केल्यामुळें ती मेली या आरोपावरून एका मनुष्यास कैद केलें. आहे.

चक्रवर्तिनी महाराणी साहेबांचे जुबिलि निमित्य आकोलें जिल्ह्यांत एकंदर जमलेल्या तीनहजार रुपया पैकीं दोन हजार रुपये चिरकाल स्मारकाकडे खर्चण्याचे ठरले आहे. तर ते स्मारक कोणतें करावें या विषयीं सर्व लोकांनीं मेहरबानीनें आपल्या सूचना रा० रा० जनार्दन नारायण नातू अगर चिंतामण गणेश यांजकडे चालूं महिन्याचे आंत मेहरबानीनें कळवाव्या म्हणजे त्यांचा विचार करण्या करितां जाहीर सभा भरवून सभेच्या मतें जी सूचना पसंत ठरेल ती मे. डे. कमिशनर साहेब बहादूर जुबिली कमिटीचे प्रेसिडेंट यांचे विचारा करितां पाठविण्यांत येईल.

...ल्यावर त्यांस, माळ्याच्या शेजार ... दुसऱ्या दिवाणखान्यांत माळ्याशीं होणार. त्याणें एकदां येई... करविलें आणि मी माळ्याच्या अंगास दाराच्या शेजारीं एकलीं व माळ्यास आपल्या जवळ घेऊन सांगितल्या प्रमाणें तें साहेबांस सांगितलें कीं नाहीं व त्याप्रमाणें साहेबाची खात्री झाली कीं नाहीं असें त्यास विचारलें. तसें होणें शक्य नाहीं असें मीं साहेबांस सांगितलें व तो तसे कबूल करीत नसला तर आपणांस त्याची परवा नाहीं असें साहेब म्हणाले असें त्यानें सांगितलें मी १०।१२ वर्षे साहेबाच्या नोकरीस असून असा प्रकार रत्नागिरीस नेहमीं होत असतो असें त्यानें सांगितलें. संभावित गृहस्थांच्या मुली व बायका साहेबाकडे नेहमीं येत असत रत्नागिरीस कृष्णराव नांवाचा चिटणीस होता त्याची मुलगी साहेबाबरोबर राहात असे व त्यामुळें तिच्या भावाला सोलापुरांत चाकरी दिली आहे. इतकें बोलणें झाल्या नंतर माळ्यास रवाना करून दिला. हा प्रकार झाल्यावर उइलसन तेथें असपर्यंत व जाण्याच्या वेळींही मी कामाच्यासंबंधानें अगर खाजगीही मी त्यास भेटावयास गेलों नाहीं. नंतर या संबंधानें मि. उइलसनचें पत्र मला आलें तेंहे आहे व त्याच तारखेचें दुसरेंही एक पत्र मला आलें व त्याववरून नथुराम यास मी साहेबाकडे पाठविला. त्याच्या या पत्राचा जबाब ९ दिसेंबर रोजीं मीं पाठविला आणि ता. ● रोजीं मी मुंबईस गेलों आणि सालिसीटर मि. ... यांचा सल्ला घेतला म्हणजे हा सल्ला घेतल्या नंतर तो जबाब पाठविला. नंतर मि. उइलसन यांच्या भेटीस मी गेलों नाहीं याबद्दलचें उत्तर मीं ता. १२ रोजीं पाठविलें, नंतर या संबंधानें दुसऱ्याही कित्येक आणि माझें बोलणें झालें. माझ्या भावानेंही या संबंधानें कांहीं खटपट केली नंतर ता. २८ दिसेंबर रोजीं मि. उइलसनास ता. १९ दिसेंबरच्या पत्राचा जबाब पाठविला, नंतर मी खेड्यास गेलों, ते व्हां तेथें कमिशनर होता. ता. २० रोजीं मि उइलसनही तेथें होता व मि. शेपर्ड यानें चौकशी सुरू केली. याप्रमाणें फिर्यादीची फिर्याद असून मि. उइलसनचे बारिस्टर मि. इन्व्हीऱ्यारिटी यांनीं ता. ४ रोजीं फिर्यादी मि लाई यांची फार कडक अशी उलट तपासणी केली आणि त्या दिवशीं दुसरेंही एक दोन साक्षी झाले. निकाल अद्याप होणें आहे. एकंदरीनें खटला फार निर्लज्जपणाचा आहे खरेंपणा कितीही असला तरी असले प्रकार बाहेर येणें दोन्हीही पक्षास लांछन आहे. ठा० अ०

— जुबिली समारंभाचे प्रसंगीं पुष्कळास मानमरातब मिळतीलच. प्रिन्स आफ वेल्स सारखा मोठा माणूस आपल्या इंपीरियल इंडियन आणि कालोनियल इंस्टिटयुटास लोकांजवळून मदत मागतो आहे तेव्हां जितकी रक्कम जास्ती तितक्या प्रमाणानें मोठा हुद्दा मिळावयाचा असें होईल च. पालमाल ग्याझेटनें किताबांच्या किंमती दिल्या आहेत. नैटच्या किताबाचा किमत १०,००० पौंड, बारोनेटची २५०००, बारनची ५०,०००, अर्लची ७५,००० पौंड याप्रमाणें मान चढावयाचे. ग्रामस्थ लोकहो पाहा इकडे आणि करा पिकल्या तयार. म्हणजे किताबावर किताब पतील, अशी ही संधी दवडूं नका.

— धुळें आणि चाळीसगांव यांच्या दरम्यान होणाऱ्या रेल्वेचें मोजणीचें काम चाळीसगांव पासून धुळ्या पावेतों आटोपत आलें असून स्टेशन वगैरे कोणत्या ठिकाणीं करावें याबद्दलची पाहणी रेल्वेचे इंजिनियर साहेब बहादूर करीत आहेत.

— मि० गोशेन यांनीं चांन्सलर आफ धि एक्स्चेकरचे जागेवर कांबिनेटमध्यें येण्याचें कबूल केलें. लार्डनार्थब्रुक व लार्ड लांडसडौन यांनीं कांबिनेटमध्यें येण्याचें नाकारलें. डब्ल्यू एच स्मिथ हे फर्स्ट आफ ट्रेझरी व हाउस आफ कामन्सचे प्रमुख होणार.

— इंडिया कौन्सिलमध्यें कर्नल सरओवन यांची नेमणूक झाली. जे. ओ.

प्रिन्स आफ वेल्स यांस जुबिली निमित्त प्रिन्स 'इंपिरियल आफ इंडिया' असा नवीन किताब द्यावा व असाच क्रम पुढें चालू ठेवावा अशी क्याप्टन गंडू नांवाच्या गृहस्थानें सूचना केली आहे.

एका फ्रेंच ज्योतिषानें असें भाकीत केलें आहे कीं चालू सालीं फ्रान्स व जर्मनीची लढाई होईल व प्राशियन लष्कराचा नाश होईल.

कलकत्ता येथें बाबू बिहारीलाल घोस हे धंदे शिकविण्याची एक शाळा स्थापन करणार आहेत असें इंडियन मिरर वरून समजतें.

जुबिली निमित्त २॥ रु. चें एक नवीन नाणें करण्याचा सरकारचा विचार चालू आहे असें म्हणतात.

गिलझी लोकांनीं पुन: बंडावा सुरू केला व दुसऱ्या जातींचे लोक त्यास मिळतील अशीं चिन्हें दिसतात काबुलचे अमिर तो बंडावा मोडण्यासाठीं जारीनें तयारी करीत आहेत असें समजतें.

भोपाळच्या बेगम साहेबांनीं आपल्या राजधानीच्या लोकांस पाण्याची सोय होण्यासाठीं जुबिली निमित्त सुमारें दोन लक्ष रुपये खर्च करण्याचा विचार केला आहे.

ब्रह्मदेश इंग्रज सरकारानें ताब्यांत घेतल्यामुळें चीनसरकार दचकून जागृत झाल्या प्रमाणें वर्तन करूं लागलें आहे. ब्रम्ह देशाप्रमाणेंच नेपाळ, भोतान व सिक्किम या संस्थानांत चीनसरकारचें वर्चस्व आहे व इंग्रज सरकारचाही या संस्थानांशीं संबंध आहे. यास्तव थोड्या दिवसांपूर्वी भोतानांत जो बंडावा झाला होता याची चौकशी करण्यास्तव चीनसरकारानें आपले अमलदार पाठविले होते व त्यांच्या मध्यस्तीनें तिकडे शांतता झाली असें म्हणतात.

जगांत हल्लीं मासिक पुस्तकें व वर्तमानपत्रें मिळून ३६,००० चालू आहेत. त्यांपैकीं १९,००० युरोपांत, १२,००० युनायटेड स्टेटस मध्यें ३,००० एशियांत ७,०० आस्ट्रेलियांत व २०० आफ्रिकेंत, या प्रमाणें निघतात. यापैकीं १६,५०० इंग्रजी भाषेंत, ७,८०० जर्मन, ६,८०० फ्रेंच, २,००० स्पानिश २,००० इटालियन व १,६०० इतर भाषांत छापली जातात.

...वरून त्यांची शिफारस झाली असावी असें दिसतें. हे गृहस्थ कित्येक वर्षांपासून आषाढी कार्तिकी प्रमाणें हायर परीक्षेच्या वाऱ्या करीत आहेत परंतु त्यास विठोबाचें दर्शन झालेंच नाहीं.

स्टॅन्डर्ड परीक्षा पास झाल्या शिवाय क्लार्क ऑफ कोर्टच्या जागीं कोणास नेमावयाचें नाहीं असें माजी कमिशनर मे० जोन्स साहेब यांनीं सर्क्युलर केलें आहे त्याचें आज काल अगदीं मातेरें झाल्या सारखें दिसतें. नियम तर करावयाचे पण त्या प्रमाणें वर्तन करावयाचें नाहीं असा नियम करते वेळेसच निर्धार झाला असेल काय? काय असेल तें असो आमच्या वऱ्हाडांत जे पाहावें तें उलटेंच. मि० ए... नाथ राव यांस तहसिलदारीची जागा ...ऊं नये म्हणून ठराव असतां पुन्हां त्यास कायमचे तहसिलदार केले ही मोठी अचंबाची गोष्ट आहे.

आतां अखेरीस झालेल्या गोष्टी बद्दल जास्त बोलून हशील नाहीं असें जाणून होणारे गोष्टी विषयीं असें सुचवितों कीं, ...० कमिशनर साहेब हक्कदार व परीक्षा पास झालेले लोकांकडे दुर्लक्ष करणार नाहींत. परीक्षेचे बाबतींत आमचे कमिशनर साहेब बरेच बारीक आहेत असें कांहीं प्रसंगीं दिसून आलें आहे. तेव्हां याही प्रसंगीं ते पूर्ण विचारानें हुकूम फर्मावतील अशी आम्ही तर उमेद ठेवितों इतक्या उपर काय होतें तें पाहावें.

करजगांव जिल्ह्यांत एलिचपुर येथें ए...का गोसाव्यानें आपल्या २ मुली आणि देवजी नांवाचा एक मनुष्य यांना साखरेंत वीष दिल्या मुळें ते मेले. व सरते शेवटीं स्वत: वीष खाऊन त्यानें आपली आत्महत्या केली.

एलिचपूर आणि असेगांव यामध्यें अपकारी लिलावा करितां कामठीकर रामसाहा ...कलाल हा इलिचपुरास जाऊन आपल्या ...२ नोकरांसह परत येत असतांना असेगांवा जवळ ९—१० मनुष्यांनीं त्यांच्यावर हल्ला करून १२४९ रुपये रोख नगदी नेले. त्याचा पत्ता अद्याप पावेतों लागला नाहीं.

उमरावती. जिल्ह्यांत मौजे दिवे येथें दोघां मध्यें ज्वारी संबंधी शेतांत तंटा चालला असतांना एकानें तुळशी नांवाचे अकरा वर्षांचे मुलीस ज्वारीच्या राशीवर लोटून देऊन तिचे मानेवर वगैरे माराहाण केल्यामुळें ती मेली या आरोपावरून एका मनुष्यास कैद केलें. आहे.

चक्रवर्तिनी महाराणी साहेबांचे जुबिलि निमित्य आकोलें जिल्ह्यांत एकंदर जमलेल्या तीनहजार रुपया पैकी दोन हजार रुपये चिरकाल स्मारकाकडे खर्चण्याचे ठरले आहे. तर ते स्मारक कोणते करावें या विषयीं सर्व लोकांनीं मेहरबानीनें आपल्या सूचना रा० रा० जनार्दन नारायण नातू वगैरे चिंतामण गणेश यांजकडे चालू महिन्याचे आंत मेहरबानीनें कळवाव्या म्हणजे त्यांचा विचार करण्या करितां जाहीर सभा भरवून सभेच्या मतें जी सूचना पसंत ठरेल ती मे. डे. कमिशनर साहेब बहादूर जुबिली कमिटीचे प्रेसिडेंट यांचे विचारा करितां पाठविण्यांत येईल.

while I wo ll express my wish that at least two thirds of it would be reserved to go towards such permanent memorial as they may desire to found. I also hope that the Municipal and other funds as well as the Government grants may all be utilized to the best advantage, on the condition in which these grants have been given by this representative committee.

All this was read *sitting* as we are informed. This is an unusual posture; at least we have never known anything being read or spoken to a public meeting, without the speaker rising. We wonder how the Commissioner made such a mistake as that.

Colonel Bullock announced to the meeting that Mr. N. P. Cama Barrister-at-Law who was unavoidably absent at the meeting had written to him saying that he would institute a scholarship worth 120 Rs. a year (to be called after his name) in connection with the Jubilee, to be given to pupils from Berar on certain conditions. The munificient donation of Mr. Cama's father is too-well-known to bear recital and it is not surprising to see the same generous impulses guiding the son.

A sub committee was appointed to carry out the details on the occasion of the Jubilee. Some 6000 rupees including the government grant of 2000 Rs. would, it is supposed be collected throughout the district; and four fifths of this sum is intended to be used for some permanent institution. A Town Hall was proposed and met the approval of the committee, but the luxury of a Town Hall worthy of the name is not an inexpensive luxury altogether and we have been lately informed that the Commissioner thinks the sum estimated too small, and we think very rightly. It is gratifying to see that the suggestions of the Sarvajanik Sabha as to employing the greater portion of the monies collected at the Jubilee will not be thrown to the wind, not to say that in many cases they have been anticipated. The Jubilee sub committee at Amraoti can't by itself under the circumstances go in for a Town Hall, or for a School of Industry either; but certainly the various funds in the province can be put together and a School of Industry on an unambitious scale should be started. A Town Hall is an object of local importance and the other Jubilee Committees in Berar would not be wil[illegible] give their monies for its erecti[illegible]t there is no reason why the[illegible] grudge to give the balan[illegible] funds to any scheme of [illegible]utility. We urge that a S[illegible]lustry or some such inst[illegible] desideratum in Berar [illegible]ble, about the best com[illegible]n of the Jubilee. As we h[illegible]ady said in our last [illegible]e [illegible] is no use frittering away funds on things of *local* importance subscriptions for *local* matters can be started at any time; but the present is an unusual occasion and it must be celebrated by starting something grander than what is done on ordinary occasions.

We hope the sub committee of Amraoti will take this view of matters and take the initiative in the matter.

THE BAZAR CESS OF THE H.A.D.

The Bazar Cess, as every one knows, is a tax levied from traders and petty dealers, who expose their articles for sale in the bazars held in the province. In other words, it is a tax, assessed on almost all the necessaries of life of the inhabitants of the Berars. It was introduced in Berar in the year 1875 by the authority of the Government of India. The maximum amount of the tax leviable was fixed at 3 annas in a single case, the details having been left to the discretion of the Local Government. For sometime, the management of the levy of the tax was controlled solely by Government agency, but latterly this right has been yearly put to public auction.

The object of the introduction of this tax has been stated to be, that the income derived from this special local source should be devoted only to the maintenance and improvement of the bazars which contribute towards it. This object of government has been almost fully carried out by the administrators of the fund as late as the present day. But we have fears, that a deviation from the original object might ensue. What engendered these fears will be clearly shown by the following extract, which we copy from the printed annual report by the Commissioner, H. A. D. on the Local Funds of the province for the year 1885—86.

"The balances of the Bazar Fund are, except in Basim, as usual large. The receipts from this fund can only be spent in a particular way, and thus much hampers the utilization of balances. Amalgamate the Town Fund and Bazaar Fund balances and remove restrictions, the Committees could then much improve the sanitary condition of their towns. When the Local Self Government Law comes to be worked, this matter of funds will not present quite so many difficulties as it now does, and there will not be the lapses relative to which so much has been written annually."

We think, that the remarks made by the Commissioner do not show that they have received his mature consideration, for they would not otherwise have come out. It is true, government has taken upon itself to administer the local revenue of the province, but this fact does not, in any way, take away the right of the public to respectfully point out the mistakes that might be committed, or are likely to be committed in that respect. Does the Comr. think, that the original object of government was based without any forethought? If so, we think, that he would have done well, and a service to the public, if he had stated the grounds on which he was inclined to hold the opinion expressed in the extract quoted above. This was necessary, because the original object is very fair and in accordance with the admitted principles of political economy. He has, it is true, said that the Town and Bazar Funds, if amalgamated, would make it easy to exhaust the accumulated balance, and the large yearly income of the Bazar Cess, and thus obviate the necessity of explaining the usual large lapses of the provision made in the Budget, but it simply proposes a way to get over the difficulties so long experienced in connection with the exhaustion of the income. We think, that it was the duty of that officer to state the grounds, on the strength of which he made the proposal, which in itself is opposed to the original intention of Government.

Now we will see, whether the proposal made, was the only way to be had recourse to, to remove the existing difficulties. That the income derived from the cess has been either too large, or that the agency employed to spend it defective is quite certain. We are inclined to believe the former to be the case and not the latter; because if the latter had been the case, Government would not have, during the long period of 11 years commencing from the introduction of the cess, put up with it, and the very absence of any remarks to the effect is sufficient proof, that it is not so. It then naturally follows, that the income has been so large, that it could not, with any amount of care and deligence, be fully spent on legitimate objects. When this is the case, the only remedy which can resonably be adopted is, that the rates at which the tax has been levied should be proportionately reduced. This act would not-only clear away the difficulty complained of by the Commissioner. but will do an act of justice to the people of the province.

The Commissioner, in his remarks quoted above, concludes by saying that this matter of the funds will not present, quite so many difficulties as it present, when the Local Self Government scheme comes into operation. It is not clearly shown what is meant by that, and we are therefore compelled to get at it as best as we can. We are of the opinion, that this statement is derogatory to the public, because it implies that the workers of the scheme would not so much adhere to the rules and principles laid down by Government. Even taking for granted that Government would not force them to strictly abide by the rules prescribed for the observance of Government officials in respect of these funds, being an unpaid agency, we do not see what made the Commr. to express an opinion that the present difficulty will not come in. We assure him, that they will only be doing their duty by abiding by the rules, which may be just and in consonance with the principles admitted on all hands to be solid. To say that they will deviate from the right way, because they will not be compelled to go by it, does not appear warrantable, and it would have been decorous of the officer, if he had withheld the remark, till grounds were furnished by the conduct of the workers of the proposed scheme.

In conclusion, we would say, that although these remarks of the Comr. have not been noticed by the Resident favourably, it is our duty to bring to his notice their unsoundness, to avoid all sorts of possible mistakes,

वऱ्हाड.

मि. एकनाथ मोरेश्वर यांस तहशिलदारीच्या जागेवर कायम केल्यामुळें याचे येथील कायमचे क्लार्क ऑफ कोर्टच्या जागीं मि० रामचंद्रनारायण देशपांडे बी. ए. यांस मुकरर करण्या विषयीं मे० डेपुटी कमिशनर साहेबांनीं शिफारस केल्याचे समजतें. हे गृहस्थ सुमारें २ वर्षांपासून या जागेचें आफिशिएटिंग काम करीत आहेत. एवढ्यावरून यांची शिफारस झाली असावी असें दिसतें. हे गृहस्थ कित्येक वर्षांपासून आपाटी कार्तिकी प्रमाणें हायर परीक्षेच्या वाऱ्या करीत आहेत परंतु त्यास विठोबाचें दर्शन झालेंच नाहीं.

स्टॅन्डर्ड परीक्षा पास झाल्या शिवाय क्लार्क ऑफ कोर्टच्या जागीं कोणास नेमावयाचें नाहीं असें माजी कमिशनर मे० जोन्स साहेब यांनीं सर्क्युलर केलें आहे याचें आज काल अगदीं मातेरें झाल्या सारखें दिसतें. नियम तर करावयाचे पण त्या प्रमाणें वर्तन करावयाचें नाहीं असा नियम करते वेळेसच निर्धार झाला असेल काय? काय असेल तें असो आमच्या वऱ्हाडांत जे पाहावें तें उलटेंच. मि० एकनाथ राव यांस तहसिलदारीची जागा देऊं नये ह्मणून ठराव असतां पुन्हां त्यास कायमचे तहसिलदारकेले ही मोठी अचंबाची गोष्ट आहे.

आतां अखेरीस झालेल्या गोष्टी बद्दल जास्त बोलून हशील नाहीं असें जाणून होणारे गोष्टी विषयीं असें सुचवितों कीं, मे० कमिशनर साहेब हक्कदार व परीक्षा पास झालेले लोकांकडे दुर्लक्ष करणार नाहींत. परीक्षेचे बाबतींत आमचे कमिशनर साहेब बरेंच बारीक आहेत असें कांहीं प्रसंगीं दिसून आलें आहे. तेव्हां याही प्रसंगीं ते पूर्ण विचारानें हुकूम फर्मावतील अशी आम्ही तर उमेद ठेवितों इतक्या उपर काय होतें तें पाहावें.

करजगांव जिल्ह्यात एलिचपुर येथें एका गोसाव्यानें आपल्या २ मुली आणि देवजी नांवाचा एक मनुष्य यांना खारेंत वीष दिल्या मुळें ते मेले. व स्वतः बोवठी स्वतः वीष खाऊन त्यानें आपली आत्महत्या केली.

एलिचपूर आणि असेगांव यांमध्यें अपकारी लिलावा करितां कामठेकर रामसाहा कलाल हा इलिचपुरास जाऊन आपल्या २ नोकरांसह परत येत असतांना असेगांवा जवळ ९—१० मनुष्यांनीं आंच्यावर हल्ला करून १२४९ रुपये रोख नगदी नेले. याचा पत्ता अद्याप पावेतों लागला नाहीं.

उमरावती. जिल्ह्यांत मौजे दिवे येथें दोघां मध्यें ज्वारी संबंधी शेतांत तंटा चालला असतांना एकानें तुळशी नांवाचे अकरा वर्षांचे मुलीस ज्वारीच्या राशीवर लोटून देऊन तिचे मानेवर वगैरे माराहाण केल्यामुळें ती मेली या आरोपावरून एका मनुष्यास कैद केलें. आहे.

चक्रवर्तिनी महाराणी साहेबांचे जुबिलि निमित्य आकोलें जिल्ह्यांत एकंदर जमलेल्या तीनहजार रुपया पैकी दोन हजार रुपये चिरकाल स्मारकाकडे खर्चण्याचे ठरलें आहे. तर ते स्मारक कोणतें करावें या विषयीं सर्व लोकांनीं मेहरबानीनें आपल्या सूचना रा० रा० जनार्दन नारायण नातू अगर चिंतामण गणेश यांजकडे चालू महिन्याचे आंत मेहरबानीनें कळवाव्या ह्मणजे त्यांचा विचार करण्या करितां जाहीर सभा भरवून सभेच्या मतें जी सूचना पसंत ठरेल ती मे. डे. कमिशनर साहेब बहादूर जुबीली कमिटीचे प्रेसिडेंट यांचे विचारा करितां पाठविण्यांत येईल.

THE BERAREES AGAIN.

In the 'Vaidarbha' of the 5th instant, we see a letter in connection with our editorial note, headed the 'Berarees' published in our issues of the 24th and 31st of January last. We are extremely glad to notice that it comes from a Beraree. The quality and character of the letter is such, that were it not for the growing importance of the subject, and the fact, that it has attracted the attention of the Berar officials, who have, we learn, taken it up in right earnest, we should not have taken the troubles to notice it. The writer has been a little too prolix and treats of various things. We will therefore, instead of dealing with all his points in abstract, proceed with them ad seriatim, in order to give to the public a clear idea of the matter contained in the letter.

In the first place it has become evident, that the writer has misunderstood the sense of our note. The chief question raised by us was the definition of the word 'Beraree' with reference to the conference of government appointments. We have already said what the term should mean, but we are sorry to see that the writer of the letter has not dealt with the point clearly and exhaustively. He simply here and there throws out hints, from which mere inferences can be drawn, which of course, though not completely favourable to his own class, are still decidedly unfair to the persons we supported in our note. We will therefore, abstain from saying any thing more on that *main* point, until such time as we receive a clear answer to the question raised by us. In the meantime we will do justice to the points discussed in the lettor. Our last para discussed only a sacondary question, not having much connection with the main point. It was simply a mention of bare facts to show that as yet the native Berarees had not distinguished themselves in higher service. The number of native Beraree graduates is so small that it can be counted on our fingers. It being the case, the existence of more than one person who have failed in higher servico is, we think, sufficient ground to support our assertion. The writer says that what we have stated are facts in our own eyes and not in that of his or those of the public. We have said that they are facts, and we again say it. Why we cannot now advance reasons to show that they are so, has already been clearly stated in the para alluded to, above viz, that it would create ill feeling and humiliation. But the writer's remark under criticism should have been supported by clear reasoning, because he had to prove the efficiency of the Berarees, in doing which nothing but every thing good was likely to have been said of his brethren and not compelled to do a painful duty as we would have been. His remark therefore is not worth any consideration.

The writer seems ignorant, or has expressed ignorance of the meaning of the term 'higher public service.' This in itself is sufficient to show what kind of idea he has got about Government service. If he does not know the meaning, he might do well to consult his betters. We never said anything to the effect that the outsiders, i. e. non native Berarees, should alone be retained in service to the exclusion of the native Berarees; on the contrary, if the writer would but refer to our note, he would find, that we have expressed that there should be no objection to their employment if they are fit. Instead of discussing this point any further we would simply recommend that the native Berarees should gain the confidence of the ruling officers by establishing their abilities. It is no use simply crying over the fact, that they are not widely utilized in the administration of the province. If those of them that have obtained higher appointments have failed, then they must put the blame on their own ill luck and not grudge the prosperity of others.

The writer says that there are two qualifications necessary to make one a valuable public servant, viz, education al ability and sympathy for the governed. So far he is quite correct, but we must point out that these are not the only necessary qualifications. This has been proved by the failures so pro minently noticed. That these persons fulfilled the two conditions mentioned by the writer is not at all doubtful and still they failed. Why? Because, they were wanting in something else which is essentially necessary in a public ser vant. Those qualifications are executive and administrative abilities and the good sense to always know one's own position. By public service, we mainly mean the Revenue and Judicial departments, for the lucrative appointments of which, the writer is struggling for his own class and of course, for himself, for, no doubt, he has received a decent education. High educational abilities are not essentially necessary in these departments and experience has already too often proved it. Sympathy for the governed is as strong with the so called outsiders as with the native Berarees, because they both are descendents of the same Rishis, they can intermarry, they can dine together and have all sorts of social intercourses. That provincial feeling which the writer so very strongly deprecates, he has shown his own self accessible to, by inferencially stating that the so called oursiders have not got sympathy for the governed. We maintain that, if blood makes two persons kindred, the so called outsiders are not those outsiders who are devoid of that symptthy which is necessary in a public servant. The writer's para, about the awakening of national life &c. was, we think uncalled for. There is no community, every member of which is wise and good. As a matter of course there must be a gradation among them and there fore his saying that provincial feeling is existent in a larger degree in the so called outsiders is simply partial. In support of the assertion he states that the so called outsiders, have almost exclusively social intercourse among themselves. This is surely not quite correct. It is a rule that friendship and intercourse engender between persons of similar dispositions, habits or professions. Conformably with this there does exist, that social intercourse the want of which the writer deplores, between the so called outsiders and the native Berarees in the government service. If the writer is not satisfied, by this mere assertion, we will cite plenty of cases.

Now we come to that part of the letter in which he makes a direct attack on ourselves. He accuses us with largely sharing in the provincial feeling dealt with above at so great a length. He also, while referring to one of our issues of April 1886, charges us with hypocrisy by stating that we recommended the employment of graduates from outside for places of Naib Tehsildars and upwards, but had not a word to say against the temporary appointment of Mr Johsi as Deputy clerk of Court here, and the appointment of the present Naib Tehsildar at Khamgam (Mr. Anant Narayan Dandeker). We say that all these charges are false. The issue of April 1886 referred to is dated 5th, in which we have discuss ed the affairs of Berar in a leading article. We simply proposed that places of Naib Tehsildars should be conferred on graduates only, no distinction being made between Berari and other graduates. That there is a very limited number of Berari graduates no one can deny; and it being the case, we recommended that till such time as Berar can supply its own graduates, the Bombay and Bengal Presidencies be made a depot for supplying the want. This does not at all mean that the Berarees are to be excluded and preference given to outside element. The statement made by the writer is utterly false. Taking for the sake of argument, that we had not written conditionally as we did, the charge of our sharing in provincial feeling does not stand, in as much as, we did not recommend the graduates of the presidency (Bombay) alone from which we come, but those of Bengal also. The second charge, that we had not a word to say against the appointments of Mr. Joshi and Mr. Dandekar, is also false. If our readers would be kind enough to refer to the second item of the local news in our issue of the 6 th April 1885 they will find, that we had quite disapproved of the appointment of Mr. Joshi and pointed out the error to the Government official charged with making the appointment. Further on, if a reference is made to our issue of the 18th october 1886 it will be found in one of our Marathi editorial notes that we had spared no cutting remarks in noticeing the appointment of Mr. Dandekar, alo ng with some others. These charges are also false. We think, and hope that our readers will share in the same opinion that it was most audecious on the part of the True Beraree' to make such totally misleading and deplorably mischivous statements.

We might as well with reference to the point just discussed in-form our readers, that we had received at the time, a communication subscribed "Berari", condemning the appointment of Mr. Joshi. We agreed with the correspondent in thinking that the appointment should not have been made, but we declined to publish his letter in extenso as the appointment was only for a few days. If this "Berari" and the "True Berari" be identical, as we suppose is the case, it suggests itself that his present writing might have been prejudiced by the fact noted above.

Further on, the writer, says that, the possession of landed property is no guarantee that the men who possess it would permanntly live in Berar. In support of this he says that there are very few pensioners permanently located in Berar. We are sorry that the writer is possessed of very scanty information on the point. We say that there is a number of such men which we suppose our readers know.

The next point is, that there is a reciprocation of good feelings only by forming marriage connections. This might to some extent be true. but we are utterly at sea to find out what this statement has to do with sympathy for the governed. Does our able writer mean to impress on us that the connection of two families creates sympathy for the whole of the population of the province to which they belong? If it be so, we pity his poor brains which are, we are afraid, gone a wool gathering owing to want of phosphorus. We are also very sorry to see the worthy Editor of the Vaidarbha trying to make a remark respecting the Konknastha Brahmins with regard to the marriage business dwelt upon the purpose of which, the Editor himself only can tell. It discloses the keenness of his perception, because he had only to make a general remark with reference to the whole of the points brought forward by the 'True Berari," to the effect that he agreed with the writer, but a special remark with reference to a point which has already been shown to be a miserable one.

At the end of his letter the 'True Beraree' seems to have abandoned him self to the agony of despair. He bewails that the Educational Department is the only Department which recognizes the claims of the English knowing and educated Beraris-Poor soul!! He must know that his own class is to blame for it. That these are Berarees who have educated themselves in scholastic education is quite true, but there are few who have in them the other qualifications which we have mentioned as being necessary in a man wishing to distingulsh himself in the Revenue and Judicial Departments. The Educational Department requires simply school educational qualifications, and it therefore has taken on such Beraree educated people, and we think that the Beraree English scholars should for the present content themselves with what they get, until such time as they are able to show that they are fit for higher appointments in the Revenue and Judicial Departments.

We have now done with all that we had to say in re the correspondent's letter, from which our readers will know what worth to attach to it. We are very thankful to the correspondent that he has given the public a very good specimen of the "True Beraris." We will end this by promising that we shall not be backward in doing justice to what the "True Berari" has promised to favour the public with.

NEW·

SEWING MACHINE

Every one his own Tailor or Dress maker.

For Ten (10) *Rupees only.*

The undersigned is prepared to register orders for Handsome Nickle plated Serviceable Pocket, Sewing Machines, easily understood and worked, deliverable, free to any part, of India for the Sum of Rs. 10 Ten only. As the demand for his Machine is already very large and expected to increase and deliveries will have to be arranged in accordance with the date of booking intending purchasers are advised to register their orders at once with their address in full, accompanied by a deposit, of Two (2) Rupees on each Machine, Stamps or P. O. order, balance payable on delivery of the Machine.

JOSEPH SOARES.

33 Elpainstone Circle.

BOMBAY.

☞ हें पत्र आकोला येथें कै० वा० खंडेराव शास्त्री फडके यांचे "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छा० प्र० केलें.

वर्षाची आगाऊ रु० ६ डाकहशील ०१२
सहामाही " ३ " " ०८
ताळ असेर " ३ " " १०८
किरकोळ अंकास ०४

Per annum in arrears 7 " 1R.
Six monthly............ 3 " 8 a
Single copy.............................. 4a

नोटिशी बद्दल
१० ओळीचे आंत रु १
पुढें दर ओळीस ०१०६
दुसरे खेपेस ०१

Advertisements.
Below 10 lines...2
Per line over 10...4a
Repetition per line 2a

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR.

VOLXXI AKOLA MONDAY 21 FEBRUARY 1887 NO.
वर्ष २१ अकोला सोमवार तारीख २१ माहे फेब्रुवारी सन १८८७ इ० अंक ८

NEW.

SEWING MACHINE

Every one his own Tailor Dresos maker.

For Ten (10) *Rupees only.*

The undersigned is prepared to re gister orders for Handsome Nickle plated Serviceable Pocket, Sewing Machines, easily understood and worked, deliverable, free to any part, of India for the Sum of Rs 10 Ten only. As the demand for his Machine is already very large and expected to increase and deliveries will have to be arranged in accordance with the date of booking intending purchasers are advised to register their orders at once with their address in full, accompanied by a deposit, of Two (2) Rupees on each Machine, Stamps or P. O. order, balance payable on delivery of the Machine.

JOSEPH SOARES.
33 Elpainstone Circle.
BOMBAY.

नवीन.

शिवण्याचीं यंत्रें.

आपणच आपला शिंपी किंवा दर्जी.

किंमत फक्त (१०) दहाच रुपये.

खालीं सही करणार, सुंदर अत्युपयोगीं निकल प्लेटचीं पॉकेट सोइंग मशीन्स (शिवण्याचीं यंत्रें) जीं सहजरीतीनें समजण्यांत येतात व ज्यांवर काम सुलभ रीतीनें करितां येतें, अशीं कोणी मागेल त्यास सर्व हिंदुस्थानदेशांत कोठेंही असो, फुकट म्हणजे टपाल हांशील न घेतां केवळ प्रत्येकी दहा (१०) रुपये किंमतीस पाठवून देण्यास तयार आहेत. पूर्वींच अशा प्रकारच्या यंत्रांस मागण्या अतिशय आल्या आहेत व अद्यापही पुष्कळ येतील असें दिसत आहे. तसेंच बुकिंगच्या तारिखे प्रमाणें डिलिव्हरीबद्दल व्यवस्था केली पाहिजे, यासाठीं ज्यांना घेण्याची इच्छा असेल त्यांनीं आपापल्या आरडरी सुवाच्य पत्त्यासह एकदम, राजिष्टर करून पाठवाव्या व त्यांच्या बरोबर हरएक यंत्राकरितां रुपये २ दोन डिपॉझिट, टिकिटा किंवा पोस्टल ऑरडरद्वारा जमा करावे. बाकी राहिलेले रुपये आठ, यंत्र हातीं येईल तेव्हां द्यावें.

जोसेफ सोरीस एलफिनस्टन
आ.११ सरकल मुंबई.

जाहिरात.

वर्गणी मात्र आगाऊ.

काव्यरत्नावली.

या नांवाचे मासिक पुस्तक सुंदर टाईपावर येत्या मार्च महिन्यापासून प्रसिद्ध करण्याचा विचार केला आहे. यांत पृथक् पृथक् विषयावर आधुनिक कवींचीं मराठीं काव्ये येतील. आणि मधून मधून साहित्य, महाराष्ट्र कविवर्गावर निबंध, काव्य परीक्षण, इत्यादि काव्यविवेचन विषयक गद्यात्मक भाग प्रसिद्ध होत जातील. शिवाय प्राचीन व अर्वाचीन काव्यांतील उत्कृष्ट उतारेही येतील.

या पुस्तकांत खालीं लिहिलेल्या कवींचीं काव्यें प्रसिद्ध होतील.

विष्णु मोरेश्वर महाजनी एम. ए, बामदाजी ओक, केशव सदाशिव रिसबुड, मोरोगणेश लोंढे, कान्होबारणछोडदास किर्तिकर, लक्ष्मण मोरेश्वर असीरकर, वासुदेव वामन शास्त्री खरे, त्रिंबक बळवंत दाणी, कृष्णाजी नारायण आठले, महादेव दाजी खांडेकर, बाबागर्दे, गणेश बळवंत मोडक, बळवंतराव कमलाकर, आत्माराम मोरेश्वर छत्रे. वसंतराव बिजयकर, विष्णुपंत सरवटे, मोगरे, बर्वे कटाक्षकर्ते, गोविंद वासुदेव कानिटकर, रामचंद्रपंत तागडे, गोपाळ गणेश रानडे, एकनाथपंत मांडोरे, केशव गाडगीळ, यज्ञेश्वर पंडीत, वगैरे,

शिवाय कित्येकांचीं नांवें त्यांच्या आग्रहामुळें येथें प्रसिद्ध केलीं नाहींत.

काव्य तपासण्याचें काम पुढील [काव्यपरीक्षक] मंडळीनें पत्करिलें आहे.

रा० रा० लक्ष्मण रामचंद्र वैद्य एम. ए.
रा. रा. जनार्दन बाळाजी मोडक बी.ए
रा० रा० वामन दाजी ओक.

ह्या मासिक पुस्तकाचीं प्रतिमासास निबंधचंद्रिका सांच्याचीं २४ पृष्ठें प्रसिद्ध होतील. याची आगाऊ किंमत टपालखर्चा सुद्धां फक्त दीड रुपया ठेविली आहे. मागाहूनचा दर मुळींच ठेविला नाहीं. ४०० वर्गणीदार मिळाल्यावांचून हें पुस्तक प्रसिद्ध करितांच येत नाहीं. कदाचित् इतके ग्राहक नच मिळाल्यास लोकांकडून आलेली वर्गणी आम्ही आमच्या खर्चानें परत करूं.

तेव्हां या कृत्यास काव्यरसज्ञ आपला उदार आश्रय देतील अशी आशा आहे. पत्रव्यवहार खालील पत्त्यावर व्हावा.

ता० १२ जानेवारी सन १८८७
पत्ता:—
नारायण नरसिंह फडनीस.
जळगांव खान्देश.

विक्रीस तयार.

शोकी लोकां करितां शृंगारिक पुस्तकें.

पुस्तकांचीं नांवें किंमत ट० ख०

१ न्हाणवली आणि ऋतुशांती किंम ०४ ट० ख० ०१.

२ म्हातारा नवरा आणि तरुण बायको किंमत ०४ ट. ख. ०१.

३ पुरुषोत्तम आणि सावित्री किंमत ०३ ट. ख. ०१.

नीतिप्रेम आणि नीति वाढविणारीं पुस्तकें.

१ संसार दर्पण (नवीन.) किंमत ०१० ट. ख. ०२.

२ मुलींची सासरीं वागणूक किंमत ०६ ट. ख. ०१.

३ स्त्रियांची मंगल कार्ये. किंमत ०५ ट. ख. ०१.

४ सासुरवास चंद्रिका (पूर्वभाग) किंमत ०५ ट. ख. ०१.

५ स्त्रियांचे नेत्र कटाक्ष किंमत ०३ ट. ख. ०१.

६ अबला जानकी चातुर्य. किंमत ०१२ ट. ख. ०२.

७ कुटुं प्रकाश (पूर्वभाग) किंमत ०१२ ट. ख. ०२.

८ सासुरवास चंद्रिका. (उत्तरभाग, ०४ ट. ख. ०१.

इतिहासिक.

१ कुर्गप्रांताचा खरा इतिहास किंमत ०६ ट. ख. ०१.

२ सेतुबंधरामेश्वर यात्रा वर्णन. किंमत ०५ ट. ख. ०१.

हीं सर्व पुस्तकें अकोला येथें "वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत" व खालील पत्त्यावर मिळतील. किंमतीचा पैसा रोख आला पाहिजे.

विनायकराव गोविंद.
पत्ता:— मुंबई कांदे वाडी.

पत्रव्यवहार.

ह्या सदरा खालील मजकूर पत्र कर्त्यांच्या मतास मिळूनच असतील असें समजूं नये.

रा. रा. वऱ्हाडसमाचार पत्रकर्ते यांस.

वि. वि. आतांशा बहुधा दर आठवड्यास आपली भेट होत आहे यामुळें मोठा आनंद वाटतो. आमच्या उमरावतीस ज्युबिली महोत्सवाकरितां तयारी मोठ्या ज्यारीनें सुरू आहे. शहरांत मोठी धामधूम चालली आहे व दरबाराच्या मांडवाकरितां शहरांतील लोकांकडून सामान मिळविण्याकरितां मे. तहशीलदारांची गडबड उडून गेली आहे. शहरांत जिकडे तिकडे ज्युबिली ज्युबिली म्हणून आनंद प्रदर्शक शब्द लोकांच्या तोंडून निघत आहेत व सर्व लोक या आनंददायक समयाची मोठ्या उत्सुकतेनें वाट पहात आहेत. एडीटर साहेब शहरांत इतर लोक याप्रमाणें आनंद सागरांत डुंबण्याची तयारी करीत आहेत परंतु गरीबांगुराबांची काय दशा चालली आहे इकडे कोणी तरी लक्ष देतो आहे कां? आमच्या या उमरावती शहरांत नीच व बदमाष असे लोक गरीबांगुराबांस नाडण्यासाठीं कांहींनाकांहींतरी उपद्रव शोधून काढीत असतात. गुदस्तां याच सुमारास छल्याचे कोठें बंद माजले होते व त्याच्या योगानें कित्येक गरीबगुरीबांस त्रास सोसावा लागला. ते प्रकरण मे. बुलक साहेब डे. कमिशनर यांनीं मोठ्या शिताफीनें मोडून टाकिलें तेव्हां आतां या व यांच्यासारख्याइतर लोकांनीं नवीनच बंड माजविलें आहे. ढोर मेलें म्हणजे त्याचें कातडें जसें जनावर असेल त्या मानानें ५-७ किंवा ८ रुपयेपर्यंत खपत असतें. हा व्यापार चांगला सचोटीचा असून सरकारची याला कोणते प्रकारची धास्ती नाहीं म्हणून हा या लोकांनीं भांडवलाशिवाय करण्याचें योजिलें आहे. शहरांत गवळी गाडीवाले वगैरे गुरेंढोरें बाळगणारे व त्यावरच आपला चरितार्थ चालविणारे असे पुष्कळ गरीब लोक राहतात. या लोकांवर या बदमाष लोकांनीं सध्या आपली धाड घातलेली आहे. दिवसारात्रीं केव्हांतरी संधी मिळेल त्यावेळेस या जनावरांना विष घालून टाकतात व पुढें तें मेलें म्हणजे अर्थात गांवच्या मानकरी महाराकडे किंवा मांगाकडे जावयाचें. मग त्यांचा हातचा कांहीं मतलब झालेला म्हणा किंवा दुसरें कांहीं म्हणा त्याजनावराचें कातडें या लोकांकडे जातें व त्याचा हा नीच व्यापार अव्याहतपणें चालतो. अशा रीतीनें आजपर्यंत नाहींतरी किमान पक्ष ४०-५० जनावरें गांवांतून मेलीं असतील. एडीटर साहेब मी स्वतः परवाच्या दिवशीं एक म्हैस मेलेली पाहिली तुम्हाला काय सांगू तें मेलेलें धुड गाडीवर घालून नेत होते तें एका गाडीवर नेतांही येत नव्हते. अशी मोठी पाणीदार होती व शोधकारितां तिचें दोन्ही वेळचें दुध किमान पक्ष १८ शेर निघत असें म्हणून ऐकिलें. तिच्या धन्याचा सर्व चरितार्थ त्या म्हशीवर चालत असे. तो बिचारा आपल्यावर आलेलें संकट पाहून पोराबाळांसुद्धां आकांत करून रडत होता. काय करील बिचाऱ्याची बायका पोरें एकाएकीं उघडीं पडलीं. अशीं आणखी ५-४ उदाहरणें माझ्या दृष्टीस पडलीं. गरीब बिचारे लोक अशा रीतीनें बिनचूक नाडले जातात. करितात काय कोठेंच दाद लागणार नाहीं. सरकार चौकशी करीत नाहीं. गरीब गुरीबांवर असे प्रसंग आलेले पाहून मला खरोखर फार वाईट वाटतें. गरीब लोक दाद मागण्यासाठीं रडत बोरडत तहसिलदार साहेबांकडे जातात परंतु ते लागलेच पुरावयासह फिर्याद आणण्यास सांगतात. एडिटर साहेब, बदमास लोक हीं कामें अशा युक्तीनें केव्हांच करितात कीं कांहीं इलाज चालत नाहीं मग हे गरीब पुरावा कोठून मिळवितील बरें. पुरावा मिळत नाहीं. म्हणून सरकार स्वस्थ बसलें तर कसें होईल. गरीब लोकांची जनावरें बिचारीं मरत आहेत. ही गोष्ट खरी आहे. या पुढें विषदेणाऱ्या लोकांचा सुगा-

ना लावणे हे सरकारचें काम आहे. तेथें नाडलेले बिचारे गरीब लोक काय करतील. छल्ला प्रकरणांत तपास करतांना काय पुरावा मिळत होता. या सारखेंच येथें केलें पाहिजे आपल्या पत्रांतुन ही गोष्ट जर प्रसिद्ध झाली व तेणे करून सरकारानें ह्याचा जर बंदोबस्त केला तर गरीब लोकांवर मोठे उपकार होतील कळावें बहुत काय लिहिणे लोभ असावा हे विनंती.

उमरावती आपला
ता० १६।२।८७ इ. फिरस्ता

वरील गोष्ट जर खरी असेल तर तिचा बंदोबस्त सरकारानें अगोदर केला पाहिजे. गावांतील बदमाष महार मांग लोक अशा गोष्टी नेहमीं करीत असतात व त्यांचा तपास लावणें ही फार कठीण नाहीं. रे. बुक साहेब यांना छल्ला प्रकरणामध्यें [illegible] पत्र मिळालें आहे व त्यांची किर्ती चोहोंकडे पसरलेली आहे याकरितां त्यांना या वेळेस ही आपली कारकीर्द येथें गाजविली पाहिजे. त्याशिवाय गरीब गुरीबांची दाद लागणार नाहीं. गांवचे तहासिलदार यांनी ही पोलिसच्या साह्यानें या [illegible] लोकांचा तपास लावला पाहिजे. नाहीतर चालोकांचे बंड दिवसें दिवस अधीक माजुन त्यापासुन गोर गरीब रयतेला फार त्रास होणार आहे. फिरस्ता म्हणतो त्याप्रमाणें १०-१० जनावरे हाकेच्या अंतरावर जर येथें असतील तर तहसीलदारसाहेबं इतका वेळ स्वस्थ कसे बसले याचें आम्हाला मोठें आश्चर्य वाटते त्यांनी यांच्या बरोबर त्यांनी कारकीर्दीनें याचा तपास करावा हें त्यांचे काम आहे. आतां तरी ते उद्योगाला लागून गरीब लोकांस या त्रासा पासुन सोडवितील अशी आशा आहे.

इ. व. त.

वऱ्हाडसमाचार

मिती माघ वद्य १४ शके १८०८

जुबिली महोत्सव.

गेल्या आठवड्यांतील बुधवार गुरुवार हे दोन दिवस हिंदुस्थानच्या इतिहासांत ध्यानांत ठेवण्या जोगे झाले. हे दिवस आपल्या परम दयाळु चक्रवर्तिनी साहेबांच्या राज्यास यंदा पन्नासावें वर्ष लागलें त्याबद्दल झालेल्या महोत्सवाचें होतें. ह्या दोन दिवसांत सर्व हिंदुस्थान भर येथोनि तेथोन सर्व आनंदी आनंद होऊन गेला होता व लोकांनीं ठिकठिकाणीं आपापल्या शक्ती प्रमाणें महोत्सव करून आपला आनंद व राजनिष्ठा प्रदर्शित केली. जेथें हा उत्सव झाला नाहीं असें हिंदुस्थानांत एकही शहर नसेल. हा उत्सव मूळचा यहुदी लोकांचा आहे व ते आपापल्या त्या वेळच्या रीतिभाति प्रमाणें हा सण मोठ्या आनंदानें आणि थाटानें करीत असत. त्यानंतर रोमन लोकांनीं हा सण घेतला आणि त्यांत धर्म संबंधाचा कांहीं प्रकार मिसळून दिला. रोमन लोकांत या सणाच्या वेळेस मुख्य धर्माध्यक्ष पोप हे असंख्य पापी मनुष्यांस पावन करून घेत असत. पुढें हा उत्सव इंग्लंडचे लोक करूं लागले. इंग्लंडांत हा उत्सव आजपर्यंत तीन राज्याच्या वेळेस झाला. व चवथून हल्लीं आपल्या परम भाग्यशाली व दयाळु महाराणी साहेबांच्या वेळेस होत आहे. इंग्लंडांत या उत्सवाला १० वी तारीख नेमिली आहे व आपल्या देशांत १६—१७ तारखा नेमल्या होत्या, तेव्हां या परमानंद कारक गोष्टी बद्दल आपला उत्साह आणि राजनिष्ठा व्यक्त करून दाखविण्याचा प्रसंग इंग्लंडच्या लोकांच्या ही अगोदर आपल्यास आला हें एक भाग्यच समजलें पाहिजे. इंग्लंडच्या लोकांस असला उत्सव करण्याचा प्रसंग पूर्वीं आला होता परंतु आपला हा पहिलाच असल्या कारणानें हा मोठ्या उत्साहानें आणि मनोभावा पासून झालाच असेल हें सांगणें नको. आपल्या महाराणी सरकारच्या राज्यास सुरवात झाल्या पासून आपल्या देशाची स्थिति सर्व प्रकारें किती सुधारत चालली आहे व आपल्या लोकांना त्या पासून कसे अक्षय लाभ प्राप्त होत आहेत याचा विचार केला असतां या प्रसंगीं ठिकठिकाणीं लोकांनीं आपली जी राजनिष्ठा व्यक्त केली ती सर्वथैव योग्य होती यांत संशय नाहीं.

हा उत्सव हिंदुस्थानच्या सर्व प्रांतांत सर्व ठिकाणीं झाला असेलच. आमच्या वऱ्हाडांतील लोकही आपल्या इतर देशबांधवां प्रमाणें यावेळेला पुढें आले होते व त्यांनीं हा महोत्सव आपापल्या मुख्य मुख्य ठिकाणीं मोठ्या थाटानें साजरा केला. वऱ्हाड प्रांताचें मुख्य ठिकाण सध्यां उमरावती आहे व वास्तविक तेथें हा महोत्सव सर्व प्रांतापेक्षांही उत्तम रीतीनें व्हावयास पाहिजे होता परंतु आमच्या अकोल्यानें या प्रसंगीं वऱ्हाडचें माजी सदर ठिकाण हें नांव कायम राखिलें हें पाहून आम्हांस आनंद होतो आहे. ह्या उत्सवाच्या समारंभा करितां अगोदर पासूनच मोठी जारीची तयारी चालली होती. शहरांत ठिकठिकाणीं शोभिवंत मंडप, बुरुज, कमानी लाविल्या होत्या व त्यावर रंगी बेरंगी निशाणें फडकाविलीं होतीं. बुधवारीं सकाळींच पब्लिकपार्कमध्यें घोड्याच्या व इतर शर्यती झाल्या व त्या नंतर सुमारें हजार बाराशें मुलांस मिठाई वाटण्याचा आणि गरीब गुरीबांस अन्नवस्त्र देण्याचा समारंभ झाला. संध्याकाळीं चिराखदानीचा थाट सर्वोत्कृष्ट उठला शहरांतील मुख्य मुख्य सर्व रस्ताभर दिव्यांच्या रांगा लावून दिल्या होत्या व त्याप्रमाणेंच मोठमोठीं घरें हीं दिपकांनीं सुशोभित केलीं होतीं. टाऊनहाल, नदीचा पूल व शेट गंगाधरजी यांचें घर-समोरील बाजारांतला चौक येथील शोभा खरोखर अवर्णनीय होती. जिकडे तिकडे तो दिपकांचा चकचकाट आणि रस्त्यांत प्रेक्षकांच्या झुंडीच्या झुंडी; सर्वांचीं मुखें आनंदानें प्रफुल्लीत हा सर्व देखावा पाहून मनास एक प्रकारें मोठें समाधान वाटत असे. सुमारें ८ वाजतां पब्लिकपार्क मधील मंडपांत दरबारा करितां निमंत्रण केल्या प्रमाणें लोक जमूं लागले. मंडप हांड्या व इतर प्रकारचे दिवे यांनीं चकचकीत करून टाकिला होता व त्यावर निशाणें लाविलीं होतीं. गंम्मत पहाण्या करितां जमलेल्या मंडळींत अगदीं तोबा उडून गेला होता व व्यवस्थापकांची स्थीर स्थावर करितां करितां हवेलंडी झाली होती. या ठिकाणीं मानपत्र वाचणें नाच वगैरे झाल्या नंतर अत्तर पानसुपारी झाली व नंतर दारू कामास सुरवात झाली. हा थाटही उत्तम उडाला. दुसरे दिवशीं संध्या काळीं आपचे लोकप्रिय डायरेक्टर साहेब रा० रा० जठार यांनीं पिपलस्पार्क मध्यें शहरांतील नेटिव्ह व युरोपियन गृहस्थांस आमंत्रण करून पान सुपारी गाणे, नाटक, उपहार यांची मजा उडवून दिली. प्रथमतः हायस्कुलच्या मुलांनीं महाराणीच्या स्तुतीपर कांहीं कविता म्हणून दाखविल्या व नंतर गावांतील येक मुसलमानी नाटकवाले यांनीं थोडी करमणूक केली या प्रमाणें अकोलें येथील समारंभ उत्तम रीतीनें साजरा झाला. असा समारंभ व असा दिपोत्सव अकोल्याच्या लोकांच्या दृष्टीस मुळींच कधीं पडला नसेल असें म्हणण्यास हरकत नाहीं.

उमरावती येथें ही हा समारंभ बराच झाला. तेथें रेलवे स्टेशन आणि विश्रांती गृहांच्या मध्यें मैदानांत एक मोठाभव्य मांडव दिला होता. सोळाव्या तारखेस पहाटेस ८ वाजल्या पासून नाच तमासे याला आरंभ झाला व दुपार पर्यंत गरीब अनाथ लोकांस धान्य आणि वस्त्रें वांटत गेलीं संध्या काळीं दिपोत्सव झाला मुख्य मंडपांत शेंकडों हंड्या व इतर प्रकारचे दिपकांची आरास केली होती व गावांत ही मुख्य मुख्य शेट सावकार यांनीं आपली दुकानें दिव्यांनीं सुशोभीत केली होतीं. माफत कंपनीनें आपल्या तेलाच्या कारखान्या समोर एक कमाण लावली होती बहुतेक सर्व कंपाउंड दिपकांनीं सुशोभीत केलें होतें. नीमंत्रण केलेल्या लोकांची गर्दी रात्रीं सातवाजल्या पासून होऊं लागली व सुमारें एक तासांत मांडवांत बसायाला जागा मिळेनाशी झाली लोकांचे थव्याचे थवे येथून तेथें व तेथोन येथे फिरूं लागले व त्यांना नीट बंदोबस्तानें बसविण्यांत व्यवस्थापकांची आणि पोलीसची एकच धांदल उडून गेली. सुमारें ९ वाजल्या बरोबर कमिशनर साहेबांची स्वारी इतर युरोपियन गृहस्थांसह मंडपांत दाखल झाली. कमिशनर साहेबें मुख्य स्थानीं विराजमान झाल्या बरोबर प्रथम हायस्कुलच्या आणि मिडलक्लासच्या मुलांनीं त्यावेळ करितां तयार केलेलीं पद्यें निरनिराळ्या भाषेंत गाऊन दाखविलीं. नंतर इंग्रजी मराठी व उर्दू या भाषेंत राणीसरकारांना पाठवीण्याचीं मानपत्रें वांचण्यांत आलीं व त्यावर मे. कमशिनर साहेब यांचें भाषण झालें. ते म्हणाले मी तुमच्या पैकींच एक यःकश्चित मनुष्य असता हें मानपत्र माझ्या कडून राणी सरकाराकडे जात आहे हें पाहून मला मोठा आनंद होत आहे. तुम्ही हा महोत्सवकरून राणी सरकारा विषयीं आपली जी राजनीष्टा व पूज्यबुद्धी व्यक्त केली आहे ती पाहुन मला मोठें समधान होत आहे. परंतु या आनंद दायक प्रसंगाला योग्य असें महाराणी साहेबांचे नांव चिरकाल राहण्या जोगें यखादें स्मारक येथें व्हांवें असी माझी पूर्ण इच्छा आहे इ०. याप्रमाणें कमीशनर साहेबांचें भाषण झाल्यावर दारूकामास सुरवात झाली. दारूकामाकरीतां मांडवाच्या समोरच मोठें पटांगण केलें होतें तेथें सुमारें तासभर नीरनीराळ्या रंगाचें मनोहर असें दारूकाम सुटलें व त्यानंतर हायस्कुलच्या आणि मीडलक्लास स्कुलच्या मुलांनीं इंग्रजींत "गॉडसेव्ह अवर ग्रेशस क्वीन" हें राष्ट्रीय गाणें उत्तम रीतीनें म्हणून दाखविलें. हें गाणें चाललें असता सर्व युरोपीयन गृहस्थ कमीशनर साहेबां सुद्धा उभे राहिले होतें. यावर पानसुपारी हारतुरे वगैरे होउन थोडावेळ नाच झाला आणि नंतर कमीशनर साहेब इतर युरोपीयन गृहस्थांसह मंडपांतुन गेले. या वेळीं मंडप फारच सुशोभीवंत दिसत होता. अगोदरच विस्तीर्ण त्यांत हांड्या झुंबरें यांनीं शृंगारलेला त्यावर नीरनीराळ्या रंगाच्या नीशाणांनीं सुशोभीत केलेला व हजारो लोकांनीं गजबजून गेलेला असल्या कारणानें त्याला अवर्णनीय शोभा आली होती.

याच दिवशीं रात्रीं [illegible] मध्यें युरोपीयन लोकांनीं आपलें विश्रांतीगृह उत्तम रीतीनें शृंगारीलें होतें व त्यावर वगैरे दीपलाविले होते. त्याठिकाणीं ही त्या लोकाचें गाणें नाच वगैरे झालीं.

गुरुवारी दुपारी ३ वाजता उमरावती येथें शाळांतील मुलास मिठाई वाटण्याचा समारंभ झाला. सर्व शाळांतील मुलांस सुमारें १५-२० मण मिठाई वाटली गेली व पुनः नाच तमाशाही झाला.

याप्रमाणें वऱ्हाडांतील २ ही मुख्य ठिकाणी हा उत्सव चांगल्या रीतीनें शेवटास गेला परंतु दुःखाची गोष्ट एवढीच कीं या उत्सवाच्यावेळी दोन्ही दरबारांत लोकांच्या मनांत जो आनंद आणि जी प्रसन्नता दिसून यावी तशी आली नाहीं. याचें कारण त्यावेळची गैरव्यवस्था होय. हा दोष दोन्ही ठिकाणीं भरपूर दिसून आला जे त्यामुळें इतके पैसे खर्च करूनही समारंभास जी शोभा व जें भूषण यावयास पाहिजे होते तें आलें नाहीं. ज्यागृहस्थास निमंत्रण चिठ्या पाठवून बोलाविलें त्यांना मंडपांत बसावयास जागा तरी बेताची ठेवावयाची होती. कित्येकांना तर या अडचणीमुळें नाखुष होऊन परत जावें लागलें. उमरावतीत तर या अव्यवस्थेची सीमाच झाली होती. सर्व मंडपांत १०-२० खुर्च्या व कांहीं बाकें हीच काय ती सामग्री होती व त्याशिवाय कांहीं बैठक होती. आमंत्रण

खिस्यांत ७ वाजेची वेळा लिहिली होती त्याप्रमाणें शेटसावकार व इतर लोक आले व त्यांहीं जागा व्यापून टाकिल्या पुढें ज्याना समारंभाची खरी वेळा (९ वाजतां) माहीत होती व त्यावेळेवर जे आले त्यांची पक्की फजिती. नउ वाजण्याच्या सुमारास गोरे काय मंडळी येऊं लागली. मग काय विचारिता व्यवस्थापक मंडळीनें एक जुलमच करून सोडला. आपले एतद्देशीय लोक अगोदर खुर्च्यांवर बसले होते त्यास त्यांच्या भडाभड खुर्च्यां हिसकाउन घेऊं लागले. इकडे पोलिसांनें तर हायतोबाकरून सोडिली. मंडळीला येथोन तेथें तेथून येथें नाचतां नाचतां दे मायधरणीठाय होऊन गेले. जिकडे जावें तिकडे होच धुम. काही वेळानें राईट साहेब आल्यावर त्यांनी तर कहरच उडविला. नीट व्यवस्थेनें बसलेले लोकही भराभर उठवून लावले. इंग्रजी लोकांना मोकळी हवा मिळत नाहीं. उठवा समोरच लोकें कर जागा खुली. असा एक सारखा तडाका चालला. बरें मांडपांतून उठून बाहेर दूर उभे राहावेंतर पोलिसचे शिपाई तडाका देत होते. शेवटी पुष्कळ लोक बिचारे कंटाळून "झक मारतो तो दरबार" असें म्हणून आपापल्या घरी चालत झाले. हें सर्व कशामुळें- व्यवस्थापक मंडळीच्या निष्काळजीमुळें त्यांनी अगोदर जर सर्व व्यवस्था यथास्थित करून जागा नेमून ठेविल्या असत्या तर ही अव्यवस्था कधीं झाली नसती. या अव्यवस्थेमुळें समारंभाला यावी तशी शोभाआली नाहीं व लोकांना नांव ठेवण्यास मात्र जागा राहिली. उमरावतीत तर आणखी अशी गम्मत पाहिली कीं दुसरे दिवशीं मुलांना मिठाई वाटण्यास जेव्हां जमविलें तेव्हां देखील हीच तोड. सर्व येकच गोंधळ मुलासाठीं नाचतमाशे उभे केले त्यांत ही व्यवस्थापक मंडळी व पोलिसचे शिपाई पुढें. मुलें त्यांच्या मागें गोंधळ घालुन कल्ला करितच आहेत या प्रकाराला कंटाळून कांहीं मुलें ही निघुनगेली असें आम्ही ऐकोतो. सारांष या अव्यवस्थेनें सर्व थाटाला विरजण पडून गेले. नाहींतर येरव्हीं समारंभ फारच वर्णनीय झाले होते. असो. महाराणी साहेबां बद्दल लोकांनीं जिही निष्टा व आनंद प्रदर्शित केला तो ऐच्छिक पा कर्णी जाऊन यांना संतोष होवो व त्या चिरकाल राज्य करून आम्हांस सूख देवोत असें झाले म्हणून हा लेख आटपतो.

The Berar Samachar

MONDAY FEBRUARY 21 1887.

THE BERAR STUDENTS AT THE BOMBAY VETERINARY COLLEGE AND THEIR FATE.

It is always the unpleasant and almost thankless duty of a public journalist to point out mistakes in the action of government officers. If an officer does something good, he does nothing more than his duty; but as there are so very few men in the world who do their duty, that it is meet to accord praise to those who do even that; on the other hand if an officer does a thing wrong the public have, we believe, a right to criticise his action in his public capacity. So long as a journalist adheres to facts and does not exceed his proper bound, in criticizing he can safely go on commenting *pro-bono publico*, all that the public deem to be wrong. Following this principle we have been doing our duty and in considering the subject under the above heading, we are only ventilating a public grievance and giving the public opinion regarding it.

Every body interested in the education of Berar boys knows that a batch of half a dozen boys was sent to the Veterinary College from Berar with a view to learn the treatment of the diseases of cattle &c. In our article in this paper of 13 th December 1886 we noticed the utility of the establishment of the Veterinary Department and at the same time tried to show the illiberal or at any rate the very ambiguous nature of the rules framed for holding the six government scholarships that were to be annually given to Students at the College. It would appear, as if the natural result of the rules was that the boys came away in a body. Perhaps this was not very discreet on their part, but the officers in Berar were exceedingly wroth at the utter want of discipline shown by the boys and by one stroke of the pen, the poor boys were debarred entrance in the local High Schools and also in the Government service. Now the boys at any rate can plead their juvenile want of judiciousness and foresight, but what have our experienced officers to say in defence of the lime of action they have adopted. Did they ask for any explanation from the boys as to their leaving the College in a body or are they really under the inpression that the rules are clearly worded ond framed on liberal principles so that no reasonable man could take exception to them? If the latter we must say again what we have already said that the rules are very ambiguous and the public do not think that the rules have been properly framed. One thing, we admit, was consistent enough, the strictness of the rules was equal to the strictness of the punishment. But when we find the rules faulty, the punishment appears to be utterly out of proportion to the fault. If because a student leaves college without permission his whole prospect in life is to be blighted-he is not to be admitted to school in Berar nor is he to be allowed to enter Government service, the student might as well have lived in the times of Draco or Lycurgus. We protest against the undue severity of the sentence and in the interests of the public, really wish that the decision might be reconsidered.

There is one phase of the question which we will simply refer to as it strikes us. In the Bombay Presidency, persons are declared unfit for Government service by the *Local Government* only and that too for offences of a very serious nature. We don't know what right the Commissioner has in this province to visit persons with such a punishment which would appear to be exercisable by the Local Government in cases of serious dereliction of duty. We don't mean to insist on this point, as that would simply embitter matters and might possily prejudice the cause of the poor students who stand a chance of their case being reconsidered. But the fact is none the less striking and noticeable. We may assume that in the present case the orders were issued by the Commissioner with the Resident's approval. We learn that the case is actually under reconsideration, and has been referred to Mr. Cooper the Veterinary officer of Berar on the representation of the Director of Public Instruction; but Mr. Cooper can evidently say nothing on the subject as he personally knows nothing about the boys nor is he the person who awarded the punishment.

In reconsidering the case of the students, the rules should be construed fairly and reasonably; the ambiguity, should be taken in mitigation of the offence, and above all the strictness of the punishment which is undoubtedly quite inadequate. The cause of technical education in Berar being seriously hampered in case the boys do not get redress is also a very serious point to be considered. All facts taken together we hope the boys get justice from the local authorites.

The Jubilee meeting at Amraoti on the 16th instant was as big as could impressively represent the outburst of loyalty on the occasion of the Jubilee. The management at the meeting was not quite satisfactory and Messrs Nizamuddin and Wright (Magistrate *plus* Police) could hardly cope with the difficulties of the occasion. Perhaps the time was too short to make satisfactory arrangements as to the reception of those that were invited to attend. Even the masses ought to have had a place for them on such an occasion; but not only was there no particular place reserved for anybody but instances occurred of persons going back home for want of proper accomodation. Alms were distributed in the morning and the programme was very short and simple for the night. At 9 P.M. the school boys commenced singing some songs composed for the occasion; this was followed by the reading of the address to the Queen-Empress in Marathi, Urdu and English which was replied to by the Commissioner. Then came fire-works and the National Anthem and a nautch and distribution of betel leaves and garlands, *otto de rose* &c.

Colonel Bell, it is understood comes here only to retire and Colonel Szczepanski is sure to be our next Judicial Commissioner. During his brief tenure of office as acting Judicial Commissioner, he has satisfied the parties by the justness of his decisions no less than the pleaders to whom he showed very great patience in hearing and every other consideration with regard to the conduct of cases in his Court. He took cases with him in the camp and that was a debateable ground between the Bar and the Bench; but considering the amount and the quality of work that he has been able to turn out during his short period of office the taking out of cases in camp was in fact unavoidable. Whenever the new scheme comes we are sure there will be room in that scheme for Colonel Szczepanski; but his appointment as Judicial Commissioner has given general satisfaction; and he is the fittest person at present on the Commission to fill the post as he is the most senior.

We beg to bring to the notice of the Amraothi authorities a very serious grievance from that quarter. Some mischievous people of notorious characters have, we hear, begun to carry on a trade of hides procured by very illegal means. Cows and buffaloes of poor people are secretly being poisoned for the purpose and their hides cheaply bought from the Mangs and Mahars. Nearly 50 animals have fallen victioms to the rapacity of these rascals and many poor families deprived of their means of subsistence. We hope the Proper authorities take up the matter and stop the illegal trade.

पोंच:— जुबिली उत्सवा प्रित्यर्थ झालेल्या उत्सवा संबंधाचीं पत्रें ठिकठिकाणाहून आम्हाकडे आलीं आहेत. त्यांचा आम्ही आभारपूर्वक स्वीकार करितों. हीं पत्रें अगदीं आयत्या वेळेस आल्या कारणानें या अंकांत घेतां येत नाहींत. पुढील अंकीं तीं प्रसिद्ध केलीं जातील.

वऱ्हाड.

जुबिली संबंधानें अकोला, उमरावती यवतमाळ, खामगांव वगैरे ठिकाणीं मोठाले उत्सव होऊन अकोला व उमरावती येथील राणीं सरकारास आनंद प्रदर्शक तारा गेल्या.

गेल्या शनवारीं उमरावती येथें बजेटच्या संबंधाचा व कोण कोणत्या खात्याला नवीन इमारती वगैरे काय काय पाहिजेत याचा विचार करण्या करितां सर्व खात्यांच्या मुख्य अधिकाऱ्यांची सभा भरली होती.

ज्युबिली संबंधानें जे मोठ मोठे मान देण्यांत आले आहेत त्यांत प्रसिद्ध राव बहादुर महादेव गोविंद रानडे यांस सी. आय. इ. ची पदवी दिलेली पाहून आनंद होत आहे. याशिवाय मुंबईचे शेरीफ शेट पेटीट यांस नाईट केलें आहे व दुसऱ्याही कित्येक गृहस्थांस मान मिळाले आहेत. आमच्या वऱ्हाडांत लोकहितासाठीं मनोभावानें झटणारे व सर्वदा सरकारचे कल्याण इच्छीणारे पुष्कळ गृहस्थ असतां त्यांना कोणी विचारले देखील नाहीं याचे आम्हांस वाईट वाटतें.

मे० डायरेक्टर साहेब याच सभेला उमरावतीस गेले होते ते तेथोन परभारे उमरावती जिल्ह्यांत दऱ्यावर जाणार.

प्रमोदसिंधूचे को एडिटर रा० रा० चिंतोपंत केळकर यांस सेंट्रल प्राव्हीन्स प्रांतांत रायपूरकडे एका नेटिव्ह संस्थानांत तहसिलदारीची जागा मिळाल्यानें ते तिकडे निघून गेले.

वर्तमानसार.

औषधी— लखनौस कोणी हकिम राहात असे, एके दिवशीं तो बाहेर जाण्या करितां पोषाख करण्यास कपड्याची पेटी उघडून कपडे काढूं लागला इतक्यांत कोणी मित्र त्यास बाहेरून हाका मारूं लागला. ह्मणून त्यास आणण्यास हकीमसाहेब पेटी उघडी टाकून बाहेर गेले तेथें काहीं भाषणास अधिक वेळ लागला. इतक्यांत माकडानें खाली उतरून पेटींतील एकून एक कपडा फाडून टाकला. हकीमास हा माकडाचा उपद्रव सहन न होऊन त्यानें लागलीच सोमल आणवून गुळांत घोळून तो गुळ फुटाण्यास लावला व असे विषारी फुटाणे चौकांत पसरून ठेवले, फुटाणे पाहून माकडांच्या पलटणी धाब्यावर येऊन बसल्या व मोठ्या माकडानें चौकांत उडी मारून चणे हातात घेऊन हुंगले व त्यास समजलें कीं, ते विषारी आहेत. लागलाच तो माकड रागाऊन किच् किच किच किच करून वर चढला व पुष्कळ माकडें तेथून नाहींशी झाली. पुढें एका तासानें उंबराची पाने घेऊन हीं माकडें चौकांत उतरली व चणे खात व वरून उंबराची पानें चावीत; याप्रमाणें सर्व चणे त्यांनीं पार केले. यावरून दोन गोष्टी निघतात. एक जनावरांस ही औषधी माहीत आहेत, कारण मांजर, कुत्रे हीं सुद्धां पोटांत दुखूं लागल्यास गवत खाऊन मग त्यांस वांती होऊन शूळ नाहींसा होतो. दुसरी गोष्ट उंबरांत वीष मारण्याचा गुण असावा. गुरुचरित्रांत नारसिंहाची कथा आहे त्यांत हिरण्यकश्यपू विषारी होता म्हणून नारसिंहाच्या नखाची आग झाली होती ती उंबरांत नखें रोवून आग शांत झाली. तर वैद्य व डाक्तर याचे गुणदोष पहातील तर स्वस्त व सर्वच मिळणारी वनस्पती आहे. त्यांनीं उद्योग करावा अशी मी शिफारस करतो. म० मि०

इंग्लिश सरकार आमिरास हिंदुस्थानच्या खजिन्यांतून दरसाल बारा लक्ष रुपये खंडणी देत आहे व वरचेवर शस्त्रांचा पुरवठा करीत आहे, यावरून आमिरास इंग्लिश सरकार आपल्याशी स्नेह भावानें वागत आहे असें वाटत असेल. परंतु राशियाच्या भीतीमुळें इंग्लिशसरकार आपल्याशीं अशा प्रकारचें गोडीगुलाबीनें वर्तन ठेवीत असेल असी त्यास अंदेशा येत नसेल काय? हिरातचा बंदोबस्त अशा प्रकारचा आपल्या सरकारानें केला आहे कीं, सहसा राशियास तो हल्ला करून घेतां येऊं नये परंतु त्यावर कित्येकांनीं असा आक्षेप काढिला आहे कीं, पैशाच्या लालचीनें तेथील लोक राशियास तें ठिकाण कशावरून देण्यास तयार होणार नाहींत? असा पूर्वेकडील विश्वासघात व दुटप्पीवर्तन रशियास साधून गेले असेल, परंतु अशा विश्वासघातकी शत्रूचा पाडावकरण्यास इंग्लिशसरकारास त्याचें अनुकरण करण्यास काय हरकत आहे; राजकीय प्रकर्णांत विश्वासघात व दुटप्पीवर्तन पूर्वेकडील देशांतच आहे असें नाहीं, सुधारलेल्या युरोपखंडांतच यांचें प्राबल्य फार आहे. जर्मनी व फ्रान्स यांचें सांप्रतचें वर्तन धडधडीत पुरावा आहे. फार कशाला, हिंदुस्थान देशांतील लोक प्रामाणिक आहेत, त्यांस तरवारीच्या धारेखालींच वागविलें पाहिजे असें प्रतिपादन करणारे इंग्लिश लोकं यावर्षींतच मोडणार नाहींत काय? इंग्लिशसरकारास प्रामाणिकपणानें राशियाचा पाडाव करण्याची इच्छा असल्यास, सैन्य वाढविण्याची मुळींच जरूरी नाहीं. देशांतील प्रजा संतुष्ट राहील अशी व्यवस्था केली व व्हालंटियर कोरमध्यें नेटिव्हांत शिरण्याची परवानगी दिली म्हणजे बस आहे.

मि. विडल्फ नांवाच्या एका विनसनदी इंग्रज नोकरानें हिंदुस्थान व राशिया यांच्या संबंधानें नुकतेंच एक बूक विलायतेस प्रसिद्ध केलें असून त्यांत असें सिद्ध केलें आहे कीं, मुंबईकडचे ब्राह्मण व बंगालकडचे बाबू यांस हल्लींप्रमाणें इंग्रजसरकार जोपर्यंत चांगल्या रीतीनें वागवीत आहे तोंपर्यंत व नेटीव पत्रकर्त्यांस असलेली हल्लींची स्वतंत्रता कायम असेपर्यंत राशियास हिंदुस्थानाकडे पाहाण्यास सवडही व्हावयाची नाहीं, याकरतां हल्लींचा वरील प्रकार कायम प्रकार असेंपर्यंत हिंदुस्थानांतील लोकांचीं मनें गढूळ करण्याकरतां आपले एजंट हिंदुस्थानांत पाठविण्याची रशियानें तसदी घेऊं नये हें चांगलें आहे असें त्यांचें ह्मणणें आहे. ठा० ज०

प्रत्येक इलाखे सरकारास हिंदुस्थान सरकारानें खर्चा साठीं म्हणून जी जी रक्कम तोडून दिली आहे तींत तींत खालीं लिहिल्या प्रमाणें रक्कम कमी करावी अशी फिन्यान्स कमीटीनें सूचना केली आहे.

	रु०
वायव्य प्रांत व अयोध्या.··	१२,६५,०००
मध्यप्रांत ········ ···· ····	१,८५,०००
मुंबई ················	२७,२२,०००
मद्रास········ ········	१६,३०,०००
असाम ·········· ···	१,८७,०००
बंगाल············	११,९२,०००
	७१,४१,०००

वरील गणतींत पंजाब, ब्रह्मदेश असे कांहीं भाग आले नाहींत. या शिवाय इंपीरियल फंडा पैकीं ४३१७००० रु० खर्च कमी करण्याची सूचना आहे. एकूण एकंदर १,३०६८००० रुपये खर्च कमी करण्याची सूचना आहे. पण बड्याबड्या पगार दारांच्या पगारांत काटकसर करून ही शिलक काढण्याचा विचार आहे, कीं गरीब खर्डे घासणारीं कारकुंन व शिपुर्डी यांच्या डोक्यांत दगड घालून ही कसर काढण्याचें ठरलें आहे तो तपशील अद्याप बाहेर आला नाहीं.

डाक अमेरिकेस न्यावी आणि लढाई उत्पन्न झाल्यास सामान सुमान मनुष्यें नेण्यासाठीं जहाजें पुरवावीं असा कनार्ड, इनमन, आणि व्हाइटस्टार या कंपन्यांशीं ब्रिटिश सरकारानें करार ठरविला आहे. शु० शू०

मध्य एशियांत रशियन व इंग्रज यांची लौकरच लढाई होईल या समजानें जपान सरकारानें क्रिमियाच्या सामुद्र धुनींत शिरतांना जीं दोन बेटें आहेत त्यांची तंटबंधी करण्या साठीं नुकतेंच १,८०,००० पौंड खर्च केल्याचें समजतें.

पुढील सालीं दिल्लीस घोड्यांचे प्रदर्शन करण्याचें ठरलें आहे.

पारशी लोकांचे व्हालंटियर्स मध्यें घेण्याची सिंध मधील व्हालनटियर्स लोकांनीं निश्चय केला आहे असें सिंध ग्याझेटचा एक बातमीदार ह्मणतो.

प्रति वर्षीं सुमारें १९०० इस्रायल लोक ख्रिस्ती होतात असें ह्मणतात.

अमेरिकेंत कित्येक विद्यार्थी हिंदुस्थानांत मिशनरीचें काम करावयाचें शिकत आहेत त्यांचा खर्च लेडी डफरिन चालवितात असें समजतें.

बडोदें संस्थानांत लौकरच एक कागदाची व एक तेलाची गिरणी होणार आहे यास गायकवाड महाराज आश्रय देणार आहेत असें समजतें.

भावनगरचे महाराजाची कन्या शाळेंत शिकावयास जात असतें.

कुलाबा जिल्ह्यांत ज्या लोकांनीं मद्यपान करावयाचें नाहीं. असा निश्चय केला आहे त्यांची संख्या सुमारें दीड लाख आहे असें समजतें.

एका वर्षांत गंगेच्या पाण्यांतून समुद्रांत जी माती वाहून जाते तिचे जर पिऱ्यामिड केलें तर तें मिसर देशांतील पिऱ्यामिडपेक्षां चौपट मोठें होतील असें अनुमान आहे.

फिन्यान्स कमिटीच्या सूचने वरून मद्रास हायकोर्टानें आपला छापखाना बंद केला. सु० प०

इंग्लंडांतील प्रसिद्ध पेढीवाले मेसर्स कोक्स यांनीं आपला बोरहम नांवाचा एक असिस्टंट यांस बंगलोर येथें कांहीं शेतकी संबंधाची यंत्रें घेऊन पाठविला. त्यांत उसाचा रस काढण्याचें यंत्र पाणी काढण्याचे बंब वगैरे आहेत. हे असिस्टंट तेथील लोकांस हीं यंत्रें कशीं चालवावी हें शिकविणार आहेत.

कुचबिहारचे महाराज व महाराणी येत्या एप्रिल महिन्यांत विलायतेस जाणार आहेत.

केटा पासून तो बोलन घाटच्या पायथ्याशीं कोटल पर्यंत सिंधपेशीनें रेल्वे वाढविण्याच्या खर्चा करितां २७,१२,९४० रुपयांची इंडियाच्या स्टेट सेक्रेटरींनीं परवानगी दिली.

अलीकडेस युरोपियन लोकांस आपल्या मुलांचीं नांवें हिंदु प्रमाणें ठेवावीं असें वाटूं लागलें आहे. कलकत्ता येथील एका युरोपियन गृहस्थानें आपल्या मुलींचीं नांवें बंगाली लोकांची ठेविलीं आहेत. मद्रास कडे एका साहेबानें आपल्या मुलीचें नांव प्रेमाबाई ठेविलें आहे.

आवडतें शास्त्र— प्रयाग येथें एका ब्राह्मणाकडे एका यात्रेकरूनें श्राद्ध करविलें होतें. त्या वेळीं दोघे सख्खे बंधु पितृस्थानीं बसले. त्यांची माता यात्रेकरूंच्या आईच्या जागीं बसली होती. ही गोष्ट यात्रेकरूंस कळतांच त्यांनीं श्राद्ध घात झाला असें समजून दुसरे दिवशीं पुनः श्राद्ध केलें. हा कशी आहे धर्माची थट्टा! धय आहे या क्षेत्रस्थ भटांची दर्माप्रमाणें विचारे शुभाष अशुभास सारखेच.

ब्रह्मदेशांत चिनी लोक फारच लवकर येऊन भरतील. ब्रह्मी लोक जात्या आळशी असून अफूबाज, दारूबाज, जुगारी असे आहेत, पण त्यांच्या बायका पाहिल्या तर त्या हुशार आहेत व नेहमीं आपल्या धंद्यांत निमग्न असतात त्यांना जातिभेद नाहीं व आपल्या सारखा मेहनती व उद्योगी नवरा मिळाला ह्मणजे झालें मग तो कोणी असो. त्यांना चिनी लोक नवरे पतकरतात व त्यामुळें रंगून व इतर ठिकाणच्या चिनी लोकांना ब्रह्मी बायका सहज मिळतात. कांहीं वर्षांनीं सिंगापूरप्रमाणें रंगून हें चिनी शहर बनेल असा अनमान आहे. ने० ओ०

जाहिरात.

अपरमात्मनेनमः

उपनिषदांचा मराठी अर्थ.

ऋग्वेदाच्या शाखा २१ आहेत. यजुर्वेदाच्या १०९, सामवेदाच्या १,००० आणि अथर्ववेदाच्या ५० शाखा आहेत. याप्रमाणें चार वेदांच्या मिळून ११८० शाखा आहेत. प्रत्येक शाखेचें एकेक उपनिषद् आहे, याप्रमाणें ११८० उपनिषदें आहेत. त्यांतून मुख्य मुख्य अशीं १०८ उपनिषदें श्रीरामानें मारुतीस उपदेशिलीं त्यांचीं नावें:— ईश, केन, कठ, प्रश्न, मुंड, मांडुक्य, तैत्तिरीय, ऐतरेय, छांदोग्य, बृहदारण्यक, इत्यादि आहेत. त्यांतील ऋग्वेदा १० (शुक्लयजूचीं १९ आणि कृष्णयजूंचीं ३२ अशीं) यजूंची ५१, सामवेदाची १६ आणि अथर्ववेदाचीं ३१ उपनिषदें आहेत. गौडपादाचार्य, श्रीमच्छंकराचार्य, शंकरानंद, सदाशिवब्रह्मेंद्र, स्वयंप्रकाशानंद आणि विद्यारण्याचार्य इत्यादिकांनीं पूर्वोक्त उपनिषदांवर भाष्य आणि व्याख्या केल्या आहेत.

श्रीरामानें हनुमंतास उपदेशिलेल्या १०८ उपनिषदांचे मराठी भाषांतर करावें तें सांप्रतकाळास फारच उपयोगी होईल, असें कित्येक मित्रांनीं सुचविल्यावरून, तसें करावें असें मी इच्छित आहें.

प्रथममूळ वाक्य लिहून नंतर त्याचें भाष्य आणि व्याख्या लिहून, त्यापुढें त्याचा अर्थ मराठींत लिहावा अशी योजना आहे.

हें पुस्तक सर्वांस घेण्यास सुलभ पडावें ह्मणून मासिक पुस्तक रुपानें छापणार आहों. रायल जातीचे अष्ट त्री सांचाचें पुस्तक प्रतिमहिन्यास निघत जाईल, चांगला आश्रय मिळेल तर दर पंधरवड्यास हो काढितां येईल. प्रत्येक अंकांत १६ पृष्टें येत जातील. १२ अंकाबद्दल आगाऊ किंमत २ रु० व मागाहून ३ रु० पडेल. हाशिल आगाऊ ॥८६ व मागाहून ॥८८ पडेल.

एकशें आठ उपनिषदांचें मराठी भाषांतराची आमिरुचि लोकांस लागून याचा चांगला खप झाल्यास, बाकी राहिलेल्या १०७२ उपनिषदांचा शोध करून मिळतील तितकी याच प्रमाणें छापण्याचा उद्योग करूं

☞ हें पत्र आकोला येथें के० वा० खंडेराव बाळाजी फडके यांचे "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छा० प्र० केलें [illegible] ॥

अर्धा आगाऊ रु० ९ डाकहशील ०१२
छमाही " ३ " " ०९
साल अखेर " ७ " " ०१९
किरकोळ अंकास ०४

मोठिशी बदल
१० ओळीचे आंत रु १
पुढें दर ओळीस ०१८
दुसरे खेपेस ०१

Per annum in advance ... ges 18
Per annum in arrears 7
Six monthly............ 3
Single copy..............................

Advertisements:
Below 10 lines...2
Per line over 10...4as
Repetition per line 3a

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR.

VOLXXI AKOLA MONDAY 28 FEBRUARY 1887 NO.9
वर्ष २१ अकोला सोमवार तारीख २८ माहे फेब्रुवारी सन १८८७ इ० अंक ९

NEW.

SEWING MACHINE

Every one his own Tailor Dresos maker.

For Ten (10) *Rupees only.*

The undersigned is prepared to register orders for Handsome Nickle plated Serviceable Pocket, Sewing Machines, easily understood and worked, deliverable, free to any part; of India for the Sum of Rs 10 Ten only. As the demand for his Machine is already very large and expected to increase and deliveries will have to be arranged in accordance with the date of booking intending purchasers are advised to register their orders at once with their address in full, accompanied by a deposit, of Two (2) Rupees on each Machine, Stamps or P. O. order, balance payable on delivery of the Machine.

JOSEPH SOARES.
33 Elpainstone Circle.
BOMBAY.

नवीन.
शिवण्याचीं यंत्रें

आपणच आपला शिंपी किंवा दर्जी.
किंमत फक्त (१०) दहाच रुपये.

खालीं सही करणार, सुंदर अल्पुपयोगी निकल प्लेटचीं पॉकेट सोइंग मशीन्स (शिवण्याचीं यंत्रें) जीं सहजरीतीनें समजण्यांत येतात व ज्यांवर काम सुलभ रीतीनें करितां येतें, अशीं कोणी मागेल त्यास सर्व हिंदुस्थानदेशांत कोठेंही असो, फुकट म्हणजे टपाल हांशील न घेतां केवळ प्रत्येकी दहा (१०) रुपये किंमतीस पाठवून देण्यास तयार आहेत. पूर्वीच अशा प्रकारच्या यंत्रांस मागण्या अतिशय आल्या आहेत व अद्या[illegible]े पुष्कळ येतील असें दिसत आहे. तसें [illegible]किंगच्या तारिखे प्रमाणें डिलिव्हहरीची [illegible]वस्था केली पाहिजे, यासाठीं घेण्याची इच्छा असेल त्यांनीं आप[illegible] [illegible]आरडरी सुवाच्य पत्त्यासह एकदम, [illegible] करून पाठवाव्या व त्यांच्या बरोबर [illegible] यंत्राकरितां रुपये २ दोन डिपॉझि[illegible]टा किंवा पोस्टल ऑरडरद्वारा [illegible]वें. बाकी राहिलेले रुपये आठ, [illegible] येईल तेव्हां द्यावे.

जोसेफ सोरीस एल्फिनस्टन
[illegible].३३ सरकल मुंबई.

जाहिरात

[illegible] मात्र आगाऊ.
का[illegible]रत्नावली

[illegible] नावा[illegible] मासिक पुस्तक सुंदर टाई[illegible] [illegible] महिन्यापासून प्रसिद्ध क[illegible]रण्याचा विचार केला आहे. यांत पृथक् पृथक् विषयावर आधुनिक कवींचीं मराठीं काव्ये येतील. आणि मधून मधून साहित्य, महाराष्ट्र कविवर्गावर निबंध, काव्य परीक्षण, इत्यादि काव्यविवेचन विषयक गद्यात्मक भाग प्रसिद्ध होत जातील. शिवाय प्राचीन व अर्वाचीन काव्यांतील उत्कृष्ट उतारेही येतील.

या पुस्तकांत खालीं लिहिलेल्या कवींचीं काव्य प्रसिद्ध होतील.

विष्णु मोरेश्वर महाजनी एम. ए, वामन दाजी ओक, केशव सदाशिव रिसबुड, मोरोगणेश लोंढे, कान्होबारणछोडदास किर्तिकर, लक्ष्मण मोरेश्वर असीरकर, वासुदेव वामन शास्त्री खरे, त्रिंबक बळवंत दाणी, कृष्णाजी नारायण आठले, महादेव दाजी खांडेकर, बावागर्दे, गणेश बळवंत मोडक, बळवंतराव कमलाकर, आत्माराम मोरेश्वर छत्रे, वसंतराव विजयकर, विष्णुपंत सरवटे, मोगरे, बर्वे फटाक्षकर्ते, गोविंद वासुदेव कानिटकर, रामचंद्रपंत तागडे, गोपाळ गणेश रानडे, एकनाथपंत भांडारे. केशव गाडगीळ, यज्ञेश्वर पंडीत, वगैरे,

शिवाय कित्येकांचीं नांवें त्यांच्या आग्रहामुळें येथें प्रसिद्ध केलीं नाहींत.

काव्य तपासण्याचें काम पुढील [ग्रंथपरीक्षक] मंडळीनें पत्करिलें आहे.

रा० रा० लक्ष्मण रामचंद्र वैद्य एम. ए.
रा. रा. जनार्दन बाळाजी मोडक बी.ए
रा० रा० वामन दाजी ओक.

ह्या मासिक पुस्तकाचीं प्रतिमासास निबंधचंद्रिका सांच्याचीं २४ पृष्ठें प्रसिद्ध होतील. याची आगाऊ किंमत टपालखर्चा सुद्धां फक्त दीड रुपया ठेविली आहे. मागाहूनचा दर मुळींच ठेविला नाहीं. ४०० वर्गणीदार मिळाल्यावांचून हें पुस्तक प्रसिद्ध करितांच येत नाहीं. कदाचित् इतके ग्राहक नच मिळाल्यास लोकांकडून आलेली वर्गणी आम्ही आमच्या खर्चानें परत करूं.

तेव्हां या कृत्यास काव्यरसज्ञ आपला उदार आश्रय देतील अशी आशा आहे. पत्रव्यवहार खालील पत्त्यावर व्हावा.

ता० १२ जानेवारी सन १८८७
पत्ता: —
नारायण नरसिंह फडनीस.
नळगांव खान्देश.

पत्रव्यवहार.

ह्या सदरा खालील मजकूर पत्र कर्त्यांच्या मतास मिळूनच असतील असें समजूं नये.

यवतमाळ ता० २१–२–८७ इ.

रा. रा. वऱ्हाडसमाचारकर्ते यांस.

वि. वि. खालीं लिहिलेल्या मजकुरास आपल्या येत्या अंकांत जागा द्याल अशी आशा आहे.

वऱ्हाडांत इतर ठिकाणीं जसे ता. १६ रोजीं ज्युबली प्रित्यर्थ जल्से झाले त्या प्रमाणें यवतमाळ येथेंही एक टोलेजंग जलसा झाला. तहसीलकचेरीचे पुढें एक मोठा व विस्तीर्ण मंडप तयार केला होता. मंडपाचें काम फारच मेहनतीनें तयार केलें होतें. कागदाचीं फुलें व मेहराबी तर उत्तम शोभायमान केल्या होत्या. आंत हंड्या, झुंबर, काचेचे दिवे व वालशेट हीं लावून रोषनाई केली होती. बाहेररस्त्यांतून दोन्ही बाजूस तेलाचे दिवेलाविले होते. मंडपांत १००० पासून १५०० लोकांस पुरे इतकी जागा तयार केलीं होतीं. सर्वांस बसण्यास खुर्च्या व बांक मांडले होते. सर्वजण आपआपल्या नेमलेल्या जागीं बसल्यावर प्रथमतः मि. अंगर साहेब पोलीसइंनस्पेक्टर यांनीं हारमोनियमचा सूर लाविला व त्यावर येथील मिडलक्लास स्कुलांतील मुलांनीं 'श्री देवी व्हिकटोरिया' हें पद म्हटलें. तें फारच उत्तम वठलें. त्यावेळेस सर्व साहेब लोक नमाजेस उभे रहातात तसे उभेराहिले. नंतर कर्नल फ्रिटझेरल्ड साहेब डे. क. यांनीं थोडेसें समयास उचित. असें संभाषण केलें. नंतर कर्नल रेनॉल्ड साहेब यांनीं उर्दू भाषेंत महाराणी साहेबांचें राज्यांत कोण कोणते फायदे झाले हें सांगितलें. नंतर इंग्रजींत ' गॉड सेव्ह धी क्वीन.' हें न्याशनल एन्थम म्हटलें. या नंतर भागवत यांनीं उत्तम प्रकारें मराठींत भाषण केलें तें गोमटे फारच असल्यामुळें सर्वांस बरोबर ऐकूं आलें नाहीं. तथापि ज्यांना ऐकूं आलें त्यांस त्यांतील मार्मिकपणा व रसिकता हीं अढळून आल्या खेरीज राहिली नाहीं. नंतर शिरस्त्या प्रमाणें हारतुरे गुलाब पान इत्यादि झाल्यावर दारू काम सुटण्याचें ठिकाणीं सर्व मंडळी गेली. एकंदरींत व्यवस्था फारच उत्तम होती. आपलें ठिकाणीं व उमरावतीस जसा गोंधळ झाला तसा येथें बिलकुल झाला नाहीं. व्यवस्थापक मंडळीनें कामें आपआपणांत वांटून घेतलीं होतीं व त्यांत मंडळीस बसविणें हें काम नाजुक समजून त्यावर अनुभवशीर गृहस्थांची योजना केली होती त्याच प्रमाणें इतर कामांतही गोंधळ झाला नाहीं. सर्व समारंभ सुरळीत झाला. याबद्दल व्यवस्थापक मंडळींची स्तुति करणें योग्य आहे. त्यांत मुख्यत्वें करून मि० देवराव बाबा, मि० मनसुकराय, मि० शेषाचलम, मि० उईलियम साहेब व मि० भागवत यांची विशेष तारीफ करणें अवश्य आहे. इतर ठिकाणा प्रमाणें मिठाई वाटणें, गरिबांस अन्न, कपडे, पैसे देणें. इत्यादी कांहीं झाल्यां. एकंदरींत सर्व आठवडा गमतींत व मजेंत गेला. शेवटीं एक छोटेखाने मंडळीनें नाटकही केलें.

आपला
" क्ष. "

The following verses were composed by Mr. B. G. Sula asst. Master High School on the occasion of the Jubilee festival at Amraoti and were sung by the High School and Middle Class School boys in a chorus at the Jubilee Durbar :—

Sanskrit translation of the National Anthem.

(१) (पंचतुंड नर रुंडमालधर
या चालीवर.)

भो करुणाकर श्री जगदीश्वर पालय पालय महिषीं ताम् ॥
चिरस्थायि तद्राज्यं विलसतु वितरतु शर्मच लोकानाम् ॥ ध्रु० ॥
कुरु तां मैत्रीं शास्तुच धात्रीं तिष्टतु सुखभाक् चिरकालम् ॥
महोज्वलः प्रज्वलतो दीपो नवरत मुर्व्यां तद्यशसाम् ॥ १ ॥
उत्तिष्ठाशु सदय परमेश्वर कुरु तत्साहाय्यं भगवन् ॥
दिशि दिशि व्याकिर तस्याः शत्रून् व्याजहि सेतान् रणेभूम्याम् ॥ २ ॥
ध्वंसय तेषां कपटप्रबंधान् तुमुलान् कुरु तद् व्यवहारान् ॥
त्वदुपरि निहिता आशाः सर्वा स्त्वमेव शरणं लोकानाम् ॥ ३ ॥
वर्षय तस्याः शिरसि प्रसादान् धारासारानिव निम्नम् ॥
प्रजाः प्रजाःस्वा इव पालयताम् गोपायतु सास्म द्धर्मान् ॥ ४ ॥
प्रीताःसन्तु प्रकृतयः सततम् निर्व्याजं सोल्लासंच ॥
निर्गच्छन्त्वेतासां वाण्यो जयतु जयतु साजननीति ॥ ५ ॥

(२) (राग बिहाग ताल त्रिवठ)

अजि सुदिन उगवला साचा ॥ बहु वर्णवेना थकली वाचा ॥ धृ० ॥
बहु गुण मंडित राजी अमुची ॥ उत्सव करितो तीचा ॥ १ ॥
सिंहासनी विराजे देवी ॥ विनय असो चिरकाल तियेचा ॥ २ ॥
पंचाश द्वार्षिक उत्सव हा ॥ जनवू तोष मनाचा ॥ ३ ॥

(३) (मोरे पिया मोरे पिया या चालीवर)

राखि राखि देव राखि अमुच्या राणीला ॥
म्हणुनि आम्हि सकल पुत्र प्रार्थितों तुला ॥ धृ० ॥
करुनि त्वरा ॥ दंग धरा ॥ दाउनिया स्वीय हस्त दुष्ट शत्रुला ॥ राखि० ॥ १ ॥
निशि दिनीं ॥ आणी मनीं ॥ राखि राखि आमुच्या या प्रिय जननीला ॥ २ ॥
नको नको ॥ विसरूं आम्हां ॥ सोडुनिया

हस्त आम्ही विनवितों तुला ॥ १ ॥

) ४) (राग सिं झौटी ताल त्रिवट)

देवि श्री व्हिक्टोरिये किती वर्णूं माउले ॥
उपकारा अमित केले हृदयीं ते राहिले
॥ ध्रु० ॥
परदेशी दुष्ट लोकां पासुनि त्वां राखिलें ॥
असु वसु ही आमुचे गे निर्भय तें ठेविलें ॥
विद्यामृत पाजुनिया अज्ञाना नाशिलें ॥
प्रेषोनी प्रतिनिधी तें रिपना परी पोषिलें
॥ देवी० ॥

(५) दिंडी.

दिलें आम्हां स्वातंत्र्य मुद्रणाचें ॥ तसें अधिकार हि राज्य प्रकरणाचे ॥ कोणी कोणी पीडिता अता नाहीं ॥ रामराज्यचि
नणूं पुन्हा आलें पाही ॥ १ ॥
समृद्धीनें व्यापोत दिशा दाही ॥ विविध ज्ञानें विलसोत त्या कलाही ॥ राज्य तुझें चिरकाल असें राहो ॥ प्रजा सारी त्या
मध्यें सौख्य पावो ॥ २ ॥

वऱ्हाडसमाचार

मिती फाल्गुन शुद्ध ६ शके १८०८

आम्हांला काय पाहिजे आहे?

(९ वे अंकावरून पुढें चालूं.)

गेल्या अंकांत इंग्रज सरकारचें राज्य आपल्या देशांत स्थापन झाल्या पासून तों हा वेळ पावेतों राज्य व्यवस्था कोणत्या प्रकारें चालत आहे व तींत एतद्देशीय लोकांचा हात कितपत आहे हें सांगितलें. या वरून दिसून येईल कीं, अगदीं आरंभापासून हि सरकारच्या मनांत एतद्देशीय लोकांची मदत राज्य कारभार चालवितांना घ्यावी असें आहे व त्यां प्रमाणें ते करीत ही आहे; परंतु चमत्कार हा कीं तेणें करून आम्हां यावा तसा जय येत नाहीं. एक तर आमच्या सरकारचें काम ही बरोबर होत नाहीं, व एतद्देशीय लोकांची कुरकुर ही कमी होत नाहीं, हें असें कां व्हावें याचा विचार जर कोणी करूं लागले तर याची खरीं कारणें तेव्हांच दिसून येतील. एक तर राज्य कारभारांतील हुद्यांचीं कामें आमच्या लोकांना ज्या प्रमाणानें मिळत आहेत तें प्रमाण फारच कमी आहे. हें प्रमाण इतकें कमी होण्याला कारण मोठमोठ्या हुद्याच्या जागा देण्याच्या लायकीची जी परीक्षा सरकारानें ठेविली आहे तिजमधील आमच्या लोकांना प्रतिकूळ अशा पुष्कळ गोष्टी होतील, प्रथमतः वयाची इयत्ताच पहा. १९ वर्षांवर आमचें वय झालें कीं आम्ही या परिक्षेला मुकलोंच. मग आम्हाला जन्मभर मोठमोठ्या हुद्याच्या जागा मिळविण्याची आशा नकोच. तशांत तेवढ्या वयाच्या इयत्तेला ही आम्ही तयार झालों तरी परीक्षा देण्याला जा इंग्लंडांत येथें आपला येथेच परिक्षेला नाऊन ही उपयोग नाहीं. २—३ वर्षें त्या पवित्र भूमींत वास केला पाहिजे. तेथील सुधारलेल्या आणि शुद्ध रितीभातींचा अभ्यास केला पाहिजे. व त्यांत पारंगत झाल्यावर तो एकदाचा सिव्हिल सर्व्हंट होणार. आतां अशा सर्व अटी पाळण्या करितां आमच्या इकडील लहान मुलाला १५ व्या किंवा १६ व्या वर्षी तिकडे पाठवावा लागतो. इतक्या कोमल वयांत तिकडे पाठविलें म्हणजे तो तिकडचा बनलाच. त्याला मग आपल्या देशाचें स्मरण देखील रहात नाहीं. आपल्या रितीभाती, आपले लोकाचार या सर्वांना तो अगदीं परका बनतो. तिकडून परत आल्यावर बोलून चालून साहेबच बनलेला, मग आपल्या इकडील साध्या भोळ्या रितीभाती त्याला "नान्सेन्सीकल" वाटूं लागतात व आपल्या देशबंधूंशीं सलगीनें मिसळण्याची त्याला लाज वाटूं लागते. अशा गोष्टी झाल्यावर त्यापासून बिचाऱ्या या देशानें आपल्या कल्याणाची आशा बाळगणें अगदीं व्यर्थ आहे. हे अपाय थोडे झाले नाहींत. या शिवाय प्रकृती मानाच्या संबंधाचे अपाय निराळेच. बरें इतक्या अडचणी सोसून ही तेथील लोकांशीं टक्कर मारण्यास तयार होतात. परीक्षे संबंधाच्या ज्या अटी आपल्याला त्याच त्यांना लागू असाव्या कीं नाहीं? परंतु तसें कुठलें व्हायला. त्यांना तर उलटा सर्व प्रकारें फायदाच मिळत असतो. परीक्षा त्यांच्याच देशांत असून वयाची इयत्ता आपल्या पेक्षां त्यांना अधिक, आपल्या देशभाषांपेक्षां परिक्षेंत त्यांच्या देशभाषांना गुण अधिक; या प्रमाणें सर्व प्रकारें गोष्टी आपल्याला प्रतिकूळ असल्यावर आम्हीं त्या लोकांशीं टक्कर मारून आपल्या संख्येचें प्रमाण त्यांच्याशीं कसें बरें ठेवावें? तेव्हां आपल्या देशाच्या कल्याणा करितां पहिली मोठी गोष्ट या सिव्हिल सर्व्हिसच्या परीक्षेंत सुधारणा करणें ही आपल्याला केली पाहिजे. आपल्या सुदैवानें हल्लीं याच गोष्टींचा विचार करण्या करितां सरकारनें कमिशन बसविलें आहे त्यांत या गोष्टी संबंधानें आपल्या ज्या खऱ्या तकरारी आहेत त्या सरकारच्या मनावर ठसवून दिल्या पाहिजेत. अन्यायाच्या गोष्टी असतील त्या दूर करविल्या पाहिजेत व न्यायाला अनुसरून आपल्याला अनुकूल गोष्टी असतील त्या सरकारा जवळून मागून घेतल्या पाहिजेत.

येथपर्यंत ज्याला कान्व्हिनन्टेड सिव्हिल सर्व्हंट म्हणजे सनदी हुद्याचे कामगार म्हणतात त्या विषयीं झालें. आतां या देशांत बिनसनदी नोकरींत आपल्या लोकांची स्थिती कशी आहे हें पाहूं. सरकारी नोकरीच्या ह्या भागांत देखील एथपासून तेथपर्यंत जिकडे तिकडे असंतुष्टता दिसून येते. आमच्या अंगांत लायकगारी असतां सरकार आम्हाला आमच्या योग्यतेप्रमाणें कामें देत नाहीं अशी ओरड सर्वत्र ऐकूं येते. व कित्येक ठिकाणीं ही ओरड अगदीं रास्त आहे असें म्हणावें लागतें.

एतद्देशीय लोक फौजदारी माजिस्ट्रेट व दुसरी-अधिकारांचीं कामें करण्यास खरोखरच नालायक, आहेत काय?

(७ व्या अंकावरून पुढें चालूं.)

या मंडळीनें पब्लिक सर्व्हिस कमिशन पुढें ज्या ह्या मोठमोठ्या गप्पा झोकिल्या आहेत त्यांत किती तथ्य आहे याचा आपण विचार करूं. या देशांत सरकारी कामें चालविण्याची जेवढीं म्हणून खातीं आहेत तीं सर्वही आपण जर बारकाईनें चाळून पाहिलीं तर प्रत्येक खात्यांतल्या प्रत्येक कचेरीचें काम वास्तविक कोण करीत असतो हें आपल्याला तेव्हांच कळून येईल. कलेक्टर घ्या असिस्टंट कलेक्टर घ्या, डेपुटी कलेक्टर घ्या किंवा ज्या प्रांतांत कमिशनरी अम्मल आहे तेथील कमिशनरांची पायरीनें मालिका घ्या, सर्व कामाचा बोजा येतद्देशीय शिरस्तेदारावरच बहुधा पडत असतो. कित्येक ठिकाणीं तर बडे साहेब फक्त सहीचेच धनी असतात. शिरस्तेदारानें सर्व केस तयार करून साहेबापुढें मांडावी, मुद्दे आयते काढून पुढें तयार ठेवावे व इतर लागणारी सर्व माहिती मिळवून पुढें आणावी मग हे राजेश्री कुठें आपला शेवटचा शेरा ठोकणार. या गोष्टीचा अनुभव लावलाव गप्पा मारणारे वरील मि० लिवार्नर आणि वोटरवर्थ यांना देखील असेलच. असें असतां एतद्देशीय लोकांना पब्लिकसर्व्हिस मुळींच बंद करावी असें उघड बोलण्यांत यांना कांहींच शंका वाटत नाहीं हें मोठें आश्चर्य नव्हे काय? पब्लिकसर्व्हिसमध्यें आपले लोक जर नसते तर यांनीं आपण होऊन स्वतः किती दिवे लावले असते याचा अनुभव हल्लीं टिकठिकाणीं येतोच आहे.

याप्रमाणेंच मोठमोठ्या अधिकाराच्या जागा एतद्देशीय लोकांस मुळींच देऊं नयेत. हे लोक अधिकार चालविण्यास अगदीं अयोग्य आहेत असें वरील गृहस्थाचें दुसरें म्हणणें आहे. या गोष्टीचो असत्यता व निराधारता दाखविण्यास फार दूर जाणें नको. आजपर्यंत मोठमोठीं अधिकाराचीं कामें ज्या ज्या म्हणून एतद्देशीय गृहस्थांच्या अंगावर सोंपविलीं आहेत त्यांनीं त्यांनीं तीं फारच उत्तम रितीनें आणि व्यवस्थेनें केलेलीं आहेत. कित्येक ठिकाणीं तर युरोपियन अधिकाऱ्यावर ही कडी झालेली आहे. अशा रितीनें मोठे अधिकारी एतद्देशीय गृहस्थ बंगाल, मुंबई, मद्रास, वगैरे इतर इलाख्यांत ठिकठिकाणीं असून आपल्या ह्या वऱ्हाड प्रांतांत ही १-२ आहेत. कित्येक ठिकाणीं तर सर्व खात्याचे मुख्य त्यांना नेमून त्या खात्याची सर्व जबाबदारी सरकारनें त्यांच्या अंगावर टाकिलेली आहे. परंतु त्यापैकीं एकाच्याही हातून नांव ठेवण्यासारखी वर्तणूक झालेली आढळण्यांत येत नाहीं. जसे युरोपियन अम्मलदार तसेच, किंबहुना त्यापेक्षांही जास्ती व्यवस्था यांच्या हातून ठेविली जाते. ही गोष्ट म्हणजे आम्हीच म्हणतो असें नाहीं. सर्वांच्या दृष्टोत्पत्तीस ह्या गोष्टी आलेल्या आहेत व सरकारची देखील याविषयीं खात्री झालेली आहे असें असतां मि. शटलवर्थ सारख्यास व्यर्थ असा कांगावा उत्पन्न करून आपल्या स्वतःच्याच उपहास करून घेण्यांत काय भूषण वाटतें कोण जाणें.

आमच्या लोकांवर या गृहस्थांचा दुसरा मोठा अपवाद हा आहे कीं आम्ही फौजदारी माजिस्ट्रेटांचें काम करण्यास अगदीं नालायक आहों. दिवाणी काम उत्तम रितीनें चालविणारे लायकगार आमच्यांत आहेत परंतु फौजदारी कामें आम्हाला बिलकूल चालवितां येत नाहींत. हा आरोप प्रतिपादित करण्याकरितां वरील गृहस्थांनीं आपल्या साक्षींत कांहीं उदाहरणें ही दाखविलीं आहेत. त्यांचा विचार आम्ही पुढील अंकीं करूं.

The Berar Samachar

MONDAY FEBRUARY 28 1887.

COMPARISON OF SMALL THINGS WITH GREAT.

The cold season gone by has brought itno existence a People's Assosiation in Berar, on the model of the Poona Sarvajanik Sabha. It can not be denied that the functions it has assumed to itself are of a character which cannot fail to serve the true interests of the public and the government. A right understanding by the people of the motives which underlie and shape the policy of a foreign government in this country is as benificial to government as the knowledge of the wants and aspirations of the people from time to time; and this is the two fold duty which the Sabha has imposed upon itself.

The question arises what status institutions like these will have in the eyes of the heads of Government or for the matter of that the official buroaucracy in India; and secondly whether they will be able to d[illegible] some really good work and be th[illegible] dispensers of those mutual bene[illegible] which they profess to bestow. [illegible] would not be unreosonable to [illegible] pose that the status of these inst[illegible] tions must depend on their pr[illegible] cal utility; in fact their very [illegible] tence must depend on the wor[illegible] can turn out and any inf[illegible] which they can possess mus[illegible] cessarily be the result of [illegible] that they are a real boon. In [illegible] land there are numberless [illegible] tions which represent so [illegible] terests, and above all the[illegible] British Parliament the [illegible] wisdom essence of British[illegible] sense, which represent th[illegible] of the country in as thoro[illegible] as is known to the [illegible] political experience. Th[illegible] the representatives-el[illegible] United Kingdom in al[illegible] eur, to pronounce the [illegible] the nation and form [illegible] safeguard against roya[illegible] ments on the one han[illegible] out the actual wishes [illegible] ty of the nation on th[illegible] British Parliament, i[illegible] is a perfectly practic[illegible]

the opinions and theories brought with them by the members from outside the House, are crystallized into practical legislation. This is what the highest National Assembly of England does; but what of the countless Associations in England that thrive more profusely there than beehives in a thick tropical Jungle. There are Conservative associations and Liberal Associations and Radical Associations and for aught we know socialistic associations perhaps in the very heart of London Combination and union of those that represent identical opinions is the great spring of success in all European countries; every shade of opinion on subjects of social, literary or political importance is at once solidified into a compact body that strengthens as it grows; this is the principle that leavens all institutions in Europe. But what do we find in India? India is a place where the monarchical form of government has flouri[illegible]d for centuries and the whole civilization has been shaped in accordance with that form. There are advocates of that form of government and leaving the question of theoratical polities as to the better form of government to be disputed by political wrangless, we can very safely assume that the contact of the British Government and the spirit of the principles of English administration which is being daily imprinted on our institutions here render it absolutely necessary that the people should catch the spirit of democracy which pervades the British people. Representative institutions on elective principles are what are really required to accustom the people to those principles which it is desirable they should be up to. These might be germs of the future Parliaments of India but at any rate they will serve the purpose which ordinary Associations in England do. If they cannot shape the national legislation, if they cannot be very effectual checks against the wrong exercise of power by government, they will do the kindly office of mediation and advice. They can be useful in their own way and in course of time the reasonableness of national demands must carry weight and conviction to official minds. In Berar, at any rate where the people are not at all represented in the work of legislation the Sabha will have ample scope for its good offices, and under the headmanship of our present Resident the officers will gladly avail themselves of any reasonable suggestions that the Sabha may have to make from time to time.

As has been already stated that the position of the Sabha in the estimation of the public and the government must depend on the goodness of the work it will be useful to note the difficulties in the way of the Association and its members. On the first plan the importance of an Association will be gauged, as every thing wordly is ganged by the amount of success it achieves. It may happen that the Sabha might make suggestions and the Government might not be prepared to take them up; this would give the public an *appearance* of failure, but it will be only an appearance and nothing farther. Nothing daunted the Sabha should go on with its work, and it ma[illegible]ly trust to British comm[illegible] e hearts of Englishmen liberalized by the principles of English democracy, for the results. If the demands are reasonable and care must be taken always to set them within bounds time will work the most obdurate opinions into conviction. Secondly the position of those that profess to be leaders of society is so critical and almost imprecedented in the annals of history; without dilating upon the matter we may point out briefly that the leaders have to deal with all the theoretical problems in social, political, religious education and a a variety of other matters. The leaders enjoy a unique position but the responsibilities are unique as well. The flow of Western Civilization has come with such a force upon India that the leaders have to look sharp and be prepared to meet evesy thing and anything. In a town like Amraoti or Akola for instance, confining ourselves to this province, the identical persons will work at the Municipality, will visit the schools and dispensaries, will do business on Jubilee Committees and Dufferin Fund Committees and all this time they will have to work for their bread simultaneously with their duties. The mental calibre of even the Parliamentary members is understood to suffer, as many of them have heavy work during the day and have to sit again to Parliamentary debates by night; and our Indian leaders might easily give way and be crusted under the weight of their manifold novel responsibilities. Working for one's own country however is such a glorious and noble object which a human being can set before himself as his goal, that we are sure our leaders will not give way and roll down baffled and confused. Thirdly the following is not ready to hand; The masses are not so far mentally advanced as to lead their moral support to the leaders of public opinion. In England the masses are far advanced, and willing to help their leaders; but here in India we have yet to *create* a following.

The masses are to be made ready for the reception of the English principles of democracy; in fact this is one of the important duties of the leaders of our society. That there is no *real* public opinion in India is a proposition so often advanced and used to our prejudice that it cannot be passed over in silence. There is, no doubt, a truth in the proposition and we do not mean to conceal the fact that the masses here are not yet up to the mark. With spreading education however, the masses are improving at a marvellous rate and ere long they will be a power which it would be idle to deny and unsafe to disregard.

It has been remarked that the paths of ambition in India are trodden by these so-called leaders of public opinion with a view to obtain an easy notoriety. It is presumably with a nobler object that the leaders, whoever they are, undertake the task. Let this be a sufficient warning to the members of our Sabha at Amraoti and let them brush off their lethargy and take to action.

Amraoti
20-2-87.

To
The Editor of the Berar Samachar
Sir,

I send you a few lines which I hope will find space in your valuable and widely circulated paper.

On the 16th February 1887 invitation notes were circulated to all the officers, pleaders, clerks, merchants &c. in order to be present on the occasion of the celebration of the Queen's Jubilee. The English notes were for the Europeans and the marathi ones were for the Natives. What was written in the marathi notes was the exact translation of what was written in the English notes lyon with this difference that the time stated in the Enklish notes was 9 P. M. while that in the Marathi notes was 7 P. M. Now whether this was a mistake or was intentionally done so, I am at a loss to guess. I think it was intentionally done so because the person or persons who ordered the notes to be printed and circulated might be thinking that the natives are the most irregular and unpunctual. I now leave it to you and to your readers whether I am right in this.

Yours &c. &c.
L

We hear that Mr. G. S. Khaparde B A. LL. B. is appointed to hold charge of the S. C. Court at Amraoti during the absence of Mr. P. N. Bhat on 62 days leave.

Mr. Waman Ganesh Paranjpay D. E. Inspector Akola District is granted one month's leave and Mr. J. N. Natu is ordered to do his work.

Mr. Vinayak AtMaram officiating Head Master of the Anglo Vernacular School Akola is transferred to Ellichpoor on Rs. 60 and Mr. R. N. Godbolay comes here in his place.

It is said that the Local Fund's Department in Berar is to be amalgamated with the P. W. Department. If this be true we hope the Deputy Commissioner of the District will kindly see that persons who will lose their posts are previously provided for.

We acknowledge with thanks the receipt of the following:—

1 Selections from the Records of the Government of India in the House Department. Papers relating to Infant Marriage and enforced Widowhood in India.

2. Acts No: I, II, III, and IV of 1887.

वऱ्हाड.

रा० रा० वामन गणेश परांजपे डे० ए० इ० यांनीं एक महिन्याची रजा घेतली. त्यांचें काम रा. रा. जनार्धन नारायण नातू प्रि० ट्रे० कालेज हे पहाणार.

एथील ऍं० व्ह० स्कूलचे हेड मास्तर रा० रा० विनायक आत्माराम यांची बदली एलिचपूर येथें ६० रुपये पगारावर केली व येथें रा० रा० रामचंद्र यशवंत गोडबोले यांस हेड मास्तर नेमल्याचे कळतें.

आम्ही असें ऐकतों कीं वऱ्हाडांतील लोकल फंड खातें थोडकेच दिवसांत पब्लिक वर्क्सकडे देणार व असें झालें म्हणजे त्या खात्यांतील नोकर लोकांची व्यवस्था कशी करणार तें कळत नाहीं. जर कांहीं लोक कमी करावयाचे असतील तर त्यांची सोय आतां पासून मे० डे० क० साहेब दुसरीकडे करतील असें आम्ही इच्छितों.

रा० रा० पुरुषोत्तमराव नारायण भट उमरावती स्मालकाज कोर्टाचे जज्ज यांनीं ६२ दिवसांची रजा घेतल्या मुळें त्यांचे जागीं रा० रा० गणेश श्रीकृष्ण खापर्डे यांस नेमणार असें कळतें.

गेले आठवड्यांत मे. सुपरिंटेन्डींग एंजिनियर व एक्झामिनर प. प. अकौंट हैद्राबाद यांच्या स्वाऱ्या एथील आफिसें तपासण्या करितां आल्या होत्या. त्या आपलें काम आटोपून परत गेल्या.

मे. बापुरजी विरजी तहशीलदार खामगाव यानी दीड महिन्याचे रजेकरितां अर्ज केला असून त्यांचें काम पाहण्या करितां, रा. रा. शंकरराव रामचंद्र खामगांव स्माल काज कोर्टाचे क्लार्क आफ दि कोर्ट यानां नेमण्या बद्दल मे. दि. क. साहेबानीं शिफारस केल्याचें कळतें.

वर्तमानसार

हैद्राबादः— या प्रांताचे सरकार यवनी असून त्यांस ब्राह्मणाचा अभिमान फार आहे; व या प्रांतांतील सारखी दानधर्माचीं कृत्यें आपल्या तिकडे मुळींच दिसावयाचीं देखील नाहींत. एकंदर उत्पन्न ३११४०११८० रु० आहे पण त्यांतील जवळ जवळ निम्में देणग्यांत गेलें आहे. निजाम सरकारच्या मुलखांत त्यांच्या घराण्यांत उत्पन्न झालेल्या मुली देण्यास त्यांच्या जोडीचा कोणी मिळेना, तेव्हां अमिरी.अ. कबीर नावाच्या घराण्यास दरसाल १२००००० रु० जहागीर करून दिली व आतां या दोन्ही घराण्यांत नेहमी संबंध सुरूच आहे. आपल्या तिकडे जी बारा जोतिर्लिंगें ह्मणून प्रसिद्ध आहेत त्यांपैकीं निम्मीं या प्रांतांत आहेत आवंढे, परळी, तुळजापूर, गांडगापूर, नोगादेचे आंबे, शीख लोकांचें नांदेड वेरूळ वगैरे प्रसिद्ध क्षेत्रें या प्रांतांत आहेत व त्या सर्वांचे कारखाने मोंगलां कडून चालले आहेत. दरसाल कांहीं उत्पन्न नाहीं असा ब्राह्मण या प्रांतांत मिळावयाचा नाहीं. वार्षिक उत्पन्नास योमिया ह्मणतात; व तो वर्षावर ठरलेला नसून दिवसावर ठरलेला आहे, ह्मणजे प्रत्येक ब्राह्मणाला रोज सरकारांतून २ रु. मिळतात. कोणास १ कोणास ३ असे आहेत.

कलाकौशल्याच्या कामीं मुसलमान लोक फार प्रवीण असी फार ख्याती आहे व ती अद्याप अनुभवासही येते आहे. या प्रांतांत अशीं कित्येक ठिकाणें आहेत कीं तेथील कौशल्याचें काम पाहून इंग्रज लोक देखील तोंडांत बोटें घालतात !! औरंगाबादेचें कलाबतूचें काम, कलबुर्ग्याची सतरंजी, कानडी घोंगडी, बीड व नांदेडचीं पागोटीं ही फारच उत्कृष्ट करतात. नांदेडचे शालू प्रसिद्ध आहेत. हैद्राबादसारखें फुलांचें काम या हिंदुस्थानांत होत नाहीं!! ४ आण्यापासून ५० रु० पर्यंत एक फुलांचा हार तेथील लोक अद्याप तयार करतात व त्यांचा तेथें खपही पण होतो, तेव्हां तो हार कसा असेल याची कल्पना वाचकांनींच करावी.

the opinions and theories brought with them by the members from outside the House, are crystallized into practical legislation. This is what the highest National Assembly of England does; but what of the countless Associations in England that thrive more profusely there than beekives in a thick tropical Jungle. There are Conservative associations and Liberal Associations and Radical Associations and for aught we know socialistic associations perhaps in the very heart of London Combination and union of those that represent identical opinions is the great spring of success in all European countries; every shade of opinion on subjects of social, literary or political importance is at once solidified into a compact body that strengthens as it grows; this is the principle that leavens all institutions in Europe. But what do we find in India? India is a place where the monarchical form of government has flouri[illegible]d for centuries and the whole civilization has been shaped in accordance with that form. There are advocates of that form of government and leaving the question of theoratical polities as to the better form of government to be disputed by political wranglesss, we can very safely assume that the contact of the British Government and the spirit of the principles of English adminis[illegible] which is being daily imprint[illegible] [illegible]ur institutions here render [illegible] absolutely necessary that the people should catch the spirit of democracy which pervades the British people. Representative institutions on elective principles are what are really required to accustom the people to those principles which it is desirable they should be up to. These might be germs of the future Parliaments of India but at any rate they will serve the purpose which ordinary Associations in England do. If they cannot shape the national legislation, if they cannot be very effectual checks against the wrong exercise of power by government, they will do the kindly office of mediation and advice. They can be useful in their own way and in course of time the reasonableness of national demands must carry weight and conviction to official minds. In Berar, at any rate where the people are not at all represented in the work of legislation the Sabha will have ample scope for its good offices, and under the headmanship of our present Resident the officers will gladly avail themselves of any reasonable suggestions that the Sabha may have to make from time to time.

As has been already stated that the position of the Sabha in the estimation of the public and the government must depend on the goodness of the work it will be useful to note the difficulties in the way of the Association and its members. On the first plan the importance of an Association will be gauged, as every thing wordly is ganged by the amount of success it achieves. It may happen that the Sabha might make suggestions and the Government might not be prepared to take them up; this would give the public an *appearance* of failure, but it will be only an appearance and nothing farther. Nothing daunted the Sabha should go on with its work, and it ma[illegible]ly trust to British comm[illegible] [illegible]e hearts of Englishmen liberalized by the principles of English democracy, for the results. If the demands are reasonable and care must be taken always to set them within bounds time will work the most obdurate opinions into conviction. Secondly the position of those that profess to be leaders of society is so critical and almost imprecedented in the annals of history; without dilating upon the matter we may point out briefly that the leaders have to deal with all the theoretical problems in social, political, religious education and a variety of other matters. The leaders enjoy a unique position but the responsibilities are unique as well. The flow of Western Civilization has come with such a force upon India that the leaders have to look sharp and be prepared to meet evesy thing and anything. In a town like Amraoti or Akola for instance, confining ourselves to this province, the identical persons will work at the Municipality, will visit the schools and dispensaries, will do business on Jubilee Committees and Dufferin Fund Committees and all this time they will have to work for their bread simultaneously with their duties. The mental calibre of even the Parliamentary members is understood to suffer, as many of them have heavy work during the day and have to sit again to Parliamentary debates by night; and our Indian leaders might easily give way and be crusted under the weight of their manifold novel responsibilities. Working for one's own country however is such a glorious and noble object which a human being can set before himself as his goal, that we are sure our leaders will not give way and roll down baffled and confused. Thirdly the following is not ready to hand; The masses are not so far mentally advanced as to lead their moral support to the leaders of public opinion. In England the masses are far advanced, and willing to help their leaders; but here in India we have yet to *create* a following.

The masses are to be made ready for the reception of the English principles of democracy; in fact this is one of the important duties of the leaders of our society. That there is no *real* public opinion in India is a proposition so often advanced and used to our prejudice that it cannot be passed over in silence. There is, no doubt, a truth in the proposition and we do not mean to conceal the fact that the masses here are not yet up to the mark. With spreading education however, the masses are improving at a marvellous rate and ere long they will be a power which it would be idle to deny and unsafe to disregard.

It has been remarked that the paths of ambition in India are trodden by those so-called leaders of public opinion with a view to obtain an easy notoriety. It is presumably with a nobler object that the leaders, whoever they are, undertake the task. Let this be a sufficient warning to the members of our Sabha at Amraoti and let them brush off their lethargy and take to action.

Amraoti
20-2-87.

To
The Editor of the Berar Samachar
Sir,
I send you a few lines which I hope will find space in your valuable and widely circulated paper.

On the 16th February 1887 invitation notes were circulated to all the officers, pleaders, clerks, merchants &c. in order to be present on the occasion of the celebration of the Queen's Jubilee. The English notes were for the Europeans and the marathi ones were for the Natives. What was written in the marathi notes was the exact translation of what was written in the English notes lyon with this difference that the time stated in the Enklish notes was 9 P. M. while that in the Marathi notes was 7 P. M. Now whether this was a mistake or was intentionally done so, I am at a loss to guess. I think it was intentionally done so because the person or persons who ordered the notes to be printed and circulated might be thinking that the natives are the most irregular and unpunctual. I now leave it to you and to your readers whether I am right in this.

Yours &c. &c.
L

We hear that Mr. G. S. Khaparde B A. LL. B. is appointed to hold charge of the S. C. Court at Amraoti during the absence of Mr. P. N. Bhat on 62 days leave.

Mr. Waman Ganesh Paranjpay D. E. Inspector Akola District is granted one month's leave and Mr. J. N. Natu is ordered to do his work.

Mr. Vinayak AtMaram officiating Head Master of the Anglo Vernacular School Akola is transferred to Ellichpoor on Rs. 60 and Mr. R. N. Godbolay comes here in his place.

It is said that the Local Fund's Department in Berar is to be amalgamated with the P. W. Department. If this be true we hope the Deputy Commissioner of the District will kindly see that persons who will lose their posts are previously provided for.

We acknowledge with thanks the receipt of the following:—

1 Selections from the Records of the Government of India in the House Department. Papers relating to Infant Marriage and enforced Widowhood in India.

2. Acts No: I, II, III, and IV of 1887.

वऱ्हाड.

रा० रा० वामन गणेश परांजपे डे० ए० इ० यांनीं एक महिन्याची रजा घेतली. त्यांचें काम रा. रा. जनार्धन नारायण नातू ट्रें० कालेज हे पहाणार.

एथील ॲं० व्ह० स्कूलचे हेड मास्तर रा० रा० विनायक आत्माराम यांची बदली एलिचपूर येथें ६० रुपये पगारावर केली व येथें रा० रा० रामचंद्र यशवंत गोडबोले यास हेड मास्तर नेमल्याचे कळतें.

आम्ही असें ऐकतों कीं वऱ्हाडांतील लोकल फंड खातें थोडकेच दिवसांत पब्लिक वर्क्सकडे देणार व असें झालें म्हणजे त्या खात्यांतील नोकर लोकांची व्यवस्था कशी करणार तें कळत नाहीं. जर कांहीं लोक कमी करावयाचे असतील तर त्यांची सोय आतां पासूनच मे० डे० क० साहेब दुसरीकडे करतील असें आम्ही इच्छितों.

रा० रा० पुरुषोत्तमराव नारायण भट उमरावती स्मालकाज कोर्टाचे जज्ज यांनीं ६२ दिवसांची रजा घेतल्या मुळें त्यांचे जागीं रा० रा० गणेश श्रीकृष्ण खापरडे यांस नेमणार असें कळतें.

गेले आठवड्यांत मे. सुपरिंटेन्डींग एंजिनियर व एक्झामिनर प. प. आकौंट हैदराबाद यांच्या स्वाऱ्या एथील आफिसें तपासण्या करितां आल्या होत्या. त्या आपलें काम आटोपून परत गेल्या.

मे. कापुरनी विरनी तहशीलदार खामगाव यानी दीड महिन्याचें रजेकरितां अर्ज केला असून त्यांचें काम पाहण्या करितां, रा. रा. शंकरराव रामचंद्र खामगाव स्मालकाज कोर्टाचे क्लार्क आफ दि कोर्ट याना नेमण्या बद्दल मे. दि. क. साहेबानीं शिफारस केल्याचें कळतें.

वर्तमानसार

हैद्राबादः— या प्रांताचे सरकार यवनी असून त्यांस ब्राह्मणाचा अभिमान फार आहे; व या प्रांतांतील सारखी दानधर्माचीं कर्मे आपल्या तिकडे मुळींच दिसावयाचीं देखिल नाहींत. एकंदर उत्पन्न ३११४०११८० रु० आहे पण त्यांतील जवळ जवळ निम्में देणग्यांत गेलें आहे. निजाम सरकारच्या मुलखांत त्यांच्या घराण्यांत उत्पन्न झालेल्या मुली देण्यास त्यांच्या जोडीचा कोणी मिळेना, तेव्हां अमिरी.अ. कबीर नावाच्या घराण्यास दरसाल १२००००० रु० जहागीर करून दिली व आतां या दोन्ही घराण्यांत लेकी संबंध सुरूच आहे. आपल्या तिकडे जी बारा जोतिर्लिंगें ह्मणून प्रसिद्ध आहेत त्यांपैकीं निम्मीं या प्रांतांत आहेत आवढे, परळी, तुळजापूर, गाडगापूर, नोगाईचें आंबें, शीख लोकांचें नांदेड वेरूळ वगैरे प्रसिद्ध क्षेत्रें या प्रांतांत आहेत व त्या सर्वांचे कारखाने मोंगलांकडून चालले आहेत. दरसाल कांहीं उत्पन्न नाहीं असा ब्राह्मण या प्रांतांत मिळावयाचा नाहीं. वार्षिक उत्पन्नास योमिया ह्मणतात; व तो वर्षावर ठरलेला नसून दिवसावर ठरलेला आहे, ह्मणजे प्रत्येक ब्राह्मणाला रोज सरकारांतून २ रु. मिळतात. कोणास १ कोणास ३ असे आहेत.

कलाकौशल्याच्या कामीं मुसलमान लोक फार प्रवीण असी फार ख्याती आहे व ती अद्याप अनुभवासही येते आहे. या प्रांतांत अशीं कित्येक ठिकाणें आहेत कीं तेथील कौशल्याचें काम पाहून इंग्रज लोक देखील तोंडांत बोटें घालतात !! औरंगाबादेचें कलाबतूचें काम, कलबुर्ग्याची सतरंजी, कानडी घोंगडी, बीड व नांदेडचीं पांगोटीं ही फारच उत्कृष्ट करितात. नांदेडचे शालू प्रसिद्ध आहेत. हैद्राबादसारखें फुलांचें काम या हिंदुस्थानांत होत नाहीं!! ४ आण्यापासून ५० रु० पर्यंत एक फुलांचा हार तेथील लोक अद्याप तयार करतात व त्यांचा तेथें खपही पण होतो, तेव्हां तो हार कसा असेल याची कल्पना वाचकांनींच करावी.

ब्रह्मदेशांतील वंयो साबात यांच्याशी शांततेच्यासंबंधाने जें बोलणें चालले होतें तें निष्फळ झालें व त्या संस्थानांतील दंगेखोरलोक सामना करण्याच्या विशेष तयारीस लागलेले दिसतात. ज्या गावचे लोक इंग्रजसरकारास अनुकूळ आहेत असें त्यांस वाटतें ते गांव जाळून वगैरे टाकण्याचा त्याणीं क्रम सुरू केला आहे. खुद्द वंयो येथील लोकांस या दंगेखोरांनीं असें कळविलें आहे कीं, तुम्ही तें शहर सोडून चालते व्हा, नाहीं तर तुम्हांस व तुम्ही ज्याचा नवीन आश्रय केला आहे त्यास योग्य शासन करण्यांत येईल. त्याचप्रमाणें इंग्रजीफौजेचा फडशा पाडण्याकरतां फार मोठी फौज तयार होत आहे व सगळें वंयो शहर उध्वस्त करून टाकलें जाईल अशा प्रकारचा एक जाहिरनामाही त्यांणी प्रसिद्ध केला आहे. हीं ब्रह्मदेशांतील वंयो संस्थानाची स्थिती असून त्याशिवाय इतर ठिकाणीं ही दंगेधोपे सुरूच आहेत व त्यांत दंगेखोरांचेही काहीं लोक मरत आहेत व इंग्रजीफौजेंतलेही कहीं मरत आहेत.

रंगून येथें पुन्हा आग लागून कित्येक घरें जळालीं, सरकारचें सुमारें ६० हजार रुपयांचें नुकसान झालें आणि एक म्हातारी जळून मेली.

सिविलसर्वीस परिक्षा इंग्लंडांत व हिंदुस्थानांत अशी दोन्ही ठिकाणीं सुरू ठेवावी.

ज्युबिली प्रित्यर्थ काल्या गोच्या अशा सुमारें ७६ लोकांस त्यादिवशीं हिंदुस्थान सरकाराकडून वेगळाले किताब देण्यांत आले, त्यांत ज्या नेटिवांस किताब मिळाले त्याची नामावळी किताबप्रमाणें पुढीलप्रमाणें आहे:-

नाइट ग्रांड कमांडर स्टार आफ इंडिया

१ बडोद्याचे गायकवाड महाराज.

२. उदेपुरचे महाराणे.

३. सरमूरचे राजे.

नाइट कमांडर स्टार आफ इंडिया

१. इंदुरचे महाराज.

कंपानियन स्टार आफ इंडिया.

१. म्हैसूरचे दिवाण शेषाद्री इयर.

२. कलकत्याचे पेरी मोहन मुकरजी.

३. लाहोरचे नबाब अबदुल माजेतखान

४. आन्जिपूरचे जहागीरदार.

५. ब्रह्मी माग गांठा किनवन मिंगजी.

नाइट कमांनडर इंडियन एमपायर

१ गोंडवळचे ठाकूरसाहेब.

२. थालराचे राणा शंकरबक्षसिंग.

३. विजयानगरचे महाराज.

४. हैदराबादचे दिवाण नवाब सालरजंग

५. रतलामचे राजे.

६. मुर्शिदाबादचे नवाब अलीकादर.

७. दुर्भंगाचे महाराज.

८. ग्वाल्हेरचे कमांडर इंचीफ बापुसाहेब.

कंपानियन इंडियन एपायर.

१ मुंबईचे महादेव गोविंद रानडे.

२ पंजाबचे सरदार शेर अहंमदखान.

३ बंगालच्या पाचव्या पलटणीचे रिसालेदार मेजर महंमद असलखान.

४ मद्रासचे पालीचेंटसलराव.

५ कलकत्याचे सयद अमरिअली.

६ मंडालेचे मेबन.

नाइट हुड इंडियन एपायर

१ मद्रासचे रामस्वामी मुदलियार.

२ मुंबईचे दिनशा माणिकजी पेटिट.

ठा० अ०

मध्यप्रांतांतील कांहीं गांवच्या पाटलांस-तात्या भिलाच्या सहीची अशी पत्रें आलीं आहेत कीं नानासाहेब आम्हांस येऊन मिळाला आहे; आम्हीं तिकडे येणार आहों; पैसा तयार ठेवा हीं पत्रें त्या पाटलानीं सरकारी अधिकाऱ्यांकडे पाठविलीं आहेत असें म्हणतात.

वेस्टपोर्ट प्रांतात गोवराची अशी विलक्षण साथ आली आहे कीं त्यामुळें कित्येक लहान मुलांच्या शाळा बंद झाल्या

डब्लिन येथील लोखंडाचें लांकडाचें सामान करण्याचा एक कारखाना जळून १,५०,००० पौंडाचें नुकसान झालें.

मि. ग्ल्याडस्टोन याच्या विचाराप्रमाणें आयर्लंडात स्वराज्य दिल्याशिवाय इंग्रेजी राज्यात शांतता व तृप्तता न राहून त्याचा उत्कर्ष होणार नाहीं असा क्लोनमेळ येथील तिमाही सेशनास जमलेल्या ग्रांड जुररच्या सम्मेत ठराव झाला.

क्वेटा रेलवेचा रस्ता उत्तरेकडे वाढविला असतां मध्य एशियाच्या बाजारांत इंग्रजी मालाची गर्दी उडून जाईल अशी मास्को येथील व्यापाऱ्यास भीती पडल्यामुळें त्यांनीं एशियांतील रशियन सरकारच्या राज्याच्या सरहद्दीवर कस्टमची नाकी बसवावित म्हणून अर्ज केला.

हिंदुस्थानांतील फौजदारी तुरगांत सुमारें २९,००० कैदी आहेत. त्यापैकीं जुबिली संबंधानें ६,९०० कैदी बंधमुक्त झालें. त्यांत ५४० स्त्रिया आहेत. दिवाणी तुरगांतील कैदी सोडून त्यांचें ४०० रु. कर्ज सरकारानें दिलें असें समजतें.

तात्या भिलानें खांडव्या नजिक शेखखेडे नांवाच्या गांवीं ता. ९ फेब्रुवारी रोजीं दरवडा घातला.

हांगकांग येथून सायगन येथें इंग्रज व्यापाऱ्याची केरोसिन तेलाची एक आगबोट जात होती ती बुडाली.

रावलपिंडी येथील लष्कराची छावणी वाढवून तेथें १०,००० लश्कर ठेवण्याचा सरकारचा विचार आहे.

हिंदुस्थानांतील कित्येक व्यापारी तिबेटांत नाण्या करितां त्या देशाच्या सरहद्दीवर माल घेऊन जमले आहेत परंतु त्यास आंत शिरण्यास परवानगी मिळत नाहीं. यावरून तिबेट सरकारनें हिंदुस्थानशीं व्यापार करणें बंद केलें हें उघड आहे. हा परिणाम इंग्रज सरकारच्या तिबेट कमिशनच्या तयारीचा दिसतो.

पंजाब युनिव्हरसिटींत चंदसिंग नांवाचा आंधळा विद्यार्थी कायद्याची पहिली परीक्षा पास झाला. सु० प०

निरनिराळ्या देशांत आगगाडी कधीं सुरू झाली याची माहिती:— इंग्लंड ता० २९ सप्टंबर १८२९, आस्ट्रिया ता० १० सपटंबर १८२६, फ्रान्स ता० १ आगस्ट १८२८, युनायटेड स्टेट्स ता० २८ डिसेंबर १८२९, बेलजम ता० ३ मे १८३०, जर्मनी ता० ७ डिसेंबर १८३९, क्यूबा १८३७, रशिया ता० ४ एप्रिल १८३८, इताली सपटंबर १८३९ स्वित्सरलंड ता० १५ जून १८४४, जमेका ता० २१ नवंबर १८४५, स्पेन ता० २४ आक्टोबर १८४८, कानडा मे १८५०, मेक्सिको आणि पेरू १८५०, स्वीडन १८५१, चिली जानेवारी १८५२ हिंदुस्थान ता० २९ एप्रिल १८५३, नार्वे जून १८५३, पोर्तूगाल १८६४, ब्राझिल ता० २१ एप्रिल १८५४, व्हिक्टोरिया (आस्ट्रेलिया) ता० १२ सपटंबर १८५४, कोलंबिया १८५५, न्यू साउथ वेल्स १८५६, इजिप्त १८५६, नेप्ल्स १८६०, टर्की १८६०. ज्ञा सू०-

एक ए. स्टीफन नांवाचा युरोपस्थ आपले चमत्कार दाखवीत इंग्लंडांत आला आहे त्याची अशी शिताफी आहे कीं, तुटलेले मोडलेले अवयव किंवा दुसरे मोठमोठाले रोग यां खेरीज दुसरा कोणताहीं रोग आपला नुसता हात रोग्यावर ठेऊन बरा करतो. मज जवळ ईश्वरी कृपा आहे असें तो ह्मणत नाहीं. फक्त त्याचा हा अंग गुण आहे. ह्याचप्रमाणें ३०,००० रोगी मी बरे केले असें तो ह्मणतो, व या बाबतींत कोणताही वैद्य येवो व कशी हीतो परीक्षा घेवो ती देण्यास मी राजी आहें असा अहंपण तो बाळगतो. अशा मनुष्याची इस्पितळात नेमणूक करावी.

एक अमेरिकेंतील वैद्य असें ह्मणतो कीं लोक बेशुद्धी व फेंपरें यांवर ऐकमेकांवर विपरीत उपचार करतात. बेशुद्धींच्या स्थितींत रक्त डोक्यांतून खालीं उतरतें व फेंपरें आले ह्मणजे रक्त मस्तकांत चढतें. आतां मनुष्य बेशुद्ध झाला किंवा त्यास फेंपरें आले ह्मणजे कसें लोक करतांत तें पहा. जर मनुष्य बेशुद्ध झाला तर त्यावर तोडगा असा आहे कीं त्यास उताणा ताबडतोब निजवावा ह्मणजे मस्तकांत रक्त चढूं लागतें. आणि फेंपरें जर आलें तर त्या माणसास बांगलीच वर उचलून धरावा व तळ हातावर थापट्या माराव्या ह्मणजे त्याचें रक्त डोक्यांत जे चढत असतें तें ततें केल्यानें खालीं उतरावयास लागतें व फेंपरें लवकर उतरतें. लोक असें न करतां उलट प्रकार करतात. बेशुद्धी आले त्या माणसास बसवतात व त्याचे हाता पायास व डोळ्यांस पाणी लावतात परंतु त्यामुळें बेशुद्धि वाढतें. तसेंच फेंपरें आलें ह्मणजे त्यास उताणा निजवितात व त्यामुळें कधीं कधीं त्या फेंपरें आलेल्या माणसाची प्राणांत होते. आमचे लोकांनीं ही उपचाराची रीत लक्षांत ठेवावी. ने० ओ०

गेल्या आठवाड्यांत हिंदुस्थानसरकारच्या उपयोगाकरितां विलायतीमालाची खरेदी झाली त्याची किंमत २ कोटी ८९ लक्ष होती. त्या पैकीं बरेंच सामान हिंदुस्थानांत मिळण्यासारखें होतें, परंतु लक्ष देतो कोण आपणास धंदा नाहीं व आपल्या धंद्यास तेजी नाहीं ह्मणून देशांतील लोक तोंडांत मारल्यासारखे चुटपुटत बसले आहेत हे आमच्या धुरंधर अधिकाऱ्यांस कसें कळावें अशा प्रकारचें सामान विलायतेस खरेदी झाल्यास, एक रुपयाची तिकडे सरासरी दीड शिलिंग किंमत धरली जाते; ह्या हिशेबानें दोन कोटी रुपये किंमतीचे सामानास अर्धे कोटी रुपये बट्टा झाला. इतका हा उघड तोटा आहे. अशी जर स्थिति सुरू राहिली तर इकडील कारागीर लोकांस हुरूप तरी कशी यावी? अशाबद्दल अद्यापिही विचार होण्याची वेळ येत नाहीं, हें पाहून कोणास वाईट वाटणार नाहीं? दुसऱ्यांनीं येऊन घरांत स्वास्थ नेवून ढेंकर द्यावा, व घरांतील मनुष्यांनीं वर्षांच्या पुरणव्यास तोटा येईल ह्मणून उपवास काढावे असे दिवस आल्यास फिकीर वाटत नाहीं; परंतु नेहमी होऊं लागल्यास त्याचे प्राण कसे रक्षण होतील याची काळजी घरचे मालकास असली पाहिजे! व.

जाहिरात.

उपनिषदांचा मराठी अर्थ.

ऋग्वेदाच्या शाखा २१ आहेत. यजुर्वेदाच्या १०९, सामवेदाच्या १००० आणि अथर्ववेदाच्या ५० शाखा आहेत. याप्रमाणें चारवेदांच्या मिळून ११८० शाखा आहेत. प्रत्येक शाखेचें एकेक उपनिषद आहे, याप्रमाणें ११८० उपनिषदें आहेत त्यांतून मुख्य मुख्य अशीं १०८ उपनिषदें श्रीरामानें मारुतास उपदेशिलीं त्यांचीं नांवें:—ईश, केन, कठ, प्रश्न, मुंड, मांडुक्य, तैतिरीय, ऐतरेय, छांदोग्य, बृहदारण्यक, इत्यादि आहेत. त्यांतील ऋग्वेदाचीं १०, (शुक्लयजूंचीं १९ आणि कृष्णयजूंची ३२ अशीं) यजूंचीं ५१, सामवेदाचीं १६ आणि अथर्ववेदाचीं ३१ उपनिषदें आहेत. गौडपादाचार्य, श्रीमच्छंकराचार्य, शंकरानंद, सदाशिवब्रह्मेंद्र, स्वयंप्रकाशानंद आणि विद्यारण्याचार्य इत्यादिकांनीं पूर्वोक्त उपनिषदांवर भाष्य आणि व्याख्या केल्या आहेत.

श्रीरामानें हनुमंतास उपदेशिलेल्या १०८ उपनिषदांचें मराठी भाषांतर करावें तें सांप्रतकाळास फारच उपयोगी होईल, असें कित्येक मित्रांनीं सुचविल्यावरून, तसें करावें असें मी इच्छित आहें.

प्रथममूळ वाक्य लिहून नंतर त्याचें भाष्य आणि व्याख्या लिहून, त्यापुढें त्याचा अर्थ मराठींत लिहावा अशी योजना आहे.

हें पुस्तक सर्वांस घेण्यास सुलभ पडावें ह्मणून मासिक पुस्तक रूपानें छापणार आहों. रायल जातीचे अष्टपत्रीं साचाचें पुस्तक प्रति महिन्यास निघत जाईल. चांगला आश्रय मिळेल तर दर पंधरवड्यासही काढितां येईल. प्रत्येक अंकांत १६ पृष्ठें येत जातील. १२ अंकाबद्दल आगाऊ किंमत १ रु० व मागाहून ३ रु० पडेल. हाशील आगाऊ ॥ व मागाहून ॥ पडेल.

एकशेंआठ उपनिषदांचें मराठी भाषांतराची अभिरुचि लोकांस लागून त्याचा चांगला खप झाल्यास, बाकी राहिलेल्या १०७२ उपनिषदांचा शोध करून मिळवील तितकीं याच प्रमाणें छापण्याचा उद्योग करूं.

☞ हे पत्र आकोला येथें के० वा० खंडेराव बल्लाळ फडके यांचे " वऱ्हाडसमाचार " छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छा